

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាមញ្ញប័ត្រសិក្សា

បតកសាសន៍

ស្រាវជ្រាវពីថ្ងៃទី២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២១ ដល់ថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២១

ស្រាវជ្រាវដោយ៖

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

និស្សិតឈ្មោះ: **ម៉ែង ពេជ្រ**

លោកស្រី **ឌី សុយីតា**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៧

ជំនាន់ទី២១

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២១

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ **ម៉ែយ ពេជ្រ** ជានិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ នីតិសាស្ត្រ ជំនាន់ទី២១ នៃសាកលវិទ្យាល័យ ភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងឆ្នាំសិក្សា២០១៧-២០២១។

សូមគោរពលំខិនកាយវាចាចិត្ត សម្តែងនូវមហាកតញ្ញាតាធម៌ដឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជាទីបំផុតចំពោះ៖

លោកឪពុក ប៉ះ ចន្ទឡា

អ្នកម្តាយ កាន សារ៉ែន

ដែលបានផ្តល់កំណើត និងចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាទូន្មានប្រៀនប្រដៅជួយទំនុកបម្រុងដល់រូបកូនៗទាំង ស្មារតី និងសម្ភារៈគ្រប់បែបយ៉ាង ជាពិសេសរួមទាំងការផ្តល់នូវជំនួយនានាដ៏ល្អៗរបស់លោកដល់រូបកូនចាប់តាំងពី ពេលកូននៅជាកុមារភាព រហូតដល់ធំពេញវ័យនិងបានទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលតាំងពីថ្នាក់បឋមសិក្សា រហូតដល់ឧត្តមសិក្សា។លោកទាំងពីបានព្យាយាមប្រឹងប្រែងអស់ពីកម្លាំងកាយចិត្តរបស់ខ្លួនក្នុងការជួយទំនុក បម្រុងតម្រង់ទិសឱ្យកូនៗមានអនាគតភ្លឺស្វាងរីកចម្រើនទៅមុខ និងអភិវឌ្ឍន៍ខ្លួនឱ្យក្លាយជាសិស្សល្អ និងពលរដ្ឋ ល្អនៅក្នុងសង្គមជាតិ។

ជាបន្ត ខ្ញុំបាទសូមថ្លែងអំណរគុណដល់ **ឯកឧត្តមបណ្ឌិត ម៉ែន ស៊ីម៉ែន** តំណាងរាស្ត្រ មណ្ឌលខេត្តកំពត ប្រធានគណៈកម្មការទី១០នៃរដ្ឋសភា និងជាប្រធានក្រុមការងារថ្នាក់កណ្តាលចុះជួយខេត្ត កំពត ដែលបានផ្តល់អាហារូបករណ៍ ដល់ខ្ញុំបាទរយៈពេល៤ឆ្នាំ រហូតដល់បញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិ សាស្ត្រ** បានដោយជោគជ័យ។

ខ្ញុំបាទសូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះ **ឯកឧត្តម លុយ ចន្ទឡា** សាកលវិទ្យាធិការ ព្រមទាំង សាកលវិទ្យាធិការរង ព្រឹទ្ធបុរស លោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យា សាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ដែលមានសមត្ថភាពខ្ពង់ខ្ពស់ និងបានជួយតម្រង់ទិសខ្ញុំបាទ តាំងពីឆ្នាំសិក្សាមូលដ្ឋានរហូត ដល់បញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រប្រកបដោយក្រមវិជ្ជាជីវៈ។

ជាពិសេសជាងនេះទៅទៀតខ្ញុំបាទសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះ **លោកស្រី សាស្ត្រាចារ្យ ឌី សុយីតា** ដែលបានដឹកនាំបង្ហាត់បង្ហាញនូវគំនិត និងវិធីសាស្ត្រល្អៗ ទាក់ទងនិងប្រធាន បទ រួមទាំងបានចំណាយពេលដ៏មានតម្លៃរបស់លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យតាំងពីដើមរហូតដល់បញ្ចប់ការស្រាវជ្រាវ មួយនេះ។

ស្នាដៃដែលកើតចេញពីការស្រាវជ្រាវនេះ ពិតជាមិនអាចមានអត្ថិភាពឡើយ ប្រសិនបើគ្មានការជ្រាមជ្រែងពីលោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ។

ជាទីបញ្ចប់ ខ្ញុំបាទ សូមធ្វើការអរគុណ និងដឹងគុណម្តងទៀតដល់អ្នកមានគុណទាំងពួងដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ សូមបានប្រកបតែនឹងពុទ្ធពរទាំង៤ប្រការគឺ **អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ** កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អារម្ភកថា

បន្ទាប់ពីបានធ្វើការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ នៅសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច អស់រយៈពេល៤ឆ្នាំកន្លងមក ដោយកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការរៀនសូត្រដើម្បីទទួលបាន នូវចំពោះដឹងពីលោក-លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យនៅក្នុងសាកលវិទ្យាល័យដើម្បីសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា ក្រោមប្រធានបទ “**បតកសាសន៍**”។

ក្នុងមានខ្ញុំបាទជាអ្នករៀបរៀងសារណានេះ ក៏សង្ឃឹមថាឯកសារនេះនឹងក្លាយជាប្រយោជន៍ និងជា វិភាគទាន ព្រមទាំងផ្តល់ជាចំណេះដឹងបន្ថែមសម្រាប់ជាគន្លឹះ និងជាជំនួយស្មារតីដល់ប្អូនៗជំនាន់ក្រោយៗទៀត អាចធ្វើសិក្សាស្រាវជ្រាវបន្តបាន។ ហើយខ្ញុំបាទក៏ជឿជាក់ថា ក្នុងសារណាមួយនេះប្រាកដជាមានកំហុសខុស ឆ្គងដោយប្រការណាមួយជាក់ជាពុំខាន ដូច្នេះខ្ញុំបាទ សូមទទួលយកការរិះគន់បែបក្នុងន័យស្ថាបនា ដើម្បីធ្វើឱ្យ សារណាមួយនេះកាន់តែល្អប្រសើរជាងមុន។

ជាចុងបញ្ចប់ ខ្ញុំបាទសូមជូនពរដល់អស់លោក-លោកស្រីដែលកំពុងអានសៀវភៅនេះ សូមជួបប្រទះ តែពុទ្ធពរទាំង៤ប្រការគឺ **អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ** កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម..... ១

ជំពូកទី១

ការបង្កើតមតកសាសន៍

ផ្នែកទី១៖ មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការបង្កើតមតកសាសន៍..... ៣

កថាខណ្ឌទី១៖ ភាពពិតប្រាកដនៃឆន្ទៈតែមួយគត់នៃមតកសាសន៍..... ៤

ក. ការរៀនសូត្រអំពីវិការៈនៃឆន្ទៈ..... ៤

ខ. សមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់នៃមតកសាសន៍ ៥

កថាខណ្ឌទី២៖ ភាពគ្មានប្រសិទ្ធិភាពនៃឆន្ទៈរបស់មតកជន ៧

ក. ការផ្លាស់ប្តូរឆន្ទៈនៃមតកជន ៨

ខ. ការបដិសេធនៃអត្តតាហក ៩

គ. ការបាត់បង់ទ្រព្យ ឬមរណភាពនៃអត្តតាហក ១០

ផ្នែកទី២៖ វិធីក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍..... ១១

កថាខណ្ឌទី១៖ ទម្រង់នៃមតកសាសន៍ ១១

ក. មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ១១

ខ. មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ១៣

គ. មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់..... ១៤

កថាខណ្ឌទី២៖ ទម្រង់នៃមតកសាសន៍ក្នុងស្ថានភាពពិសេស ១៥

ក. មតកសាសន៍នៃជនដែលកំពុងជួបគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត ១៦

កថាខណ្ឌទី៣៖ ខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ១៨

ក. ការផ្តាច់មតកពីជនដែលសន្មតថាជាសន្តតិជន ១៨

ខ. ការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតក ១៩

គ. ការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតក ២០

ឃ. ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ដោយខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍..... ២១

ង. ករណីមតកជនហាមឃាត់មិនឲ្យបែងចែកក្នុងរយៈពេលកំណត់ ២១

ជំពូកទី២

ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ផ្នែកទី១៖ នីតិវិធីត្រៀមដើម្បីអនុវត្តមតកសាសន៍..... ២២

កថាខណ្ឌទី១៖ ការពិនិត្យបញ្ជាក់ និងការបើកលិខិតបតកសាសន៍ ២២

ក. ប្រកាសអំពីមតកសាសន៍..... ២២

ខ. ការយល់ព្រម និងបោះបង់សន្តតិកម្ម..... ២២

គ. ការគ្រប់គ្រងមតក..... ២៥

កថាខណ្ឌទី២៖ ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍..... ២៦

ក. ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ដោយមតកជន ២៦

ខ. ការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ដោយផ្លូវតុលាការ..... ២៨

គ. ការដាស់តឿនឲ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍កាន់មុខងារ ២៨

កថាខណ្ឌទី៣៖ សិទ្ធិអំណាចអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍..... ២៨

ក. តួនាទី និងសិទ្ធិអំណាចអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍..... ២៨

ខ. សោហ៊ុយ និងកម្រៃអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ២៩

គ. ការឈប់ និងការបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ៣០

ផ្នែកទី២៖ អច្ច័យទាន និងនីតិវិធីបែងចែកមតក ៣០

កថាខណ្ឌទី១៖ អច្ច័យទាន និងអច្ច័យលាភី ៣០

ក. អច្ច័យទាន..... ៣០

ខ. អច្ច័យលាភី..... ៣២

គ. ការលុបចោល ៣៤

កថាខណ្ឌទី២៖ នីតិវិធីបែងចែកមតក ៣៥

ក. ពេលដែលធ្វើការបែងចែកមតក ៣៥

ខ. វិធីនៃការបែងចែកមតក ៣៦

គ. ជនដែលទទួលស្គាល់ក្រោយបែងចែកមតក និងការទាមទារ ៣៩

ជំពូកទី៣

ភាគបម្រុង

ផ្នែកទី១៖ ការគណនាភាគបម្រុង និងការកាត់ភាគបម្រុង..... ៤១

កថាខណ្ឌទី១៖ ការគណនាភាគបម្រុង ៤១

ក. មូលដ្ឋានភាគបម្រុង..... ៤១

ខ. ការគណនាភាគបម្រុង..... ៤២

កថាខណ្ឌទី២ ការកាត់នៃភាគបម្រុង..... ៤៤

ក. ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ៤៤

ខ. ចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ៤៥

ផ្នែកទី២៖ នីតិវិធីនៃការកាត់បន្ថយ និងការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ៤៦

កថាខណ្ឌទី១៖ នីតិវិធីនៃការកាត់បន្ថយ ៤៦

ក. ការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង..... ៤៦

ខ. លំដាប់នៃការកាត់បន្ថយ ៤៧

គ. អានុភាពនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ៥៣

កថាខណ្ឌទី២៖ ការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង..... ៥៤

ក. អាជ្ញាយុកាល ៥៤

គ. សហសន្តតិជននៃភាគបម្រុង ៥៥

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៥៦

អនុសាសន៍..... ៥៨

ឯកសារពិគ្រោះ និងឯកសារយោង

ឧបសម្ព័ន្ធ

လေ့လာမှုများ

សេចក្តីផ្តើម

នៅក្នុងសង្គមខ្មែរពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់មនុស្សគ្រប់រូប បានខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើការ ប្រកបមុខរបររកស៊ីដើម្បីទ្រទ្រង់ជីវភាពនៃការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ដោយបុគ្គលខ្លះ ធ្វើការងារ ឬប្រកបមុខរបររកស៊ីឱ្យ កាន់តែមានភាពរីកចម្រើន ហើយពួកគាត់ក៏បានទិញរបស់របរ ផ្ទះ ដី រថយន្តជាអាទិ៍ ប៉ុន្តែបុគ្គលខ្លះក៏មាន បំណុលដោយសារមុខជំនួញក្បែរធនជាដើម។ នៅពេលដែលមនុស្សម្នាក់បានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតទៅ ដោយ ពួកគាត់បានបន្សល់ទុកនូវទ្រព្យសម្បត្តិសម្រាប់ឱ្យបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិស្នងទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ប៉ុន្តែក្នុង ករណីមានបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិស្នងទ្រព្យច្រើននាក់ ឬការពិភាក្សាបែងចែកទ្រព្យមិនស្រូវស្រួលគ្នា ដែលជា ហេតុធ្វើឱ្យមានបញ្ហាស្មុគស្មាញកើតឡើងចំពោះអ្នកមានសិទ្ធិទាំងអស់។ ដោយសារតែបញ្ហាទាំងអស់នេះហើយ ទើបធ្វើឱ្យមានការបង្កើតនូវរបបសន្តិកិច្ចនៅកម្ពុជា ដែលកំណត់នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុ ជាឆ្នាំ២០០៧ គន្ថីទី៨ សម្រាប់ការពារ និងដោះស្រាយនូវបញ្ហាទាំងនេះ។

សន្តិកិច្ច គឺជាការផ្ទេរសិទ្ធិ និងករណីកិច្ចរបស់មតកជនឱ្យទៅសន្តិជនម្នាក់ ឬច្រើននាក់តាមឆន្ទៈ របស់មតកជន ឬតាមច្បាប់ដែលមានភាគីម្ខាងជាសន្តិជនទទួលនូវមតកពីមតកជន ដែលជាអ្នកបន្សល់ទុកនូវ មតកដោយរាប់បញ្ចូលទាំងទ្រព្យសកម្ម និងទ្រព្យអកម្ម(បំណុល)។

មតកសាសន៍ គឺជាការបង្ហាញឆន្ទៈឯកតោភាគី ដោយពុំមានភាគីណាម្ខាងទៀត ដែលធ្វើដោយម្ចាស់ បណ្តាំ ពាក់ព័ន្ធនិងចំណុចពិសេសស្តីពីទំនាក់ទំនងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជននោះ ឬស្តីពីទំនាក់ទំនងឋានៈបុគ្គល ក្នុងគោលបំណងវិធីបង្កើតអានុភាពនៅពេលដែលខ្លួនទទួលមរណភាព ហើយដែលបានធ្វើទៅតាមវិធីកំណត់ ជាក់លាក់។ មនុស្សយើងម្នាក់ៗអាចចាត់ចែងដោយសេរី នូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនបានតាមរយៈមតកសាសន៍ (សេរីភាពនៃមតកសាសន៍)។ នេះគឺជាការពង្រីកគោលការណ៍ស្វ័យភាពរបស់បុគ្គលឯកជនរហូតដល់ក្រោយ ពេលមរណភាព)។ ទោះបីជាសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈរបស់មតកជននៅពេលធ្វើមតកសាសន៍នោះ គឺជាលក្ខខណ្ឌ ទម្រង់នៃមតកសាសន៍ និងដឹកនាំលិខិតបណ្តាំទៅរកមោឃភាពមិនខាន។ ហើយបើតាមច្បាប់កម្ពុជាសព្វថ្ងៃ មតកសាសន៍អាចធ្វើឡើងតាមទម្រង់បីគឺ៖ មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯក ជន និងមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់។ ហើយមតកសាសន៍មានចំណុចសំខាន់ៗច្រើន ក៏ប៉ុន្តែនៅពេល ដែលមតកសាសន៍មានអានុភាព ពេលនោះម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាពបាត់ទៅហើយ ដូច្នោះមិនអាចតវ៉ា បានទេ ហើយមិនអាចសួររឿងនូវឆន្ទៈពិតប្រាកដរបស់អ្នកនោះទេ។ ហេតុនេះហើយមានតែការវិនិច្ឆ័យអំពីឆ ន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ឬខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍តាមពាក្យពេចន៍ដែលមានសរសេរក្នុងមតកសាសន៍តែ ប៉ុណ្ណោះ។ លើសពីនេះក៏អាចមានមតកសាសន៍ក្លែងក្លាយ ឬអាចមានការក្លែងបន្លំដែរ។ ដូច្នោះហើយ ដើម្បីធ្វើឱ្យ ឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំមានភាពច្បាស់លាស់ ហើយដើម្បីជៀសវាងនូវទំនាស់នៅពេលក្រោយ ម្យ៉ាងទៀតដើម្បី

ការពារកុំឲ្យមានការធ្វើមតកសាសន៍ក្លែងក្លាយ ឬក្លែងបន្លំក្រុមរដ្ឋប្បវេណីបានកំណត់លំអិតអំពីវិធីធ្វើមតកសាសន៍នោះ ហើយបើសិនជាមិនធ្វើតាមវិធីនោះទេ មតកសាសន៍នោះពុំមានអានុភាពឡើយ។

យើងនិងធ្វើការសិក្សានូវប្រធានបទ មតកសាសន៍ នេះជាបីជំពូក គឺការបង្កើតមតកសាសន៍(ជំពូកទី១) ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍(ជំពូកទី២) និងភាគបម្រុង(ជំពូកទី៣)។

ជំពូកទី១

ការបង្កើតបតកសាសន៍

ជំពូកទី១៖ ការបង្កើតមតកសាសន៍

ដូចគ្នានឹងកិច្ចគតិយុត្តដទៃទៀតដែរ ដើម្បីអាចបង្កើតបាននូវអានុភាពតាមផ្លូវច្បាប់ មតកសាសន៍ត្រូវគោរពជាចាំបាច់នូវលក្ខខណ្ឌនៃការបង្កើតលិខិត។ ជាគោលការណ៍ យើងអាចធ្វើការបែងចែកលក្ខខណ្ឌនេះជាពីរយ៉ាងគឺ៖ លក្ខខណ្ឌជាគ្រឹះ និងលក្ខខណ្ឌជាទម្រង់។

ចំពោះកិច្ចគតិយុត្តទាំងឡាយលក្ខខណ្ឌជាគ្រឹះដើរតួនាទី អ្នកកំណត់ពីភាពចាំបាច់ទាំងឡាយនៃសុពលភាពផ្ទាល់របស់លិខិត។ ចំណែកឯការបំពានដោយមិនបំពេញឱ្យបានគ្រប់ត្រឹមត្រូវនូវលក្ខខណ្ឌជាទម្រង់គ្រាន់តែប្រើជាលក្ខណៈភស្តុតាងសម្រាប់បញ្ជាក់ពីអត្ថិភាពពិតប្រាកដនៃកិច្ចគតិយុត្តប៉ុណ្ណោះ។ ពោលគឺប្រសិនបើអ្នកបង្កើតកិច្ចគតិយុត្តពុំបានគោរពតាមលក្ខខណ្ឌជាទម្រង់នេះទេ វាពុំមានន័យថាកិច្ចដែលធ្វើឡើងនោះគ្មានសុពលភាពឡើយ ប៉ុន្តែក្នុងករណីមានការប្តឹងជំទាស់ និងសុពលភាពរបស់លិខិតនេះគេនឹងតម្រូវឱ្យអ្នកបង្កើតលិខិតនោះបង្ហាញភស្តុតាងអំពីវត្តមានពិតប្រាកដនៃលិខិតគតិយុត្តដែលគោរពត្រឹមត្រូវតាមលក្ខខណ្ឌជាគ្រឹះនេះរួចហើយប៉ុណ្ណោះ។ ដូចនេះមានន័យថាច្បាប់កំណត់លក្ខខណ្ឌគ្រឹះទុកដូចជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ និងដាច់ខាតសម្រាប់សុពលភាពរបស់កិច្ចគតិយុត្តទាំងឡាយដែលត្រូវតែគោរពក្នុងពេលបង្កើត។ រីឯលក្ខខណ្ឌជាទម្រង់ប្រើសម្រាប់គ្រាន់តែជាភស្តុតាងនៃសុពលភាពនេះ ក្រោយពេលបង្កើតប៉ុណ្ណោះ។

តើមតកសាសន៍ដែលគ្រាន់តែជាប្រភេទមួយនៃកិច្ចគតិយុត្តដែរនោះ ចាំបាច់ត្រូវតែបំពេញបានឱ្យជាធម្មតាតាមគោលការណ៍ខាងលើនេះ ដើម្បីឱ្យលិខិតមានសុពលភាព ឬយ៉ាងណា? ពិតណាស់ ដោយហេតុថាមតកសាសន៍នេះគឺជាកិច្ចសម្តែងឆន្ទៈចុងក្រោយនៃមតកជនសំដៅចាត់ចែងកិច្ចការដើរតួកាន់តែសំខាន់ និងកាន់តែជាសារវន្តទៅទៀត។ ដោយយោងតាមស្មារតីនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីថ្មីឆ្នាំ២០០៧ វាហាក់បីដូចជាលក្ខខណ្ឌគ្រឹះ និងទាំងលក្ខខណ្ឌទម្រង់ សុទ្ធសឹងជាលក្ខខណ្ឌនៃសុពលភាពរបស់មតកសាសន៍ទាំងអស់ពីព្រោះថា ការមិនគោរពតាមលក្ខខណ្ឌទាំងពីរសុទ្ធសឹងជាមូលហេតុផ្ទាល់នៃមោឃភាពរបស់មតកសាសន៍ដូចគ្នា។ មូលហេតុនេះហើយ សំណួរចោទសួរថា តើមតកសាសន៍នេះពិតជាកិច្ចគតិយុត្តស្ថិតក្រោមលក្ខខណ្ឌតម្រូវពិសេសជាងកិច្ចគតិយុត្តផ្សេងទៀត ឬយ៉ាងណា? ចម្លើយនៃចំណោទនេះ និងក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការបកស្រាយក្នុងជំពូកនេះ។

ដើម្បីងាយស្រួលសិក្សាអំពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ការបង្កើតលិខិតគតិយុត្តប្រភេទមតកសាសន៍យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ? និងថាតើវាដូចនិងកិច្ចគតិយុត្តដទៃទៀត ឬយ៉ាងណានោះយើងសូមធ្វើការបែងចែកការវិភាគតាមទិដ្ឋភាពដូចបានបញ្ជាក់ខាងលើគឺ៖ លក្ខខណ្ឌគ្រឹះផង(ផ្នែកទី១)និងលក្ខខណ្ឌទម្រង់ផង(ផ្នែកទី២)។

ផ្នែកទី១៖ មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការបង្កើតមតកសាសន៍

ជាគោលការណ៍ កិច្ចគតិយុត្តឯកតោភាគីទាំងអស់ តែងតែស្ថិតនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌតម្រូវជាគ្រឹះដូចគ្នា និងលក្ខខណ្ឌតម្រូវចំពោះកិច្ចសន្យាដែរគឺ លក្ខខណ្ឌគ្រឹះនៃឆន្ទៈ សមត្ថភាព កម្មវត្ថុ និងមូលហេតុ។ ហេតុនេះ

តើកិច្ចគតិយុត្តបែបមតកសាសន៍ពិតជាត្រូវស្ថិតនៅក្រោមលក្ខខណ្ឌតម្រូវជាគ្រឹះតាមគោលការណ៍នេះដែរឬ យ៉ាងណា? ចម្លើយនោះគឺគោលការណ៍នេះនិងត្រូវបានកាត់បន្ថយចំពោះកិច្ចគតិយុត្តបែបមតកសាសន៍នេះ។¹

តាមពិតទៅ ការកាត់បន្ថយនេះបានពីមូលហេតុ មតកសាសន៍ជាលិខិតកើតពីឆន្ទៈនៃបុគ្គលតែម្នាក់ តែ អាចបង្កើតអានុភាព(សិទ្ធិនិងករណីកិច្ច) ឲ្យដល់បុគ្គលដទៃទៀត(សន្តតិជន ឬអច្ច័យលាភី) ហេតុនេះហើយ ទើបលក្ខខណ្ឌចាំបាច់មានតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះដែលតម្រូវចំពោះសុពលភាពនៃលិខិតបែបនេះពោលគឺភាពពិត ប្រាកដនៃឆន្ទៈរបស់មតកជនតែម្នាក់(កថាខណ្ឌទី១)។ ប៉ុន្តែដោយសារឆន្ទៈនេះគ្រាន់តែជាឆន្ទៈនៃមតកជននោះ ផង និងដោយហេតុថាលិខិតនេះអាចបង្កើតអានុភាពគតិយុត្តតែនៅក្រោយពេលស្លាប់នៃមតកជននោះផង បញ្ហាប្រសិទ្ធភាពនៃឆន្ទៈគ្រាន់តែជាឆន្ទៈនេះក៏ត្រូវបានចោទឡើងក្នុងក្របខណ្ឌគតិយុត្តផងដែរ(កថាខណ្ឌទី២)។

កថាខណ្ឌទី១៖ ភាពពិតប្រាកដនៃឆន្ទៈតែមួយគត់នៃមតកសាសន៍

ភាពពិតប្រាកដនៃឆន្ទៈ គឺជាគុណភាពចាំបាច់ ដើម្បីធានានូវខ្លឹមសាររបស់មតកសាសន៍ផង និងដើម្បី ធានាឲ្យការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍អាចសមស្របតាមអ្វីដែលមតកជនប្រាថ្នាមុនពេលស្លាប់ផង។ ភាពស្របតាម នេះ គឺជាចំណុចសំខាន់តែមួយគត់ ដែលនាំឲ្យច្បាប់ព្រមទទួលយកអានុភាពនៃលិខិតនេះ។ ហេតុនេះឆន្ទៈត្រូវ តែបញ្ចេញមកដោយពិតប្រាកដ ជៀសផុតឲ្យបានដាច់ អំពីវិការៈទាំងឡាយផង(ក) ហើយមតកជនផ្ទាល់ក៏ត្រូវ មានសមត្ថភាពតាមច្បាប់គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីអាចកំណត់ពីភាពត្រឹមត្រូវពិតប្រាកដនៃឆន្ទៈនេះបានផង(ខ)។

ក. ការជៀសផុតអំពីវិការៈនៃឆន្ទៈ

ទូទៅការសិក្សាអំពីកិច្ចសន្យាតែងតែបង្ហាញឆន្ទៈមានវិការៈលុះត្រាតែឆន្ទៈនោះកើតឡើង ដោយមានការ ភាន់ច្រឡំ ការបន្លំ ឬការប្រើប្រាស់ហិង្សាបង្ខំ។ ដូចនេះឆន្ទៈមួយអាចពិតប្រាកដទៅបាន លុះត្រាតែឆន្ទៈនោះ សម្តែងឡើងដោយជៀសផុតអំពីសម្មតិកម្មទាំងបីនេះ។ សម្មតិកម្មទាំងបីនេះ សុទ្ធតែអាចកើតឡើងដូចគ្នាដែរ ចំពោះករណីមតកសាសន៍នេះ ប៉ុន្តែដោយហេតុថាមតកសាសន៍ ជាលិខិតផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គលតែម្នាក់ហើយ ជូនកាលសម្ងាត់ផងនោះយើងកត់សម្គាល់ឃើញថា ករណីនៃការភាន់ច្រឡំហាក់បីដូចជាដើមចមសំខាន់តែមួយ គត់ដែលអាចកើតមានញឹកញាប់បំផុតចំពោះវិការៈនៃឆន្ទៈក្នុងករណីគុណភាពនៃអត្តគាហក ហើយសម្រេច ប្រគល់ទ្រព្យជាមតករបស់ខ្លួនទៅឲ្យជននោះសន្តតិជននៃម្ចាស់បណ្តាំនោះនៅតែអាចបដិសេធសុពលភាពនៃ

¹ សៀវភៅរបស់ Jacquse Flour, Jean-Jean Aubert, Eric Savaux មានចំណងជើងថា Les obligations, 1.Lacte Juridique បោះពុម្ពលើកទី៩ ឆ្នាំ២០០០ ទំព័រ៣៦១

មតកសាសន៍នោះចោលបានដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃមាត្រា១១៦^២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧។ ដូចគ្នានេះដែរក្នុងករណីដែលឆន្ទៈបញ្ចេញធ្វើក្នុងពេលម្ចាស់បណ្តាំស្រវឹងស្រាខ្លាំង ឬមានជំងឺរងផ្លូវដោយភាពចាស់ជរា^៣។

ដូច្នេះដើម្បីជៀសឲ្យផុតពីការភាន់ច្រឡំ ឬភាពមិនច្បាស់លាស់ណាមួយលើឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំជាយថាហេតុទើបជាគោលការណ៍ម្ចាស់បណ្តាំតែងត្រូវបានតម្រូវឲ្យបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់នៅក្នុងមតកសាសន៍របស់ខ្លួនអំពីរបៀបនៃការចាត់ចែងទ្រព្យមតករបស់គាត់ផង និងអំពីអត្តសញ្ញាណនៃបុគ្គលដែលត្រូវទទួលមតករបស់គាត់ ពិសេសក្នុងអថ្វយទាន។ ការមិនបានបញ្ជាក់ឲ្យច្បាស់នេះនឹងក្លាយជាមូលហេតុនៃមោឃភាពលិខិតមតកសាសន៍នោះ។

ភាពពិតប្រាកដនៃឆន្ទៈត្រូវបានតម្រូវឲ្យតាមរយៈរូបភាពនៃការកំណត់នូវលក្ខខណ្ឌសមត្ថភាពដល់ម្ចាស់បណ្តាំនាពេលបញ្ចេញឆន្ទៈនោះផងដែរ។

ខ. សមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់នៃមតកសាសន៍

ដូចកិច្ចគតិយុត្តដទៃទៀតដែរ មតកសាសន៍ត្រូវធ្វើឡើងដោយបុគ្គលដែលមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់តាមផ្លូវច្បាប់។ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃសារជាតិរបស់លិខិត អាចអនុញ្ញាតឲ្យយើងបែងចែកដំណាក់កាលនៃការគិតអំពីសមត្ថភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំនេះជាពីរគឺ៖ នៅពេលតាក់តែងមតកសាសន៍ ពេលមតកជនទទួលមរណភាព។ សំណួរស្ថិតត្រង់ថា តើសមត្ថភាពនេះត្រូវគិតនៅថ្ងៃដែលម្ចាស់បណ្តាំធ្វើលិខិត ឬនៅថ្ងៃដែលគាត់បានស្លាប់។ ពិតណាស់ ការគិតសមត្ថភាពនៅថ្ងៃស្លាប់ពុំគ្រប់គ្រាន់ឡើយ។ ហេតុនេះហើយយោងតាមមាត្រា ១១៦៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវមានសមត្ថភាពនៅពេលធ្វើមតកសាសន៍។ ហើយសមត្ថភាពនេះ បើយោងតាមមាត្រា១១៦៨ សំដៅដល់គុណភាពនៃបុគ្គលដែលត្រូវជា នីតិជន ដែលបានអត្តាធិនភាពរួចផុតពីអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ឬអំណាចមេបា។

ក្នុងន័យនេះមតកសាសន៍ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអនីតិជនគ្មានអត្តាធិនភាព ឬបានក្លាយជានីតិជនរួចក៏ដោយ លើកលែងតែនៅក្រោយពេលទទួលបាននោះ គាត់បានបញ្ចេញឆន្ទៈអះអាងសារជាថ្មី ដើម្បីធានានូវគុណភាពរបស់បណ្តាំ។

ជាគោលការណ៍ ការតម្រូវរបស់ច្បាប់ចំពោះសមត្ថភាពនៅក្នុងការបង្កើតលិខិតគតិយុត្តមួយពុំមានគោលដៅសម្រាប់តែកំណត់អំពីគុណភាពនៃឆន្ទៈមួយមុខនោះទេ តែក៏នៅមានគោលដៅផ្សេងទៀត ដូចជាការគិតទៅដល់កត្តាជីវសាស្ត្ររបស់មនុស្សជាអាទិ៍៖ (សមត្ថភាពអាចបន្តចំពោះកិច្ចសន្យាអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬសមត្ថ

^២ មាត្រា១១៦៩ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
^៣ សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ៦ គន្លឹះទី៨ ទី៩ រៀបរៀងដោយក្រុមការងារជប៉ុន ដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០១០ កំណត់ពន្យល់ចំពោះមាត្រា ១១៦៩ទំព័រ៣១។

ភាពលឿន ធ្វើការធ្ងន់ចំពោះកិច្ចសន្យាការងារមួយចំនួន។ ប៉ុន្តែចំពោះមតកសាសន៍នេះវិញ គោលដៅផ្សេងទៀតទាំងនេះត្រូវបានកាត់បន្ថយទាំងអស់។ ក្នុងន័យនេះ យើងអាចនិយាយបានថាសមត្ថភាពដែលត្រូវចំពោះម្ចាស់បណ្តាំគឺមានគោលដៅគ្រាន់តែចង់ធានាឲ្យបាននូវគុណភាពពិតប្រាកដមួយចំពោះឆន្ទៈ ដែលបានបញ្ចេញដោយម្ចាស់បណ្តាំតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ(សមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ) ពីព្រោះថាមតកសាសន៍នេះគ្មានឥទ្ធិពលទាល់តែសោះទៅលើជីវភាពរស់នៅរបស់ម្ចាស់បណ្តាំដោយសារអានុភាពរបស់វាកើតមានតែនៅក្រោយពេលម្ចាស់បណ្តាំស្លាប់ហើយអានុភាពនេះទៀតសោតកើតមានតែទៅលើការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសេសសល់ក្រោយពេលស្លាប់របស់គាត់តែប៉ុណ្ណោះ។ ហេតុនេះទើបតាមរយៈក្រុមនេះទោះបីជាអ្នកដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាពក៏ដោយក៏នៅតែអាចធ្វើមតកសាសន៍បានដដែល គ្រាន់តែត្រូវបន្ថែមលក្ខខណ្ឌមួយចំនួន ដើម្បីអាចបញ្ជាក់ពីភាពពិតប្រាកដនៃឆន្ទៈដែលបញ្ចេញមកនោះប៉ុណ្ណោះ។

ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី ក្រុមនេះបានទទួលស្គាល់សមត្ថភាពនៃម្ចាស់បណ្តាំទុកដូចជាគោលការណ៍ចំណែកឯការបដិសេធសមត្ថភាពវិញត្រូវចាត់ទុកត្រឹមជា អញ្ញត្រកម្មមួយប៉ុណ្ណោះដែលជាអ្នកអះអាងត្រូវតែបង្ហាញភស្តុតាងអំពីសមត្ថភាពនៃមតកជននាពេលធ្វើលិខិតមតកសាសន៍។

លក្ខខណ្ឌពិសេសដោយឡែកមួយទៀត នៃកិច្ចគតិយុត្តបែបមតកសាសន៍នេះ គឺស្ថិតត្រង់ថាបើទោះបីជាកិច្ចនេះបង្កើតដោយបំពេញបានត្រឹមត្រូវគ្រប់គ្រាន់រួចហើយនូវលក្ខខណ្ឌពិតប្រាកដនៃឆន្ទៈដែលជាលក្ខខណ្ឌគ្រឹះតែមួយគត់នេះក៏ដោយក៏បញ្ហាគតិយុត្តនៃឆន្ទៈនៅតែអាចចោទឡើងចំពោះសុពលភាពនៃលិខិតជាដរាប។

១.១. បុគ្គលដែលមានសមត្ថភាព

ម្ចាស់បណ្តាំ គឺជាបុគ្គលដែលធ្វើមតកសាសន៍ ប៉ុន្តែម្ចាស់បណ្តាំត្រូវមានសមត្ថភាពនៅពេលធ្វើមតកសាសន៍^៥ ។ នៅក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើមតកសាសន៍ក្នុងស្ថានភាពបាត់បង់ស្មារតីដោយសារគ្រឿងស្រវឹង ចាស់វង្វេងស្មារតីជាអាទិ៍ នោះមតកសាសន៍និងត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតចំពោះបុគ្គលដែលអះអាងអំពីការខ្វះសមត្ថភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវបញ្ជាក់ភស្តុតាងអំពីហេតុនេះ^៦ ។ ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវមានស្មារតីឬមានសមត្ថភាពក្នុងការគិតគ្រឹះវិចារណាយ៉ាងត្រឹមត្រូវទើបអាចធ្វើការសន្និដ្ឋានថាមតកសាសន៍ធ្វើឡើងដោយឆន្ទៈរបស់ខ្លួនយ៉ាងពិតប្រាកដមែន។ បុគ្គលដែលមានសមត្ថភាពនេះត្រូវបានកំណត់ដោយច្បាប់មានដូច

⁴ មាត្រា១១៧៦ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁵ មាត្រា១១៦៩ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁶ មាត្រា១១៦៩ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ជាបុគ្គលដែលជានីតិជន និងអនីតិជនដែលបានអត្ថាធិនភាពរួចផុតពីអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ឬ អំណាចមេបា អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន^៧។

ខ.២. ការតាក់តែងមតកសាសន៍

ជាគោលការណ៍ មតកសាសន៍ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយម្ចាស់បណ្តាំផ្ទាល់ ហើយទាមទារឲ្យម្ចាស់បណ្តាំ នោះមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការវិនិច្ឆ័យ យល់ដឹងអំពីភាពត្រឹមត្រូវ មានបញ្ញាស្មារតីត្រឹមត្រូវជាមួយគឺមិនមែន ជាមនុស្សដដែលត្រូវបានច្បាប់កម្រិតសមត្ថភាពឡើយ។

ការតាក់តែងមតកសាសន៍ជាអាទិ៍ គឺជារឿងមួយដ៏ចាំបាច់សម្រាប់ម្ចាស់បណ្តាំដែលមានបំណងចង់ធ្វើ លិខិតបណ្តាំមតក។ តាមរយៈក្រុមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៧បានកំណត់អំពីទម្រង់នៃការ តាក់តែងមតកសាសន៍សម្រាប់ម្ចាស់បណ្តាំដែលចង់ធ្វើតាមទម្រង់មួយណាក៏បាន។

កថាខណ្ឌទី២៖ ភាពគ្មានប្រសិទ្ធិភាពនៃឆន្ទៈរបស់មតកជន

ពិតណាស់ថា មតកសាសន៍ ដែលបានបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌគ្រឹះ និងអាចក្លាយជាកិច្ចដែលច្បាប់ព្រម ទទួលស្គាល់នូវអានុភាពគតិយុត្ត ក៏ប៉ុន្តែអានុភាពនេះពុំសុទ្ធតែមានប្រសិទ្ធិភាពបរិបូណ៌នោះឡើយ ដោយហេតុ ថាការណាចាប់តាំងពីដំណាក់កាលនៃការតាក់តែងរហូតដល់ការស្លាប់របស់ម្ចាស់បណ្តាំមតកសាសន៍ត្រូវបាន ចាត់ទុកគ្រាន់តែជាគម្រោងនៃការព្យាករណ៍មួយរបស់ម្ចាស់បណ្តាំប៉ុណ្ណោះ។ ដូចនេះប្រសិទ្ធិភាពនៃឆន្ទៈរបស់ ម្ចាស់បណ្តាំនេះអាចប្រែប្រួលទាំងទៅមុន និងក្រោយមរណភាពរបស់គាត់។ ដោយមិនរាប់បញ្ចូលនូវ គ្មាន ប្រសិទ្ធិភាពក្នុងករណីដែលឆន្ទៈនៃមតកជននោះបានបំពានដល់ភាគបម្រុង និងក្នុងករណីដែលលក្ខខណ្ឌជា បន្ទុកនៃមតកសាសន៍មិនត្រូវបានបំពេញដោយអត្តគាហក បើជាមតកសាសន៍ជាប់បន្ទុក ឬលក្ខខណ្ឌបង្កង់^៨ មានសម្មតិកម្មតែបីប៉ុណ្ណោះដែលអាចជាមូលហេតុបណ្តាលឲ្យប្រសិទ្ធិភាពនៃមតកសាសន៍ដែលកើតពីឆន្ទៈពិត ប្រាកដរបស់មតកជនត្រូវបានកាត់បន្ថយ(គ្មានប្រសិទ្ធិភាពដោយផ្នែក) ឬអាចបណ្តោយឲ្យអស់ប្រសិទ្ធិភាព ទាំងស្រុងតែម្តង។ សម្មតិកម្មទាំងបីនោះរួមមាន៖ ជួនកាលម្ចាស់បណ្តាំខ្លួនឯងបានលុបឆន្ទៈនោះចោលវិញ(ក) ឬជួនកាលអត្តគាហកនៃមតកសាសន៍នោះបានបដិសេធអានុភាពគតិយុត្តនៃមតកសាសន៍នោះចោលនៅ ក្រោយមរណភាពនៃមតកជន(ខ) ឬជួនកាលទៀត ទ្រព្យជាម្ចាស់នៃមតកសាសន៍នោះបានវិនាសបង់ ឬក៏អត្ត គាហកនៃមតកសាសន៍នោះបានស្លាប់នៅពេលចាប់ផ្តើមមតកសាសន៍(គ)។

^៧ មាត្រា១១៦៨ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

^៨ សៀវភៅ Jean-Louis Baudouin, Pierre-Gabriel Jobin មានចំណងជើងថា៖ Les obligations បោះពុម្ពលើកទី៥ឆ្នាំ១៩៩៨ ទំព័រ៤៦២។

ក. ការផ្លាស់ប្តូរនេះនៃមតកសស

ដោយសារមតកសសន៍អាចបង្កើតអានុភាពតែក្រោយពេលអស់ជីវិតនៃមតកជនច្បាប់បានទទួលស្គាល់សិទ្ធិផ្តាច់មុខរបស់ម្ចាស់បណ្តាំក្នុងការកែប្រែ ឬលុបចោលនូវមតកសសន៍ដែលខ្លួនបានធ្វើច្បាប់ហើយនៅគ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់នៅមុនថ្ងៃមរណភាពរបស់គាត់។ មាត្រា១១៨នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ បានចែងថា៖ ម្ចាស់បណ្តាំអាចលុបចោលនូវមតកសសន៍មួយភាគ ឬទាំងមូលនៅពេលណាក៏បាន។ ក្រមនេះទទួលស្គាល់ផងដែរនូវរូបភាពពីរយ៉ាងនៃការកែប្រែ ឬលុបចោលនេះពោលគឺ៖ ដោយដាក់ដាក់លាក់ និងដោយតុណ្ណិភាព។

ត្រូវចាត់ទុកជាការកែប្រែ ឬលុបចោលដាក់លាក់ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំ ធ្វើលិខិតមតកសសន៍ថ្មី ដោយបញ្ជាក់សេចក្តីច្បាស់ថា៖ លុបមតកសសន៍មុនចោល^១។ ដោយមិនមានលក្ខខណ្ឌកម្រិតអ្វីផ្សេងឡើយ មតកសសន៍ដែលធ្វើឡើងដោយទម្រង់ណាក៏ដោយ សុទ្ធតែអាចលុបចោលដោយមតកសសន៍ថ្មីតាមទម្រង់នៃមតកសសន៍ដែលត្រូវលុបចោលនោះក៏បាន ឬតាមទម្រង់ដែលខុសពីទម្រង់នៃមតកសសន៍មុននោះក៏បាន។ ក្នុងន័យនេះមតកជនអាចលុបមតកសសន៍ដែលខ្លួនធ្វើឡើងតាមទម្រង់យថាភូតដោយការបង្កើតមតកសសន៍ថ្មីដែលមានខ្លឹមសារជាការលុបមតកសសន៍ចាស់ចោលតាមទម្រង់យថាភូតដូចគ្នាក៏បាន ឬតាមទម្រង់នៃលិខិតឯកជនក៏បាន។ ករណីនេះបញ្ហាចោទនៅត្រង់ថា បើមតកសសន៍ដដែលនេះកែប្រែ ឬលុបមតកសសន៍ចោលតាមរយៈពាក្យសម្តី តែពុំបានសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ តើចាត់ទុកជាការលុបចោលដោយដាក់លាក់ដែរឬទេ? ក្រមរដ្ឋប្បវេណីហាក់ពុំបានបញ្ជាក់ករណីនេះឡើយប៉ុន្តែក្រមហាក់ពុំទទួលស្គាល់សុពលភាពនៃការកែប្រែឬលុបចោលតាមរូបភាពនេះដែរ។

ចំណែកការកែប្រែ ឬលុបមតកសសន៍ដោយតុណ្ណិភាព សំដៅដល់ទម្រង់បីយ៉ាង ដែលកំណត់ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីថ្មី៖

ទី១៖ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំគ្រាន់តែបង្កើតមតកសសន៍ថ្មីដែលមានខ្លឹមសារដែលផ្ទុយពីមតកសសន៍ដែលខ្លួនបានធ្វើជាមុនការស្រេច។ ទាក់ទងនឹងចំណុចនេះច្បាប់ទទួលស្គាល់អត្ថិភាពនៃមតកសសន៍ក្រោយនេះថាបានកែប្រែ ឬលុបចោលមតកសសន៍ដែលបានធ្វើមុនចំពោះផ្នែកដែលផ្ទុយគ្នានោះប៉ុណ្ណោះ^{១០}។

ទី២៖ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំនាពេលនៅរស់បានចាត់ចែងទ្រព្យជាកម្មវត្ថុនៃមតកសសន៍ នោះហើយបណ្តាលឲ្យខ្លឹមសារនៃមតកសសន៍នោះពុំអាចអនុវត្តកើត^{១១}។ តាមសន្តតិកម្មនេះយើងអាចយល់បានថា

^១ មាត្រា១១៦៩ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
^{១០} មាត្រា១១៨៩ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
^{១១} មាត្រា១១៩០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

បើតាមរយៈមតកសាសន៍ម្ចាស់បណ្តាំបានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា ប្រគល់ផ្ទះមួយខ្នងទៅឲ្យលោក ក ប៉ុន្តែនាពេល
នោះម្ចាស់បណ្តាំស្លាប់ បើទោះជាបញ្ជាក់នៅមានសុពលភាពនាថ្ងៃបើកមតកសាសន៍ក៏ដោយក៏ច្បាប់ចាត់ទុក
ថាខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដែលប្រគល់ផ្ទះមួយខ្នងទៅឲ្យលោក ក គឺបានត្រូវលុបចោលដោយម្ចាស់បណ្តាំ
តាមរយៈការចាត់ចែងនាពេលនោះរួចចាត់ទៅហើយអាស្រ័យនៃខ្លឹមសារនេះក៏បានបាត់បង់លែងអនុវត្តកើតរួច
ហើយដែរ។

ទីបី៖ ក្នុងករណីនៃអថ្វីយទានដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក ឬលក្ខខណ្ឌហើយអថ្វីយលាភីពុំបានបំពេញតាមបន្ទុក
ឬលក្ខខណ្ឌនោះ។ ក្នុងករណីនេះច្បាប់ចាត់ទុកថាការមិនបំពេញឲ្យបាននូវបន្ទុក ឬលក្ខខណ្ឌតាមឆន្ទៈរបស់
ម្ចាស់បណ្តាំ និងត្រូវចាត់ទុកជាម្ចាស់បណ្តាំបាន លុបចោលនូវអថ្វីយទាននោះ ហើយមតកសាសន៍ដែលមាន
ខ្លឹមសារជាអថ្វីយទានក៏ពុំមានប្រសិទ្ធិភាពអនុវត្តបានដែរ។ ប៉ុន្តែការលុបចោលនេះ ក្រុមរដ្ឋប្បវេណីហាក់តម្រូវឲ្យ
ធ្វើតាមផ្លូវតុលាការ និងនៅពេលមានការដាស់តឿនឲ្យអថ្វីយលាភីបំពេញករណីកិច្ចនេះរួចហើយ តែគ្មានប្រសិទ្ធិ
ភាព¹²។

ខ. ការបដិសេធនៃអត្ថបាទ

ទោះបីជាក្រុមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ បានប្រកាន់យកគោលការណ៍ទទួលបន្ទុកដោយស្វ័យប្រវត្តិរួមតំក
ធ្វើជាមូលដ្ឋានក៏ដោយ ក៏ក្រុមនេះទទួលស្គាល់ផងដែរនូវគោលការណ៍ជម្រះបញ្ជីមតកជាមុនក្នុងគោលដៅប
ញ្ជៀសនូវភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃកាតព្វកិច្ចដែលបន្ទុកដោយមតកជន¹³ ។ ដូចនេះសន្តតិជន ឬអថ្វីយលាភីនៅតែ
អាចបដិសេធទទួលយកសន្តតិកម្ម ឬអថ្វីយទានដែលជាចំណែករបស់ខ្លួនចោលបាននៅក្រោយពេលដឹងថា
កាតព្វកិច្ចដែលត្រូវធ្លាក់មកលើខ្លួនធ្ងន់ធ្ងរ ឬមួយក៏អាចបដិសេធចោលផងដែរ កាលបើសន្តតិជន ឬអថ្វីយលាភី
នោះពុំមានឆន្ទៈទៅពាក់ព័ន្ធនិងមតកសាសន៍នោះ ដោយសារតែមតកសាសន៍គ្រាន់តែជាកិច្ចឯកតោភាគីរបស់
មតកជនប៉ុណ្ណោះ ដូចនេះអាស្រ័យរបស់វាក៏ពុំដាច់ខាតត្រូវតែទទួលយកនោះដែរ។ បដិសេធ ឬលុបចោល
ចំពោះសន្តតិកម្មអាចធ្វើឡើងដោយសន្តតិជនលើខ្លឹមសារទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែកនៃមតកសាសន៍នៅក្រោយ
ពេលធ្វើការស្រាវជ្រាវមតករាល់អស់ហើយ។ មាត្រា១២៤៨ និងមាត្រា១២៦០នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧
បានកំណត់ថេរវេលាឲ្យតែបីខែ ដោយគិតចាប់ពីពេលដែលបានដឹងថាសន្តតិកម្មចំពោះខ្លួនបានចាប់ផ្តើម ប៉ុន្តែ
ថេរវេលានេះអាចពន្យារពេលទៀតបានតាមពាក្យសុំរបស់សន្តតិជននោះទៅស្ថាប័នតុលាការ។

¹² មាត្រា១១៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹³ សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីភាគ៦ គន្ថីទី៨ ទី៩ រៀបរៀងដោយក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តី
ព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០១០ កំណត់ពន្យល់ក្នុងផ្នែកទី១ ទី៧ទី១។

ចំពោះអច្ឆ័យលាភីវិញ ក្រុមរដ្ឋប្បវេណីបានបែងចែករបបនៃការបដិសេធនេះជាពីរ ទៅតាមប្រភេទនៃអច្ឆ័យទាន។ បើជាអច្ឆ័យទានមានកំណត់ ការបោះបង់អច្ឆ័យទានលាភីមានកំណត់អាចធ្វើឡើងនៅពេលណាក៏បាន ក្រោយពេលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព¹⁴។ ប៉ុន្តែបើអច្ឆ័យទានសកល ឬជាអច្ឆ័យទានឲ្យដល់សន្តតិជនវិញនោះ ការបដិសេធរបស់អច្ឆ័យទានសកល¹⁵ ឬរបស់អច្ឆ័យទានលាភីជាសន្តតិជន¹⁶ ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃការបោះបង់សន្តតិកម្មទៅវិញ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការបដិសេធ ឬបោះបង់ចោលនូវអានុភាពនៃមតកសាសន៍នេះនិងពុំអាចលុបចោលទៅវិញតាមទំនើងចិត្តបានទេ¹⁷ ។ ហើយការបដិសេធ ឬបោះបង់អានុភាពនៃមតកសាសន៍នេះសោតនិងបង្កើតបាននូវអានុភាពប្រតិបត្តិសកម្មមួយ¹⁸។

គ. ការចាត់បង់ទ្រព្យ ឬមរណភាពនៃអត្តគាហក

ជាគោលការណ៍ នាពេលចាប់ផ្តើមមតកសាសន៍បើទ្រព្យមតកជាមួយត្តនៃមតកសាសន៍នេះត្រូវបានវិនាសបាត់បង់(ទាំងស្រុង ឬដោយផ្នែក)ដោយមូលហេតុប្រធានសក្តិ ឬបាត់បង់អត្តិភាព¹⁹ ឬមួយក៏អត្តគាហកដែលត្រូវទទួលរងនូវអានុភាពនៃមតកសាសន៍នោះ បានទទួលមរណភាពនាពេលចាប់ផ្តើមមតកសាសន៍ហើយប្រសិទ្ធិភាពនៃមតកសាសន៍ក៏ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ឬក៏ត្រូវបានបាត់បង់ទាំងស្រុងទៅតាមនោះដែរ។ ប៉ុន្តែចំពោះការស្លាប់នៃអត្តគាហកនេះលើកលែងតែម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញនូវផ្ទុយពីនេះ មតកសាសន៍អាចត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈ តែក្នុងករណីដែលអត្តគាហកពុំមានសន្តតិជនតាមច្បាប់សម្រាប់ទទួលបន្ទុកនេះប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះថាក្រុមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ បានចែងយ៉ាងច្បាស់អំពីសិទ្ធិទទួលបន្ទុកនៃសន្តតិជនជំនួស(ចំពោះករណីមរណភាពរបស់សន្តតិជននៃមតកជន)និងអំពីសិទ្ធិទទួលបន្ទុកនៃសន្តតិជនរបស់អច្ឆ័យលាភី(ចំពោះករណីមរណភាពនៃអច្ឆ័យលាភី)²⁰។

ចំពោះករណីកិច្ចនៃមរណភាពរបស់អច្ឆ័យលាភីនេះ យើងគប្បីចែងចែកជាពីរគឺ៖ ក្នុងករណីដែលអច្ឆ័យលាភីស្លាប់ទៅមុន ឬព្រមពេលគ្នាជាមួយមរណភាពរបស់មតកជន និងក្នុងករណីដែលអច្ឆ័យលាភីស្លាប់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន។ ក្នុងករណីទីមួយបញ្ជាក់ថា អច្ឆ័យទាននោះពុំអាចបង្កើតអានុភាពឡើងព្រោះមតក

¹⁴ មាត្រា១២០១ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹⁵ មាត្រា១២០១ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹⁶ មាត្រា១២០៥ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹⁷ មាត្រា១២០៤ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹⁸ មាត្រា១២៦១ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹⁹ មាត្រា១២០៥ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
²⁰ មាត្រា១១៩៦ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

សាសន៍មានអានុភាពទៅបានលុះត្រាណាមកកជនស្លាប់²¹។ ផ្ទុយទៅវិញករណីទីពីរ បញ្ជាក់ថាអង្គការនោះ ទៅឲ្យសន្តតិជននៃអង្គការនោះប៉ុណ្ណោះ²² ទោះបីជាមានការកំណត់បែបនេះហាក់ដូចជាសមហេតុផលក៏ ដោយចុះ ក៏ប៉ុន្តែដោយសារតែអង្គការនេះត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ដូចគ្នានឹងប្រទានកម្មត្រង់គោលដៅនៃឆន្ទៈ ក្នុងការធ្វើអំណោយរបស់មតកជន ពោលគឺជាកិច្ចគតិយុត្តមួយដែលផ្តោតសំខាន់ទៅលើគុណភាពនៃបុគ្គល (លើទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ខ្លួនរវាងមតកជន និងអង្គការនោះ) ដូចនេះមណភាពនៃអង្គការនោះត្រូវត្រូវទុកអង្គ ការនោះជាមោឃៈដែរ ហើយធ្វើអង្គការនោះចូលក្នុងទ្រព្យមតករបស់មតកជនវិញដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់សន្តតិជននៃមតកជននោះ ពីព្រោះថាសន្តតិជននៃអង្គការនោះមានឆន្ទៈនៃមតកជនឡើយ។ ហេតុនេះ ការទទួលស្គាល់សិទ្ធិបន្តលើអង្គការណាមួយ នៃក្រុមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧²³ ទៅឲ្យសន្តតិជននៃអង្គការ ក៏នោះទុកដូចជា ការរំលោភធ្ងន់ធ្ងរមួយចំពោះឆន្ទៈនៃមតកជនដែរ។

ផ្នែកទី២៖ វិធីក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍

កថាខណ្ឌទី១៖ ទម្រង់នៃមតកសាសន៍

ក. មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត

លិខិតយថាភូត គឺជាទម្រង់មួយដែលអាចទុកចិត្តបានបំផុតដោយហេតុថា មតកសាសន៍តាមទម្រង់នេះ ជាលិខិតដែលធ្វើឡើងតាមរូបមន្តច្បាប់ដោយមានវត្តមានមន្ត្រីសាធារណៈមានវិជ្ជាជីវៈច្បាស់លាស់ផងដែរ និង សាក្សីចូលរួមបញ្ជាក់ពីភាពពិតប្រាកដនៃលិខិតផង។ ដូចនេះទម្រង់នេះ ជាទម្រង់នៃភស្តុតាងដ៏ខ្លាំងខ្លាបំផុត នេះហើយជាគុណសម្បត្តិកែមួយគត់នៃទម្រង់នេះ។ តើទម្រង់នេះត្រូវតាក់តែងយ៉ាងដូចម្តេច?

ក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត មតកជនត្រូវប្រាប់នូវរាល់ខ្លឹមសារលិខិតនេះ គឺជាការ និយាយប្រាប់សហការីនូវខ្លឹមសារនៃបណ្តាំដែលមតកជនបានព្រាងទុក ដើម្បីឲ្យសហការីធ្វើការបញ្ចូលខ្លឹមសារ នោះទៅក្នុងលិខិត ជាទម្រង់យថាភូតឲ្យមានន័យ និងមានភាពគតិយុត្តតាមផ្លូវច្បាប់ដូចនិងលិខិតសាធារ ណៈ។ ចំពោះគុណភាពនៃសាក្សីវិញពុំមានគ្រប់បុគ្គលទាំងអស់សុទ្ធតែអាចចូលរួមធ្វើជាសាក្សីនៃលិខិតតាម ទម្រង់នេះឡើយ។ ច្បាប់តែងកម្រិតលក្ខខណ្ឌចំពោះបុគ្គលិកមួយចំនួនមិនបានទទួលគុណភាពជាសាក្សីនេះ ឡើយ។ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃការធានានូវគុណភាពនៃសក្ខីកម្ម។ បុគ្គលទាំងនេះរួមមាន៖ ជនដែលមាន ទំនាក់ទំនងកំណត់ជាមួយនិងជនដែលត្រូវសន្មតថាជាសន្តតិជន អនីតិជន ឬជាសហព័ទ្ធ ឬមួយជាលោហិត

²¹ មាត្រា១២០០ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
²² សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីភាគ៦ គន្ថីទី៨ ទី៩ រៀបរៀងដោយក្រុមការងារជំនុំជម្រះដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តី ព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០១០កំណត់ពន្យល់ចំពោះមាត្រា១២០៣ ទំព័រ៦៥។
²³ មាត្រា១២០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ខ្សែផ្ទាល់របស់ជនទាំងនោះ។ ការហាមឃាត់ជនទាំងនេះ ក៏ព្រោះតែជនទាំងនេះសុទ្ធសឹងជាអ្នកដែលមានផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ពាក់ព័ន្ធនឹងមតកសាសន៍ ហើយដែលអាចនាំឲ្យប៉ះពាល់ផងដែរ ដល់សុក្រឹតភាពក្នុងការធ្វើសក្ខីកម្មនានា។ ដូចគ្នាដែរ ក្នុងករណីដែលសារការីជាជនពាក់ព័ន្ធផ្ទាល់ក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ នោះសហព័ទ្ធបុព្វាតិលោហិតផ្ទាល់ ក្រឡាបញ្ជី ឬក៏និយោជិករបស់សារការីរូបនោះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាជនដែលខ្វះលក្ខណៈសម្បត្តិជាសាក្សីផងដែរ²⁴។

បន្ទាប់ពីបានកក់ត្រានៃខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍រួចរាល់ហើយ សាក្សីត្រូវតែសូត្រឲ្យខ្លាំងៗឲ្យដល់ម្ចាស់បណ្តាំ និងសាក្សីស្តាប់។ ម្ចាស់បណ្តាំ និងសាក្សីត្រូវធ្វើការទទួលស្គាល់ ឬបដិសេធនូវភាពត្រឹមត្រូវចំពោះអត្ថន័យនៃមតកសាសន៍ដែលសរសេរសារការីរួចត្រូវសរសេរឈ្មោះ អាយុ លំនៅឋាន និងចុះហត្ថលេខារៀងៗខ្លួនលើលិខិតយថាភូតនោះ។ បន្ទាប់មកសារការីត្រូវសរសេរឈ្មោះ អាយុ លំនៅឋាន និងចុះហត្ថលេខារបស់ខ្លួនលើលិខិតនោះទុកជាការស្រេចចំពោះទម្រង់នៃយថាភូតនេះ។

យ៉ាងណាមិញទម្រង់យថាភូតក៏អាចមានគុណវិបត្តិចំពោះមតកសាសន៍ផងដែរ។ កាលបើសម្រេចជ្រើសរើសទម្រង់នេះហើយ មតកជនត្រូវចំណាយសោហ៊ុយច្រើនឲ្យដល់មន្ត្រីសារការីដែលប្រហាក់ប្រហែលទៅនឹងការជួលមេធាវីដែរ។ ម្យ៉ាងទៀត ការតម្រូវឲ្យមានវត្តមានតតិយជនដូចជា សារការី ពិសេសគឺសាក្សី និងនាំឲ្យមានភាពទុកជាសម្ងាត់បាននៃមតកសាសន៍ត្រូវកាត់បន្ថយទម្រង់ដល់ពេលស្លាប់នៃមតកជននោះ។ ដើម្បីជៀសផុតពីគុណវិបត្តិនេះហើយ ទើបទម្រង់នៃលិខិតកជនតែងតែជាជម្រើសញឹកញាប់បំផុត។

គុណសម្បត្តិ

- សារការីដែលជាអ្នកជំនាញខាងច្បាប់ជាអ្នកធ្វើមតកសាសន៍ប្រភេទនេះ នោះមិនមានបញ្ហាអសុពលភាពដោយសារកង្វះលក្ខណៈទេ ដូច្នោះមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតមានភាពត្រឹមត្រូវច្បាស់លាស់
- ជនដែលមិនចេះអក្សរក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍នេះបានដែរ ដោយសារតែម្ចាស់មតកសាសន៍គ្រាន់តែពន្យល់អំពីខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដោយផ្ទាល់មាត់ចំពោះសារការីតែប៉ុណ្ណោះ
- ពេលអនុវត្តមតកសាសន៍ មិនចាំបាច់មាននីតិវិធីពិនិត្យបញ្ជាក់នោះទេ។

គុណវិបត្តិ

- ចាំបាច់មានការអន្តរាគមន៍ពីសំណាក់សារការី នោះនាំឲ្យចំណាយថវិការ

²⁴ មាត្រា១១៧២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

- មានអ្នកទីបីដែលជាសាក្សីបានដឹងអំពីខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដែលជាការសម្ងាត់របស់មតកជនធ្វើមុនពេលទទួលមរណភាព²⁵។

ខ. មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន

មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនជាទម្រង់ដែលប្រើញឹកញាប់បំផុត ព្រោះជាទម្រង់ដែលសាមញ្ញ និងងាយស្រួល។ តាមទម្រង់នេះម្ចាស់បណ្តាំត្រូវសរសេរនូវរាល់អត្ថន័យទាំងអស់ដែលខ្លួនប្រាថ្នាសម្តែងឆន្ទៈ រួចត្រូវចុះ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ និងត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយមេដៃខ្លួនឯងផ្ទាល់²⁶ រាល់លក្ខខណ្ឌតម្រូវទាំងឡាយនៃលិខិតប្រភេទនេះសុទ្ធតែពុំអាចមានភាពសុគតស្មាញសាំញាំឡើយ ហើយអាចជួយដល់មតកជនក្នុងការរក្សាភាពសម្ងាត់នៃខ្លឹមសាររបស់មតកសាសន៍បានយ៉ាងល្អទៀតផង។ ក៏ប៉ុន្តែរាល់ការមិនបំពេញលក្ខខណ្ឌណាមួយដូចបានកំណត់ខាងដើមសុទ្ធតែអាចជាមូលហេតុនៃមោឃភាពដល់មតកសាសន៍ទាំងអស់²⁷ ។ ជាក់ស្តែងបើមតកសាសន៍ត្រូវបានសរសេរដោយអ្នកដទៃដែលពុំមានមតកជន ឬដោយម៉ាស៊ីនណាមួយ ពោលគឺមិនផ្ទាល់ដៃរបស់មតកជន មតកសាសន៍នោះនិងត្រូវចាត់ទុកជាមោឃ ពីព្រោះថានៅក្រោយពេលមរណភាពនៃមតកជនបើមានបញ្ហាទាក់ទងនិងសុក្រឹតភាពនៃមតកសាសន៍កើតឡើងនោះគេនឹងពិបាកបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់ តើមតកសាសន៍នោះពិតជាធ្វើឡើងដោយម្ចាស់បណ្តាំប្រាកដមែន ឬយ៉ាងណានោះ។ ដូចគ្នាដែរ ករណីដែលតម្រូវឲ្យសរសេរឡើងដោយដៃផ្ទាល់របស់មតកជន ក៏គង់មានគោលដៅផ្ទៀងផ្ទាត់មើលអក្សរតាមរយៈការប្រៀបធៀបមតកសាសន៍ និងអក្សររបស់មតកជនរូបនោះ ដែលសរសេរលើលិខិតផ្សេងៗ កាលពីនៅរស់។ ដូចគ្នាការសេរបន្ថែម ឬលុបចោលនៅពាក្យពេចន៍ខ្លះៗជាដើម ទើបច្បាប់តម្រូវឲ្យមានការសរសេរបញ្ជាក់ជាចាំបាច់ចំពោះការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះពិតជាត្រូវបានធ្វើឡើងដោយសាមីជនមែនឬទេ²⁸?

បើទោះបីជាទម្រង់នេះ មានភាពងាយស្រួលមិនសាំញាំហើយអនុញ្ញាតឲ្យម្ចាស់បណ្តាំចំណាយសេហ៊ុយចោកក្នុងការតាក់តែងលិខិត និងអាចរក្សាខ្លឹមសារជាសម្ងាត់នៃលិខិតបាន(ដែលនេះផ្ទុយស្រឡះពីការរត់ទៅមន្ត្រីសារការីសម្រាប់ទម្រង់យថាភូត)ក៏ពិតមែន ក៏ប៉ុន្តែទម្រង់នេះក៏មានហានិភ័យខ្ពស់ផងដែរដូចជា៖ អាចប្រឈមនិងមោឃភាពមិនច្បាស់លាស់នៃខ្លឹមសារព្រមទាំងក្រោមពេលមរណភាពរបស់មតកជននោះអាច

²⁵ សមាជិកក្រុមការងារគ្រូបណ្តុះបណ្តាលនៃសាលាភូមិន្ទចៅក្រមដោយមានការគាំទ្រពីសហប្រតិបត្តិការ JICA, ក្រុមរដ្ឋប្បវេណីភាគ៦ (លើកទី១ ឆ្នាំ២០១២), ទំព័រទី៣៨។
²⁶ សៀវភៅ Philippe MALAURIE មានចំណងជើងថា៖ Les successions បោះពុម្ពដោយ Edition Defrenois ឆ្នាំ២០០៧ ទំព័រ ២៥០ ដល់២៥១។
²⁷ សៀវភៅរបស់ Philippe MALAURIE មានចំណងជើងថា៖ Les successions បោះពុម្ពដោយ Edition Defrenois ឆ្នាំ២០០៣ ទំព័រ២៥២)។
²⁸ មាត្រា១១៧៤ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ប្រឈមនឹងការវិនាសបាត់បង់ទៅលិខិតនោះផងដែរ។ ដូចនេះហើយ បើនីតិបញ្ញត្តិបានបង្កើតឲ្យមានឡើងនូវ ទម្រង់ទីបីនៃមតកសាសន៍ដែលជាលិខិតចម្រុះគ្នារវាងលិខិតយថាភូត និងលិខិតឯកជនក្នុងគោលបំណងកាត់ បន្ថយឲ្យបានជាអតិបរមានូវហានិភ័យទាំងឡាយដែលកើតពីលិខិតទាំងពីរនេះ។

គុណសម្បត្តិ

- ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនបានដោយខ្លួនឯង ដោយពុំចាំបាច់មាន អន្តរាគមន៍ពីសារការី ឬវត្តមានរបស់សាក្សី

- ដោយគ្មានអន្តរាគមន៍ពីសារការី នោះមិនចាំបាច់ចំណាយសេហ្វិយ
- ដោយសារតែគ្មានវត្តមានរបស់សាក្សី នោះអាចរក្សាការសម្ងាត់នៃខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍បាន។

គុណវិបត្តិ

- មិនសូវមានភាពត្រឹមត្រូវច្បាស់លាស់នោះទេ ព្រោះម្ចាស់បណ្តាំមិនមែនជាអ្នកច្បាប់ នោះអាចមាន ករណីអសុពលភាព ដោយសារតែផ្ទុយនិងទម្រង់

- បើសិនជាអ្នកដែលមិនចេះអក្សរ នោះមិនអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនបានទេ
- អាចបាត់បង់ អាចមានការក្លែងបន្លំ ឬធ្វើក្លែងក្លាយបាន
- ចាំបាច់ទាមទារឲ្យមានការត្រួតពិនិត្យបញ្ជាក់ ដើម្បីអនុវត្តមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជននេះ²⁹។

គ. មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់

មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ គឺជាទម្រង់មួយដែលអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកចេះអក្សរអាចធ្វើមតកសាសន៍ របស់ខ្លួនដោយរក្សាខ្លឹមសារនោះជាសម្ងាត់ទាំងស្រុង។ ដូចនេះ គេអាចការពារកុំឲ្យមានការលុបចោល ឬលួចកែ ប្រែដោយតតិយជនបាន។

មតកសាសន៍តាមលិខិតសម្ងាត់នេះ³⁰អាចត្រូវបានសរសេរដោយជនដទៃ ឬដោយម៉ាស៊ីនបាន។ ចំណុច សំខាន់គឺត្រូវថាម្ចាស់បណ្តាំត្រូវចុះហត្ថលេខាលើលិខិតនោះជាដាច់ខាត។ ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវដាក់លិខិតនោះក្នុង ស្រោមបិទជិត ហើយចុះហត្ថលេខា ឬសរសេរសញ្ញាសម្គាល់ ឬមធ្យោបាយផ្សេងៗទៀតដែលអាចវិនិច្ឆ័យបាន អំពីការបើក ឬមិនបានបើកស្រោមលិខិតនេះនៅស្រោមមាត់លិខិតនោះ។ ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវដាក់លិខិតដែលបាន បិទជិតនោះ នៅចំពោះមុខមន្ត្រីសារការីម្នាក់ និងសាក្សីពីរនាក់ ព្រមទាំងធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ថាលិខិតនេះ ជា លិខិតមតកសាសន៍របស់ខ្លួន ហើយបើមានជនក្រៅពីសម័យខ្លួនបានសរសេរត្រូវសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីឈ្មោះ

²⁹ សមាជិកក្រុមការងារគ្រូបណ្តុះបណ្តាលនៃសាលាភូមិន្ទចៅក្រមដោយមានការគាំទ្រពីសហប្រតិបត្តិការ JICA, ក្រុមរដ្ឋប្បវេណីភាគ៦ (លើកទី១ ឆ្នាំ២០១២), ទំព័រទី៣៩។

³⁰ មាត្រា១១៧៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

និងស្ថានភាពរបស់ជនដែលបានសរសេរនោះ។ សារការីត្រូវចុះ ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំដែលសាមីខ្លួនបានដាក់លិខិតនោះ ជាមួយគ្នានិងសាក្សីព្រមទាំងម្ចាស់បណ្តាំផងដែរ។

ក្នុងករណីដោយឡែកមួយទៀត ដោយគិតដល់ស្ថានភាពនៃលទ្ធភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំផ្ទាល់ក្នុងការ តាក់តែងលិខិតបណ្តាំនេះផង និងការកែតម្រូវឲ្យគាត់ត្រូវតែគោរពតាមលក្ខខណ្ឌបន្ថែមផង។ ទើបច្បាប់បាន បង្កើតឲ្យមានទម្រង់ជាពិសេសដោយឡែកសម្រាប់មតកសាសន៍ប្រភេទនេះ។ ប៉ុន្តែនេះពុំមានន័យថា៖ មតកជនក្នុង ស្ថានភាពនេះមានបញ្ហាស្មារតីដែលអាចប៉ះពាល់ដល់គុណភាពនៃឆន្ទៈដូចក្នុងករណីនៃជននៅក្រោមអាណា ព្យាលនោះឡើយ។

គុណសម្បត្តិ

- ទោះបីអ្នកដែលមិនចេះអក្សរ ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់បានដែរ
- អាចរក្សាការពារ ការធ្វើក្លែងក្លាយ ឬក្លែងបន្លំបាន ដោយសារតែទុកនៅសារការី
- អាចរក្សាការសម្ងាត់អំពីខ្លឹមសារ តែមតកសាសន៍បានដោយសារតែពុំចាំបាច់ឲ្យសារការីសូត្រឲ្យ សាក្សីស្តាប់ ដូចមតកសាសន៍តាមលិខិតយថាភូតឡើយ។

គុណវិបត្តិ

- ចាំបាច់មានការអនុរាគមន៍ពីសារការី
- ចាំបាច់ធ្វើការពិនិត្យបញ្ជាក់ ពេលអនុវត្តមតកសាសន៍³¹។

កថាខណ្ឌទី២៖ ទម្រង់នៃមតកសាសន៍ក្នុងស្ថានភាពពិសេស

នៅក្នុងទម្រង់ធម្មតា ម្ចាស់បណ្តាំចូលរួមក្នុងការរៀបចំមតកសាសន៍ដោយផ្ទាល់ខ្លួនតាមទម្រង់ណាមួយ ដែលជ្រើសរើស ដូចជាការសរសេរដោយផ្ទាល់ដៃខ្លួនឯង និងចុះហត្ថលេខាលើលិខិតនោះ ឬក៏ប្រាប់ដោយផ្ទាល់ មាត់នៅខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដល់សាការីជាដើម។ ផ្ទុយទៅវិញទម្រង់ពិសេសដែលត្រូវបានប្រើនៅពេល ដែលម្ចាស់បណ្តាំមិនអាចសរសេរ ឬធ្វើមតកសាសន៍តាមទម្រង់ធម្មតាបាន ពោលគឺត្រូវមានលក្ខខណ្ឌពិសេស មួយក្នុងការធានា នៅគុណភាពនៃលិខិត ដើម្បីសម្រេចឲ្យស្របទៅតាមស្ថានភាពពិសេសនោះដែរ។ ជាការកត់ សម្គាល់មតកសាសន៍ក្នុងស្ថានភាពពិសេសនេះ មានទម្រង់ប្រហាក់ប្រហែលនិងលិខិតយថាភូត ពីព្រោះថា ក្រោមគំនៀបនៃស្ថានភាពនេះ មតកជនពុំអាចធ្វើលិខិតដោយផ្ទាល់ខ្លួនឯង និងសម្ងាត់បានទៀតឡើយ។ ប៉ុន្តែ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយតាមទម្រង់ក្នុងស្ថានភាពពិសេសនេះ អាចនិងបង្កើតអានុភាពតាមផ្លូវច្បាប់ដូចមតក សាសន៍ក្នុងស្ថានភាពធម្មតាបានតែក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលនៅក្រោយការបញ្ចប់ទៅស្ថានភាពធម្មតា(បើម្ចាស់បណ្តាំ

³¹ សមាជិកក្រុមការងារគ្រូបណ្តុះបណ្តាលនៃសាលាភូមិន្ទចៅក្រមដោយមានការគាំទ្រពីសហប្រតិបត្តិការ JICA, ក្រុមរដ្ឋប្បវេណីភាគ៦ (លើកទី១ ឆ្នាំ២០១២), ទំព័រទី៤០។

នៅរស់) ឬយកទៅធ្វើការបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់ពីតុលាការប៉ុណ្ណោះ(បើម្ចាស់បណ្តាំបានស្លាប់)។ ដូចនេះអាចនិយាយបានថាគ្មានទម្រង់ពិសេសនៃមតកសាសន៍ក្រៅពីទម្រង់នៃលិខិតឯកជន និងលិខិតសម្ងាត់។

ក. មតកសាសន៍នៃជនដែលកំពុងជួបគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត

ទោះបីជាកំពុងស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតក៏ដោយ ប្រសិបបើមតកជនមានសមត្ថភាពធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន មតកជនអាចធ្វើបាន។ ម្យ៉ាងទៀតប្រសិនបើមតកជន ហៅសាការីបាន ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍នោះដោយលិខិតយថាភូតផងដែរ។ ក៏ប៉ុន្តែអាចមានករណីដែលគ្មានលទ្ធភាពឬពុំមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់(បន្ទាន់) នោះម្ចាស់បណ្តាំក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយផ្ទាល់មាត់នៅចំពោះមុខសាក្សីផងដែរ³² ។ យ៉ាងណាមិញ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីថ្មីពុំបានកំណត់អត្តសញ្ញាណនៃគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតនេះ ដោយគ្រាន់តែបញ្ជាក់ថាវាអាចមានមូលហេតុមកពីជំងឺ ឬហេតុផ្សេងៗទៀតតែប៉ុណ្ណោះ។ ហេតុនេះហាក់ពុំច្បាស់លាស់ដដែល។

ក្នុងករណីម្ចាស់បណ្តាំត្រូវប្រកាសខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដោយផ្ទាល់មាត់ ចំពោះមុខសាក្សីម្នាក់យ៉ាងតិចបីនាក់ដែលត្រូវមានវត្តមាននាពេលនោះ។ សាក្សីដែលទទួលបានការប្រកាសដោយផ្ទាល់មាត់នេះ ត្រូវសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍នោះនិងបង្ហាញឲ្យឃើញសាក្សីដទៃទៀតមើល។ បន្ទាប់មកសាក្សីនីមួយៗត្រូវបញ្ជាក់ពីភាពត្រឹមត្រូវ និងចុះហត្ថលេខាលើមតកសាសន៍ជាការស្រេច។

មតកសាសន៍ទម្រង់នេះ តម្រូវឲ្យមានការដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ដើម្បីបញ្ជាក់ភាពពិតប្រាកដរបស់ម្ចាស់បណ្តាំដល់សាក្សីណាម្នាក់ ឬបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនិងផលប្រយោជន៍ក្នុងរយៈពេលមួយខែគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានធ្វើមតកសាសន៍នោះ បើពុំដូច្នោះទេ និងពុំមានអានុភាពតាមច្បាប់ឡើយ។

ខ. មតកសាសន៍នៃជនដែលត្រូវជាប់ឃុំឃាំង នៅក្នុងនាវា ឬយន្តហោះ

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីថ្មី អនុញ្ញាតឲ្យបុគ្គលដែលត្រូវជាប់ឃុំឃាំង និងនៅក្នុងនាវា ឬយន្តហោះអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយវីដេអូដោយឡែក³³ ។ នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងជនដែលជាប់ឃុំឃាំងអាចធ្វើលិខិតមតកសាសន៍បានដោយមានវត្តមានរបស់មន្ត្រីនគរបាល ឬមន្ត្រីនៃមន្ទីរឃុំឃាំងម្នាក់ និងសាក្សីយ៉ាងតិច២នាក់ទៀត។ ចំណែកឯបុគ្គលដែលកំពុងស្ថិតក្នុងនាវា ឬយន្តហោះវិញ ចាំបាច់ត្រូវមានវត្តមានមេបញ្ជាការបរិបាលនាវា ឬយន្តហោះ និងសាក្សីយ៉ាងតិច២នាក់។ មតកជនប្រភេទនេះអាចធ្វើបណ្តាំដោយផ្ទាល់មាត់នៅចំពោះមុខជនដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះបាន។

³² មាត្រា១១៧៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
³³ មាត្រា១១៧៨ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

មតកសាសន៍របស់ជនទាំងនេះ ជាគោលការណ៍ត្រូវធ្វើឡើងតាមនីតិវិធីដូចគ្នានិងការធ្វើមតកសាសន៍ ដោយលិខិតយថាភូតដែរ គ្រាន់តែក្នុងការណ៍នេះនគរបាល ឬមន្ត្រីនៃមន្ទីរឃុំឃាំង មេបញ្ជាការ បរិបាលនាវា ឬ យន្តហោះ និងត្រូវធ្វើតួជំនួសសាការីប៉ុណ្ណោះ³⁴ ។ តែទោះជាយ៉ាងណាជនទាំងនេះពុំមានជាសាការីនោះទេ។ ដូចនេះមតកសាសន៍ដែលធ្វើឡើងក្នុងករណីទាំងនេះ ក៏ពុំមានជាលិខិតយថាភូតដែរ។ យោងទៅតាមគោល គំនិតនៃក្រមនេះមតកសាសន៍ដែលធ្វើឡើងតាមវិធីនេះ ហាក់គ្រាន់តែជាលិខិតបណ្តោះអាសន្នតែប៉ុណ្ណោះ។ និង ពុំមានអានុភាពឡើយ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបន្តនៅរស់ក្នុងអំឡុងពេល៦ខែ(គិតចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំ នោះត្រូវបានដោះលែង ឬចុះពីនាវា ឬយន្តហោះ) ហើយអាចធ្វើមតកសាសន៍តាមទម្រង់ណាមួយស្ថិតក្នុងទម្រង់ នៃលិខិតយថាភូត ឬលិខិតឯកជន ឬលិខិតសម្ងាត់។

គ. មតកសាសន៍នៃជនដែលមិនអាចនិយាយបាន

ក្នុងករណីនេះ³⁵ ម្ចាស់បណ្តាំអាចប្រាប់អំពីខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដល់សាការីដោយធ្វើសេចក្តីថ្លែង ការណ៍ដល់អ្នកបកប្រែភាសាសញ្ញា ឬសរសេរដោយដៃខ្លួនផ្ទាល់ដើម្បីជំនួសឲ្យការប្រាប់សេចក្តីថ្លែងការណ៍។ សាការីក្រោយពីបានសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍រួចរាល់អាចប្រាប់អំពីខ្លឹមសារ ដែលបានសរសេរនោះ តាមរយៈអ្នកបកប្រែរបស់អ្នកបកប្រែទៅម្ចាស់បណ្តាំបានដើម្បីជំនួសការអានឲ្យស្តាប់។

ឃ. មតកសាសន៍នៃជនជាតិខ្មែរដែលរស់នៅបរទេស

ជនជាតិខ្មែរដែលរស់នៅបរទេសអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយអនុលោមតាមទម្រង់ដែលអនុម័តដោយ ប្រទេសដែលខ្លួនកំពុងរស់នៅបាន។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយកាលបើមតកសាសន៍ត្រូវបានធ្វើនៅចំពោះមុខ សាការីបរទេសនិងមានឧបសគ្គផ្នែកខាងភាសា។ ដូច្នេះហើយប្រសិនបើស្ថានក្នុងស៊ុលកម្ពុជាមានទីតាំងនៅ កន្លែងដែលជនជាតិខ្មែរស្ថិតនៅក្នុងស៊ុលនោះត្រូវដើរតួនាទីជាសាការីដើម្បីឲ្យជនជាតិខ្មែរអាចធ្វើមតកសាសន៍ ដោយលិខិតយកថាភូត ឬលិខិតសម្ងាត់តាមទម្រង់ច្បាប់កំណត់បាន³⁶។

ក្រោយពីបានស្គាល់អំពីបណ្តាំលក្ខខណ្ឌទាំងឡាយក្នុងការបង្កើតមតកសាសន៍រួចហើយ យើងនិងសិក្សា ជាបន្ទាប់ទៀតនូវរាល់ខ្លឹមសារទាំងឡាយដែលគតិយុត្តបែបមតកជន ហើយក៏ជាភស្តុតាងតែមួយគត់នៃការ បង្ហាញឆន្ទៈរបស់ខ្មោចនេះ។ ដូចនេះការអនុវត្តមតកសាសន៍ក៏ត្រូវអនុលោមផងដែរនូវខ្លឹមសារទាំងនេះ ក្រោយ ពេលមរណភាពនៃមតកជន។

³⁴ មាត្រា១១៧៨ កថាខណ្ឌទី៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

³⁵ មាត្រា១១៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

³⁶ មាត្រា១១៨១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

កថាខណ្ឌទី៣៖ ខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍

ក. ការផ្តាច់មតកពីជនដែលសន្មតថាជាសន្តតិជន

បុគ្គលដែលបានសន្មតថាជាសន្តតិជននិងត្រូវក្លាយជាទៅជាសន្តតិជនដែលមានសិទ្ធិក្នុងការទទួលនូវ ចំណែកមតក។ សម្រាប់សន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍ម្ចាស់បណ្តាំអាចបង្ហាញឆន្ទៈតាមរយៈលិខិតមតកសាសន៍ របស់ខ្លួន ក្នុងការកំណត់បុគ្គលដែលនឹងទទួលបានទ្រព្យ ទោះបីជាបុគ្គលនោះមិនមែនជាជនដែលត្រូវបាន កំណត់ក្នុងច្បាប់ជាជនដែលមានសិទ្ធិក្លែងក្លាយសន្តតិជនក៏ដោយ។ តែទោះជាយ៉ាងនេះក្តីការកំណត់ចំពោះ បុគ្គលដែលនឹងត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនតាមរយៈឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ គឺមិនត្រូវឲ្យផ្ទុយពីបញ្ញត្តិស្តីពីភាគបម្រុង ឡើយ។ បញ្ញត្តិស្តីពីភាគបម្រុងនិងធ្វើការសិក្សានៅក្នុងជំពូកទី៣ ស្តីពី ភាគបម្រុង និងចំណុចបន្តបន្ទាប់។

ទោះបីជាបុគ្គលដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនក៏ដោយ បុគ្គលនេះអាចនឹងត្រូវក្លាយជាជនដែល ត្រូវបានផ្តាច់មតកបានផងដែរ នៅក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុផ្សេងៗតាមរយៈការបង្ហាញឆន្ទៈរបស់មតកជន នៅក្នុងករណីដូចដែលបានបកស្រាយខាងក្រោម៖

ក.១. ការផ្តាច់តាមរយៈខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍

មតកជនអាចបង្ហាញឆន្ទៈរបស់ខ្លួននៅក្នុងខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ចំពោះការផ្តាច់មតកសន្តតិជន ម្នាក់ ឬច្រើននាក់ហើយចាំបាច់ត្រូវតែបញ្ជាក់អំពីមូលហេតុនៃការផ្តាច់នោះឲ្យច្បាស់លាស់ និងត្រឹមត្រូវ។

ក.២. ការផ្តាច់តាមរយៈការដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ

មតកជនកាលនៅរស់អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឲ្យផ្តាច់មតកពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិ ជននោះដោយមិនឲ្យទទួលសន្តតិកម្មបាន បើជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនដែលមានភាគបម្រុងបាន ប្រព្រឹត្តនូវសកម្មភាពដែលបានកំណត់ខាងក្រោមនេះ៖

បុគ្គលដែលបានធ្វើបានចំពោះមតកជនបានប្រមាថមតកជនយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ក្នុងករណីដែលអាចមកមើល ថែមតកជនបាននៅពេលមតកជនមានជំងឺ តែមិនបានមើលថែចំពោះបុគ្គលដែលត្រូវបានទទួលសាលក្រម ឬ សាលដីកាផ្តន្ទាទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារមួយជីវិត និងបុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសធ្ងន់ធ្ងរគួរឲ្យកត់ សម្គាល់ជាអាទិ៍³⁷។

³⁷ មាត្រា១១៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

យ៉ាងណាមិញ ជនដែលបានសន្មតជាសន្តតិជនដែលបានទទួលការទាមទារអាចផ្តាច់មតិក្នុងដៃ
បានបកស្រាយក្នុងចំណុច (ក) និងខ ខាងលើអាចធ្វើវិវាទអំពីអត្ថិភាពឬនិរន្តរភាពនៃមូលហេតុនៃការផ្តាច់មតិ
នេះដូចដែលបានបកស្រាយខាងលើ។ ហើយមតិក៏អាចស្នើសុំទៅតុលាការឲ្យលុបចោលអំពីការផ្តាច់មតិ
ចំពោះសន្តតិជនរបស់ខ្លួនវិញនៅពេលណាក៏បាន។

ខ. ការកំណត់នូវចំណែកមតិក្នុងចំណែកមតិក

មតិក៏អាចកំណត់ចំណែកមតិករបស់សហសន្តតិជនតាមមតិកសាសន៍ ឬអាចបង្ហាញឆន្ទៈផ្ទុយពី
បញ្ញត្តិស្តីពីចំណែកមតិករបស់បុគ្គលដែលទទួលបានផលប្រយោជន៍ពិសេសបាន។ ប៉ុន្តែការកំណត់ចំណែក
មតិកដែលបំពានភាគបម្រុង ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីភាគបម្រុង³⁸។

បើមតិកបានកំណត់ចំណែកមតិក ចំពោះសន្តតិជនតែម្នាក់ ឬច្រើននាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តតិ
ជនទាំងអស់ ចំណែករបស់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀតត្រូវបានកំណត់ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិស្តីពីការសម្រួល
ចំណែកមតិក³⁹។

មតិក៏អាចកំណត់នូវចំណែកមតិកបានតាមរយៈខ្លឹមសារក្នុងមតិកសាសន៍។ ឧទាហរណ៍ក្នុងករណី
ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន គឺជាសហព័ទ្ធ និងកូនពីរនាក់ គឺជាចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់១ភាគ៣
នៃជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន។ ប៉ុន្តែមតិក៏អាចកំណត់ឲ្យនរណាម្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកទាំងនោះ
ទទួលបានចំណែក១ភាគ២ក៏បាន។ ចំណែកមតិករបស់សន្តតិជនដែលកំណត់ដោយមតិកនេះ ហៅថាចំណែក
មតិកតាមការកំណត់។ ម្យ៉ាងវិញទៀតដែលចែងអំពីចំណែកមតិករបស់អ្នកទទួលបានផលប្រយោជន៍ពិសេស។

កំណត់សម្គាល់

(ក) ផលប្រយោជន៍ពិសេស គឺជាស្ថានភាពណាមួយដែលបុគ្គលនោះបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិពីម្ចាស់
បណ្តាំតាមរយៈប្រទានកម្ម អថ្វយទាន(អថ្វយទានពុំអាចយកមកពិចារណា ដើម្បីគណនាបានឡើយ ប្រសិនបើ
មិនទាន់បានធ្វើការបែងចែកនៅពេលដែលសន្តតិកម្មត្រូវបានចាប់ផ្តើម) និងការធ្វើអំណោយដែលនៅក្នុងឱកាស
នៃការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់ខ្លួន ឬក្នុងហេតុការណ៍ផ្សេងទៀតដើម្បីសម្រួលមុខជំនួញ ឬជីវភាពរស់នៅប្រចាំ
ថ្ងៃ។

(ខ) ការសម្រួលមតិក គឺជាការធ្វើឲ្យមានសមភាពចំពោះចំណែកមតិករបស់សន្តតិជនម្នាក់ៗដែលជា
គោលការណ៍ សន្តតិជនម្នាក់ៗត្រូវទទួលបានចំណែកមតិកស្មើគ្នា។ ហើយការសម្រួលចំណែកមតិកនេះនិង
ត្រូវលើកយកមកពិចារណានៅក្នុងករណីដែលមានបុគ្គលណាបានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស។

³⁸ មាត្រា១១៨២ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

³⁹ មាត្រា១១៨២ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

(គ) ប្រទានកម្ម គឺជាកិច្ចសន្យាមួយដែលត្រូវមានអានុភាពដោយភាគីម្ខាងបង្ហាញឆន្ទៈផ្តល់ឲ្យភាគីម្ខាងទៀតនូវទ្រព្យសម្បត្តិដោយមិនគិតថ្លៃ ហើយភាគីម្ខាងទៀតយល់ព្រមទទួលបានន័យថារវាងភាគីអំណោយ និងអ្នកដែលទទួលអំណោយធ្វើនៅពេលមានជីវិត។

(ឃ) អច្ឆ័យទាន គឺជាប្រទានកម្មដែលម្ចាស់បណ្តាំធ្វើទៅឲ្យមនុស្សម្នាក់ ឬច្រើននាក់នូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនតាមរយៈមតកសាសន៍ហើយមានអានុភាពនៅពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម។

គ. ការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតក

មតកជនអាចកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតកតាមមតកសាសន៍ ឬអាចប្រគល់អាណត្តិឲ្យតតិយជនកំណត់វិធីនោះ⁴⁰។

គ.១. ការកំណត់ដោយមតកជន

មតកជនអាចបង្ហាញឆន្ទៈរបស់ខ្លួននៅក្នុងខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ដោយកំណត់ឲ្យសន្តតិជន(ក)ស្នងក្រុមហ៊ុន រីឯ(ខ)ទទួលបានដីនិង(គ)ទទួលស្នងទ្រព្យសម្បត្តិនៅក្នុងធានាគារ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតមតកជនអាចបង្ហាញឆន្ទៈនៅក្នុងមតកសាសន៍បាន ដោយអាចកំណត់វិធីបែងចែកដោយគិតទៅតាមភាគនៃមតកទាំងអស់ ឬមួយផ្នែកចំពោះសន្តតិជនម្នាក់ ឬច្រើននាក់។

គ.២. មតកជនប្រគល់អាណត្តិឲ្យតតិយជនជាអ្នកកំណត់វិធីបែងចែក

ក្នុងករណីដែលមតកជន មិនអាចកំណត់វិធីបែងចែកមតកបាន ឬពិបាកក្នុងការកំណត់វិធីបែងចែកមតកជនអាចបង្ហាញឆន្ទៈនៅក្នុងមតកសាសន៍បាន ដើម្បីប្រគល់អាណត្តិឲ្យទៅតតិយជនជាអ្នកកំណត់វិធីបែងចែកចំពោះមតកដែលត្រូវប្រគល់ឲ្យទៅសន្តតិជនបាន។ ដូច្នោះបុគ្គលដែលបានប្រគល់អាណត្តិដោយមតកជនជាអ្នកកំណត់វិធីបែងចែកត្រូវអនុវត្តឲ្យបានត្រឹមត្រូវទៅតាមការបង្ហាញឆន្ទៈរបស់មតកជននៅក្នុងមតកសាសន៍។ ចំណុចនេះនិងត្រូវបកស្រាយនៅបន្តបន្ទាប់ទៀត។

គ.៣. ការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតកដោយការធ្វើអនុប្បទាន

មតកជនអាចធ្វើអនុប្បទាននូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬមួយផ្នែកធ្វើប្រទានកម្ម និងអច្ឆ័យទានតាមមតកសាសន៍ឲ្យទៅជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ឬតតិយជនបានផងដែរ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត បើមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានអត្ថន័យជាការធ្វើអនុប្បទាននូវទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់តែម្តង ឬច្រើនឲ្យទៅសហសន្តតិជនតែម្នាក់ ឬច្រើននាក់មតកសាសន៍នោះត្រូវបានសន្មតថាជាការកំណត់នូវវិធីនៃការបែងចែកមតក

⁴⁰ មាត្រា១១៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ក។ លើកលែងតែមតកសាសន៍នោះមានអត្ថន័យជាអថ្វីយទានច្បាស់លាស់ ដូចជាអថ្វីយទានភ្ជាប់បន្ទុកជាអាទិ៍ហើយបើតម្លៃនៃទ្រព្យនោះមានចំនួនលើសចំណែកមតករបស់សហសន្តតិជន គឺត្រូវចាត់ទុកថាបានកំណត់នូវចំណែកមតកផងដែរ។ លើសពីនេះទៅទៀត បើមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ចំពោះទ្រព្យតែមួយភាគនៅក្នុងចំណោមមតក បើតម្លៃនៃទ្រព្យនោះមានចំនួនតិចជាងចំណែកមតកដែលសន្តតិជននោះត្រូវទទួលខុសត្រូវ លុះត្រាតែពុំមានការកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងមតកសាសន៍នោះ ត្រូវសន្មតថា កំណត់វិធីបែងចែកមតកដែលត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជននោះតែប៉ុណ្ណោះ⁴¹។

ឃ. ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ដោយខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍

នៅក្នុងខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ម្ចាស់បណ្តាំអាចកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ឬអាចប្រគល់អាណត្តិឲ្យតតិយជនកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិនោះតាមមតកសាសន៍បាន ⁴² ។ ក្នុងករណីដែលកូនមិនទាន់គ្រប់អាយុជានីតិជនអាចធ្វើទៅបានចំពោះការប្រគល់អាណត្តិឲ្យឪពុកមារបស់សន្តតិជនធ្វើការកំណត់បែងចែកមតក។ ប៉ុន្តែការប្រគល់អាណត្តិឲ្យទៅសន្តតិជនមិនបានត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយ។

ង. ករណីមតកជនហាមឃាត់មិនឲ្យបែងចែកក្នុងរយៈពេលកំណត់

ករណីមតកជនហាមឃាត់មិនឲ្យបែងចែកក្នុងរយៈពេលកំណត់ នេះគឺជាឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់ទ្រព្យដែលមានការហាមឃាត់ចំពោះការបែងចែកមតកនៅក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ។ តាមរយៈក្រមរដ្ឋប្បវេណីមតកជនអាចហាមឃាត់មិនឲ្យបែងចែកនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលមិនលើសពី៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិ⁴³ ។

⁴¹ មេធាវី អ៊ីវ ប៉ូលី, នីតិវដ្តប្បវេណី៖ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ១៨

⁴² មាត្រា១១៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

⁴³ មាត្រា១១៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ជំពូកទី២

ការប្រតិបត្តិការសាសន៍

ជំពូកទី២៖ ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ផ្នែកទី១៖ នីតិវិធីគ្រប់គ្រងដើម្បីអនុវត្តមតកសាសន៍

កថាខណ្ឌទី១៖ ការពិនិត្យបញ្ជាក់ និងការបើកលិខិតមតកសាសន៍

ក. ប្រកាសអំពីមតកសាសន៍

ចំពោះមតកសាសន៍ ដែលធ្វើឡើងក្រៅពីទម្រង់លិខិតយថាភូត ចាំបាច់ត្រូវមានការពិនិត្យបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់ និងត្រឹមត្រូវ។ ចំពោះការពិនិត្យ និងបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់លើលិខិតមតកសាសន៍នេះគឺធ្វើឡើងដើម្បីឲ្យបុគ្គលដែលមានផលប្រយោជន៍ពាល់ព័ន្ធនិងមតកសាសន៍ ដូចជាសន្តតិជន អច្ឆ័យលាភីជាអាទិ៍ បានដឹងពីមតក និងខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ដែលបន្សល់ទុកដោយមតកជន។ អ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រងលិខិតមតកសាសន៍ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំការបញ្ជាក់លិខិតនោះដោយភ្ជាប់លិខិតមតកសាសន៍នោះ ជូនទៅតុលាការដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ក្រោយពីខ្លួនបានដឹងអំពីការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម⁴⁴។

ក្នុងករណីដែលបានរកឃើញលិខិតមតកសាសន៍ ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន អ្នកថែរក្សា និងគ្រប់គ្រងមតកសាសន៍ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ។ ម៉្យាងវិញទៀត ចំពោះលិខិតដែលបិទដោយប្រថាប់ត្រា ត្រូវបើកនៅក្នុងនីតិវិធីតុលាការ ដើម្បីការពារកុំឲ្យមានការកែប្រែ ហើយក្នុងករណី មានជនណាបើកលិខិតមតកសាសន៍ប្រភេទនេះនៅក្រៅតុលាការនិងត្រូវទទួលរងពិន័យ មិនលើសពី ១,០០០,០០០ (មួយលាន) រៀល ហើយមតកសាសន៍នោះ នៅតែមានអានុភាពដដែល មិនត្រូវបានចាត់ទុកជាមោឃៈឡើយ ទោះបីមានការបើកលិខិតនេះនៅក្រៅតុលាការក៏ដោយ⁴⁵។

ខ. ការយល់ព្រម និងបោះបង់សន្តតិកម្ម

សន្តតិជនអាចធ្វើការយល់ព្រម ឬបោះបង់សន្តតិកម្មបាន។ សន្តតិកម្មអាចត្រូវបានបោះបង់ដោយមានមូលហេតុផ្សេងៗ ពិសេសក្នុងករណីដែលមតកជនមានទ្រព្យសម្បត្តិអកម្មច្រើនជាងទ្រព្យសម្បត្តិសកម្ម ដែលជាហេតុធ្វើឲ្យសន្តតិជនក្លាយធនបាន។

សន្តតិជនត្រូវបានរក្សានៅសេរីភាពក្នុងការសម្រេចចិត្តថា តើត្រូវទទួលសន្តតិកម្ម ឬមិនទទួល។ មានន័យថា ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ ដោយគិតចាប់ពីពេលដែលបានដឹងថាសន្តតិកម្មបានចាប់ផ្តើមសន្តតិជនត្រូវធ្វើការជ្រើសរើសមួយណា ពីក្នុងចំណោមជម្រើសទាំង ៣ ដែលជម្រើសនោះគឺជា (ក) ការយល់ព្រមទាំងស្រុង (ខ) ការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត និង (គ) ការបោះបង់សន្តតិកម្ម។ ចំណុចនេះ នឹងមានការបកស្រាយដូចខាងក្រោមជាបន្តបន្ទាប់។

⁴⁴ មាត្រា១២១៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

⁴⁵ មេធាវី អ៊ុំ ប៉ូលី, នីតិវិធីប្បវេណី៖ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ២២

ប្រសិនបើអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ បានកន្លងផុតទៅ ក្នុងករណីដែលសន្តិធិជនមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ សន្តិធិជននោះ អាចស្នើសុំទៅតុលាការ តាមរយៈពាក្យសុំ ដើម្បីធ្វើការពន្យារពេលក្នុងការយល់ព្រម ឬបោះបង់ សន្តិកិច្ចបាន។ សន្តិធិជនអាចធ្វើការស្រាវជ្រាវមត៌កបាន នៅមុនពេលធ្វើការយល់ព្រម ឬបោះបង់សន្តិកិច្ច⁴⁶ ។ ចំពោះការកំណត់បែបនេះ ជាការការពារផលប្រយោជន៍ចំពោះសន្តិធិជន ក្នុងករណីដែលមត៌កជនបាន បន្សល់ទុកនូវកាតព្វកិច្ចច្រើនជាងមត៌ក ដែលជាហេតុអាចធ្វើឲ្យសន្តិធិជនក្លាយធនបាន។ ម៉្យាងវិញទៀត ការ កំណត់អំឡុងពេល គឺជាការពិចារណាចំពោះទំនាក់ទំនងនៃការអនុវត្តសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះមត៌កជន និង សន្តិធិជន ហើយការអនុញ្ញាតឲ្យមានការពន្យារពេលតាមរយៈការដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ គឺជាស្ថាន ភាពដែលមត៌កមាននៅច្រើនកន្លែង ជាអាទិ៍ និងឲ្យតុលាការធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌមួយចំនួន ដូចជា គុណភាពនៃមត៌ក កាតព្វកិច្ចដែលទទួលដោយសន្តិកិច្ច ឬការធ្វើបញ្ជីសារភ័ណ្ណ ជាអាទិ៍។

ក្នុងករណីដែលសន្តិធិជន បានទទួលមរណភាពនៅមុនពេលធ្វើការយល់ព្រម ឬបោះបង់នៅក្នុងអំឡុង ពេលដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ ការគណនាអំឡុងពេលត្រូវគិតចាប់ពីពេលដែលសន្តិធិជនរបស់ជននោះ បានដឹងថាសន្តិកិច្ចចាប់ផ្តើមចំពោះខ្លួន។ ក្នុងករណី សន្តិធិជនជាអនីតិជន ឬជននៅក្រោមអាណាព្យាបាល ទូទៅ អំឡុងពេលមានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ត្រូវគណនាដោយគិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បាន កំណត់នោះ បានដឹងថាសន្តិកិច្ចចំពោះជនដែលជាអនីតិជន ឬជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅត្រូវបាន ចាប់ផ្តើម។ ចំពោះការយល់ព្រម ឬបោះបង់សន្តិកិច្ច ចាំបាច់ត្រូវឲ្យអ្នកមានអំណាចសិទ្ធិមេបា ឬអ្នកអាណា ព្យាបាលធ្វើការសម្រេចដើម្បីសាមីខ្លួន⁴⁷។

១.១. ការយល់ព្រមទទួលសន្តិកិច្ច

សន្តិធិជន អាចធ្វើការយល់ព្រមទទួលសន្តិកិច្ចទាំងស្រុងបាន។ ប្រសិនបើសន្តិធិជនបានយល់ព្រម ទទួលសន្តិកិច្ចទាំងស្រុង នោះសន្តិធិជនត្រូវទទួលបន្ទុកដោយគ្មានកម្រិតនូវសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចរបស់មត៌កជន⁴⁸ ។ ហើយចំពោះការយល់ព្រមទទួលសន្តិកិច្ចទាំងស្រុង គឺសន្តិធិជនគ្រាន់តែបង្ហាញឆន្ទៈជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ដោយមិនចាំបាច់ដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ដូចករណីការទទួលសន្តិកិច្ចដោយមានកម្រិត ឬបោះបង់សន្តិ កិច្ចឡើយ។ ក្នុងអំឡុងពេលសមរម្យ ដែលកំណត់ទុកសម្រាប់ការពិចារណា ប្រសិនបើមិនបានធ្វើការយល់ព្រម ឬបោះបង់ចោលទេ សន្តិធិជននិងត្រូវចាត់ទុកថាបានយល់ព្រមទាំងស្រុង⁴⁹។ ម៉្យាងវិញទៀត ប្រសិនបើសន្តិ

⁴⁶ មាត្រា១២៤៨ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁴⁷ មេធាវី អ៊ុំ ប៉ូលី, នីតិវដ្តប្បវេណី៖ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ៤១
⁴⁸ មាត្រា១២៥៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁴⁹ ណូម៉ូរ៉ា តូយ៉ូហ្វឹរ, សេចក្តីផ្តើមនីតិវដ្តប្បវេណី(បោះពុម្ពលើកទី៥ ភ្នំពេញ, ២០១១), ១៧៥

ជន បានធ្វើសកម្មភាពណាមួយក្នុងចំណោមសកម្មភាពខាងក្រោមនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា យល់ព្រមទាំងស្រុង (ការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមផ្លូវច្បាប់)។

- សន្តតិជនបានចាត់ចែងមតិកនោះទាំងអស់ ឬមួយភាគ លើកលែងតែសកម្មភាពរក្សា ឬគ្រប់គ្រងនៃ មតិកនោះ។

- ទោះបីជាសន្តតិជនបានបង្ហាញនូវយល់ព្រម ឬបោះបង់សន្តតិកម្មក៏ដោយ ប៉ុន្តែសន្តតិជនបាន លាក់មតិកនោះទាំងអស់ ឬមួយភាគ ឬបានប្រើប្រាស់មតិកនោះដើម្បីផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនលើកលែងតែនៅ ក្រោយពេលជនដែលត្រូវបានសន្តតិជាសន្តតិជន ដោយសារការបោះបង់របស់សន្តតិជនលំដាប់មុនបាន យល់ព្រម ដោយហេតុថា ក្នុងករណីសន្តតិជននៃលំដាប់បន្ទាប់បានយល់ព្រម សន្តតិកម្មនេះត្រូវឲ្យទៅសន្តតិ ជនលំដាប់បន្ទាប់នោះ ដើម្បីសន្តតិភាព និងសន្តិភាពតាមផ្លូវច្បាប់ ហេតុនេះ ប្រសិនបើសន្តតិជនលំដាប់មុន បានធ្វើសកម្មភាពបែបនេះ សន្តតិជនលំដាប់បន្ទាប់អាចធ្វើការទាមទារឲ្យសន្តតិជនលំដាប់មុនប្រគល់មតិកវិញ ឬទាមទារឲ្យសងសំណងនៃការខូចខាត⁵⁰។

ខ.២. ការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត

សន្តតិជនដែលមិនយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្មទាំងស្រុង អាចសម្រេចចិត្តយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្ម ដោយមានកម្រិតបាន។ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនធ្វើការយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្មដោយមានកម្រិត បាន សេចក្តីថាសន្តតិជនអាចយល់ព្រម ដោយបម្រុងទុកនូវសំណងកាតព្វកិច្ច ត្រឹមកម្រិតនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែល ខ្លួនបានទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្មតែប៉ុណ្ណោះ⁵¹។ ហើយដើម្បីធ្វើការយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្មដោយមានកម្រិត ចាំបាច់ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ណ ហើយត្រូវដាក់ពាក្យសុំអំពីការយល់ព្រមដោយកម្រិតនោះទៅតុលាការក្នុងអំឡុង ពេលដែលបានកំណត់⁵² ។ ចំពោះការគណនានៃអំឡុងពេល គឺត្រូវគិតចាប់ពីពេលដែលសន្តតិជនបានដឹងពី ការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មនេះក្រោយគេ។ ចំពោះការសុំដាក់ពាក្យនេះទៅតុលាការ សន្តតិជនត្រូវដាក់បញ្ជីសារពើភ័ ណ្ណនៃមតិកដោយបញ្ញតិពីមតិកសកម្ម និងមតិកអកម្មដែលសន្តតិជននោះបានទទួល ក្នុងកម្រិតសមត្ថភាព មួយដែលខ្លួនអាចដឹងបាន ហើយប្រសិនបើមិនបានបញ្ញតិដោយមានចេតនា នោះត្រូវចាត់ទុកថាយល់ព្រម ទទួលសន្តតិកម្មទាំងស្រុង។

ក្នុងករណី សន្តតិជនមានច្រើននាក់ ការយល់ព្រមដោយកម្រិតអាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែសន្តតិជន ទាំងអស់មានការយល់ព្រមរួមគ្នា⁵³ ។ ប្រសិនបើមានសន្តតិជនមួយចំនួនយល់ព្រម ហើយបានអះអាងនូវ

⁵⁰ មេធាវី អ៊ីវ ប៉ូលី, នីតិវិធីប្តូរដំណោះ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ៤២

⁵¹ មាត្រា១២៥៦ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

⁵² មាត្រា១២៥៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

⁵³ មាត្រា១២៥៦ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ចំណែកមតិក ការជម្រះបញ្ជីនូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់និងមិនអាចទៅបាននោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើ សន្តតិជនមួយចំនួនបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ជនដែលបោះបង់នោះ គឺគ្មានអានុភាពតាំងពីដំបូង ដូច្នោះ សន្តតិ ជនដែលនៅសល់អាចយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្មដោយមានកម្រិតមធ្យមបានដោយលើកលែងតែសន្តតិជនមួយ ចំនួនក្នុងចំណោមសន្តតិជនដែលយល់ព្រមដោយមានកម្រិតដែលធ្វើឡើងនៅមុនការយល់ព្រមតាមច្បាប់។

អានុភាពក្នុងករណីដែលសន្តតិជនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនពុំអាច ទាមទារឲ្យសន្តតិជនទទួលខុសត្រូវបំណុល ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សន្តតិជននោះបានឡើយ⁵⁴។ ដែល ជាគោលការណ៍ មតិកត្រូវធ្លាក់ទៅសន្តតិជន ប៉ុន្តែជាលក្ខណៈសារធាតុទ្រព្យសម្បត្តិជាមតិកត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជី ផ្សេងៗពីទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សន្តតិជន ហេតុនេះសិទ្ធិលើបំណុល និងកាតព្វកិច្ចរបស់សន្តតិជន និង មតកជន មិនអាចរលត់បាននោះទេ⁵⁵។

ចំពោះកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវទៅលើការយល់ព្រមដោយមានកម្រិតនេះ សហសន្តតិជនត្រូវទទួល បន្តនូវកាតព្វកិច្ចដោយមានកម្រិតរបស់មតកជនទៅតាមចំណែកមតិក ហេតុនេះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន អាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទៅលើសហសន្តតិជនណាម្នាក់ ឬច្រើននាក់ចំពោះចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុល តាមចំណែកមតិកនីមួយៗនោះបាន⁵⁶។

ខ.៣. ការបោះបង់សន្តតិកម្ម

សន្តតិជនដែលមានបំណងបោះបង់សន្តតិកម្ម អាចធ្វើការបោះបង់សន្តតិកម្មបាន។ ចំពោះបុគ្គលដែល មានបំណងបោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវដាក់ពាក្យសុំធ្វើការបោះបង់សន្តតិកម្មនេះទៅតុលាការនៅក្នុងអំឡុង ពេល ៣ (បី) ខែ ក្រោយពេលបានដឹងថាសន្តតិកម្មបានចាប់ផ្តើមចំពោះខ្លួន ដោយលើកលែងតែមានពាក្យសុំព ន្យាពេលទៅតុលាការ។

គ. ការគ្រប់គ្រងមតិក

ក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំ ទទួលមរណភាព ការគ្រប់គ្រងមតិក គឺជារឿងមួយដ៏ចាំបាច់ដើម្បីថែរក្សា ការពារមតិកឲ្យបានគង់វង្ស រហូតដល់មតិកនោះត្រូវបានបែងចែក។ ចំពោះបុគ្គលដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រង ថែរក្សាមតិកទៀតសោធន ក៏ជាកត្តាមួយសំខាន់ផងដែរ ដើម្បីជាការទុកចិត្ត ក្នុងការថែរក្សាមតិកនោះឲ្យបានស្ថិត ស្ថេរ។

តើបុគ្គលណាខ្លះជាអ្នកមានសិទ្ធិដើម្បីគ្រប់គ្រងថែរក្សាមតិក? តើការគ្រប់គ្រងថែរក្សាមតិកនេះត្រូវធ្វើ យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ? ដូច្នោះ ការបកស្រាយនិងមានដូចខាងក្រោមនេះ

⁵⁴ មាត្រា១២៥៨ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁵⁵ មេធាវី អ៊ុំ ប៉ូលី, នីតិវិធីប្បវេណី៖ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ៤៣
⁵⁶ មេធាវី អ៊ុំ ប៉ូលី, នីតិវិធីប្បវេណី៖ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ៤៤

សន្តតិជនដែលកាន់កាប់មត៌ក នៅពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ត្រូវរក្សាទុកនិងគ្រប់គ្រង មត៌កនេះ រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមត៌កនេះ⁵⁷។ ការរក្សាទុក និងការគ្រប់គ្រងមត៌កដោយសន្តតិជន ត្រូវ ធ្វើការប្រុងប្រយ័ត្នដើម្បីការពារទ្រព្យសម្បត្តិទាំងនោះ ប្រៀបបីដូចជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនឯងផងដែរ ដែលនេះ ជាគោលការណ៍សុច្ឆរិត និងស្មោះត្រង់។

គ.១. ការរក្សាទុកដោយអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ក្នុងករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានកាន់មុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍រួចហើយ អ្នក ប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើការគ្រប់គ្រងមត៌ក⁵⁸ ។ ក្នុងករណីដែលមតកជនបានកំណត់ទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើការគ្រប់គ្រងមត៌កនោះ ត្រឹមអ្វីដែលមតកជនបានកំណត់តែប៉ុណ្ណោះ។

គ.២. ការគ្រប់គ្រងមត៌កជាបណ្តោះអាសន្ន

នៅក្នុងករណីដែលគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ សន្តតិជន ឬអច្ឆ័យលាភី ឬម្ចាស់បំណុល អាច ដាក់ពាក្យស្នើសុំទៅតុលាការ ដើម្បីធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមត៌កជាបណ្តោះអាសន្ន ហើយចំពោះការ គ្រប់គ្រងនេះផងដែរ ត្រូវបន្តរហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមត៌ក។ ចំពោះសេហ្វិយដែលទាក់ទងនឹងមត៌ក គឺជា បន្ទុកនៃមត៌ក ដោយលើកលែងតែកើតចេញពីកំហុសរបស់សន្តតិជន ជាអាទិ៍ ដែលនាំឲ្យជាបន្ទុកផ្ទាល់របស់ បុគ្គលនោះ។

កថាខណ្ឌទី២៖ ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ក. ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ដោយមតកជន

មតកជន គឺជាម្ចាស់បណ្តាំ ហើយមតកជនមានសិទ្ធិនៅក្នុងការកំណត់អ្នកដែលមានសិទ្ធិជាអ្នកប្រតិបត្តិ មតកសាសន៍។ មតកជនអាចជ្រើសរើសមនុស្សដែលខ្លួនពេញចិត្ត និងទុកចិត្តដើម្បីអនុវត្តនៅមុខងារដែលខ្លួន ប្រគល់ឲ្យ។ ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នេះ មតកជនអាចសរសេរខ្លឹមសារនៅក្នុងមតកសាសន៍ថា បុគ្គល (ក) ឬ (ខ) គឺជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ នៅពេលដែលខ្លួនទទួលមរណភាព ឬនៅពេលដែលមតក សាសន៍នោះបង្កើតអាណត្តិ។

មតកសាសន៍និងត្រូវដាក់ឲ្យប្រតិបត្តិដោយបុគ្គលម្នាក់ ឬច្រើននាក់ដែលតាមរយៈ ការកំណត់ដោយម្ចាស់ បណ្តាំ ហើយការកំណត់អាចស្តែងចេញនូវសកម្មភាព ២ យ៉ាង៖

ក.១. ម្ចាស់បណ្តាំប្រគល់អាណត្តិឲ្យតតិយជនជ្រើសរើសអ្នកប្រតិបត្តិ

នៅពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព នោះជាពេលវេលាដែលត្រូវចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម។ ក្នុង ករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានប្រគល់អាណត្តិឲ្យតតិយជនជាអ្នកកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជនដែលបាន

⁵⁷ មាត្រា១២៦២ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

⁵⁸ មាត្រា១២៦២ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ទទួលអាណត្តិត្រូវកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហើយត្រូវជូនដំណឹងនោះទៅឲ្យសន្តិភិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ⁵⁹។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ចំពោះជនដែលបានបកស្រាយខាងលើ មានបំណងលាលប់ពីអាណត្តិ ជននោះត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុនោះ ទៅឲ្យសន្តិភិជនដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ⁶⁰។ ចំពោះ ការលាលប់ពីអាណត្តិ និងធ្វើការបកស្រាយជាបន្តបន្ទាប់ដូចខាងក្រោម។ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ គឺជាអ្នកធ្វើសកម្មភាព គតិយុត្តពេលប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយច្បាប់បានកំណត់លក្ខខណ្ឌតម្រូវទៅលើ លក្ខណៈសម្បត្តិនៃអ្នកដែលមិនអាចប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន គឺមានជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ជននៅក្រោមហិតុបត្តម្ភ អនីតិជន និងជនក្រុំយធន ពុំអាចធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានឡើយ⁶¹។

លើសពីនេះទៅទៀត បើគ្មានមូលហេតុដែលពុំអាចជៀសវាងបានទេ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ពុំអាចឲ្យតតិយជនអនុវត្តភារកិច្ចជំនួសខ្លួនបានឡើយ លើកលែងតែមតកជន បានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងនៅក្នុងមតកសាសន៍ ហើយបើតតិយជននោះ អនុវត្តភារកិច្ចរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអច្ច័យលាភី និងសន្តិភិជនប្រសិនបើមានការខូចខាត (សងសំណងនៃការខូចខាត) កើតឡើង ជាអាទិ៍⁶²។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ក្នុងករណីដែលមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ច្រើននាក់ សហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវធ្វើការសម្រេច ដោយយកសំឡេងលើសពីពាក់កណ្តាលនៅក្នុងការអនុវត្តន៍តួនាទីជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នេះ។

ក.២. ជនដែលបានទទួលអាណត្តិជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំមិនបានហាមឃាត់នោះទេ ជនដែលបានទទួលអាណត្តិនេះ អាចកំណត់យកខ្លួនឯងជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ជនដែលទទួលអាណត្តិពីម្ចាស់បណ្តាំឲ្យកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ក៏អាចបដិសេធមិនទទួលអាណត្តិនេះបាន ដែលនេះគឺជាគោលការណ៍នៃការគោរពសិទ្ធិសេរីភាពបុគ្គល។

លើសពីនេះទៅទៀត ក្នុងករណីដែលមតកជនមិនបានកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬមិនបានប្រគល់អាណត្តិឲ្យទៅបុគ្គលណាម្នាក់ជាអ្នកកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេនោះតុលាការនិងត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ តាមរយៈពាក្យសុំរបស់សន្តិភិជន និងអ្នកដែលមានផលប្រយោជន៍ពាក់ព័ន្ធនិងមតក

⁵⁹ មាត្រា១២១៤ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁶⁰ មាត្រា១២១៤ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁶¹ មាត្រា១២១៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁶² មេធាវី អ៊ុំ ប៉ូលី, នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី៖(មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ២៣

នោះផងដែរ។ ដូច្នេះ ការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ដោយផ្លូវតុលាការ និងត្រូវបកស្រាយដូចខាងក្រោមនេះ។

ខ. ការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ដោយផ្លូវតុលាការ

ក្នុងករណីគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬបាត់បង់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ តុលាការអាចជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ តាមពាក្យសុំរបស់សន្តតិជន ឬអ្នកមានប្រយោជន៍ពាក់ព័ន្ធ⁶³។

គ. ការដាស់តឿនឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍កាន់មុខងារ

សន្តតិជន ឬជនដែលមានផលប្រយោជន៍ពាក់ព័ន្ធ អាចកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ (រយៈពេល៣ខែ) និងធ្វើការដាស់តឿនចំពោះជនដែលត្រូវបានកំណត់ថាជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឱ្យធ្វើការឆ្លើយតបនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះអំពីការយល់ព្រម ឬមិនយល់ព្រមកាន់មុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន⁶⁴។ ក្នុងករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ មិនឆ្លើយបញ្ជាក់ច្បាស់ក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ ត្រូវចាត់ទុកថាលាយបំប្លែងការងារនោះ⁶⁵។ ម៉្យាងវិញទៀត ចំពោះជនដែលត្រូវបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ពុំបានកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿននេះទេ ត្រូវចាត់ទុកថាលាយបំប្លែងអាណត្តិនោះ។

បន្ទាប់ពីបានធ្វើការសិក្សានូវកថាខណ្ឌទី១ ស្តីពី ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ រួចមក ជាបន្ទប់គប្បីត្រូវសិក្សានូវបន្ថែមអំពី តួនាទីនិងសិទ្ធិអំណាចអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី៣ ដូចខាងក្រោមនេះ។

កថាខណ្ឌទី៣៖ សិទ្ធិអំណាចអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ក. តួនាទី និងសិទ្ធិអំណាចអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចក្នុងការគ្រប់គ្រងមតកព្រមទាំងធ្វើសកម្មភាពទាំងឡាយដែលជាការចាំបាច់ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍។ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍អាចធ្វើការទូទាត់សងកាតព្វកិច្ច ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ក្នុងករណីមានកាតព្វកិច្ច ដើម្បីជាការងាយស្រួលនៅពេលធ្វើការបែងចែកមតក។ ម៉្យាងវិញទៀត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនអាចទាមទារឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ធ្វើការសងបំណុលនោះបាន។ ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍មានអច្ឆ័យទាន អច្ឆ័យលាភីអាចទាមទារឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ អនុវត្តអច្ឆ័យទានបានផងដែរ។

⁶³មាត្រា១២១៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁶⁴ មាត្រា១២១៦ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁶⁵ មាត្រា១២១៦ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ក្រោយពីបានកាន់មុខងារហើយ ដំបូងបំផុតអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវរៀបចំធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃ ទ្រព្យសម្បត្តិ ហើយប្រគល់ទៅឲ្យសន្តិជនដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ⁶⁶ ។ បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌចាំបាច់ត្រូវតែមាន ដើម្បីងាយស្រួលកំណត់ឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិគ្រប់គ្រងចាត់ចែងមតករបស់អ្នកប្រតិបត្តិ មតកសាសន៍។ ហើយសន្តិជនអាចមានវត្តមាននៅពេលដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ នៃទ្រព្យសម្បត្តិ⁶⁷។

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចដែលចាំបាច់ ដើម្បីធ្វើរាល់សកម្មភាពក្នុងការ ប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ នៅក្នុងសិទ្ធិអំណាច និងមុខងារតួនាទីរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែជននេះមិនមែនជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និងករណីកិច្ចទេ។ ក្នុងករណីដែលមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ សន្តិជនគ្មានសិទ្ធិចាត់ចែងមតក ឬធ្វើ សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលនាំឲ្យរារាំងដល់ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានឡើយ ទោះបីជាសន្តិជនជាប្រធាន នៃមតកក៏ដោយ⁶⁸។ ការកំណត់អំពីនីតិភាពសន្តិជនចំពោះការចាត់ចែងមតកបណ្តាលមកពីបង្កានៅឧបសគ្គ ក៏ដូចជាភាពស្មុគស្មាញនានា ដែលអាចកើតមានឡើងចំពោះការខ្វែងគំនិតគ្នារវាងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ និងសន្តិជន ហើយបង្កឲ្យមានការរាំងស្ទះ យឺតយ៉ាវ និងប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍នៃសន្តិជនដទៃទៀត។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយសកម្មភាពដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានអនុវត្តក្នុងមុខងារ នាទីរបស់ខ្លួនត្រូវ មានអានុភាពចំពោះសន្តិជនដែលជាប្រធាននៃមតក ដូចគ្នាទៅនឹងសកម្មភាពរបស់អ្នកតំណាងដែល មានអានុភាពផ្ទាល់ចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិដែរ។

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើសកម្មភាពនៅក្នុងនាមជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ចំពោះមតកដែល ខ្លួនត្រូវប្រតិបត្តិ។ សកម្មភាពដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានធ្វើជាមុខនាទី ត្រូវមានអានុភាពផ្ទាល់ចំពោះ សន្តិជន⁶⁹។

ខ. សោហ៊ុយ និងកម្រៃអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

សោហ៊ុយពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ជាបន្ទុកនៃមតក ប៉ុន្តែមិនអាចបន្ថយភាគបម្រុង ដោយសារបន្ទុកនេះឡើយ⁷⁰។ សោហ៊ុយដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានដូចជា សោហ៊ុយចាំបាច់ដើម្បីធ្វើនីតិ វិធីពិនិត្យបញ្ជាក់លិខិតមតកសាសន៍ សោហ៊ុយធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតកសោហ៊ុយគ្រប់គ្រងមតក និងកម្រៃនៃ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍។

⁶⁶ មាត្រា១២១៩ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁶⁷ មាត្រា១២១៩ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁶⁸ មាត្រា១២២១ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁶⁹ មាត្រា១២២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁷⁰ មាត្រា១២២៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចទទួលបានកម្រៃដែលបានកំណត់នៅក្នុងមតកសាសន៍បាន⁷¹។ ដោយសារ កំណត់នេះ ម្ចាស់បណ្ណាំអាចសរសេរនៅមតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារថា ចំពោះបុគ្គលដែលបានទទួលបន្ទុក នៅក្នុងការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ និងទទួលបានប្រាក់ចំនួន ២,០០០ ដុល្លារ ឬបានកំណត់ផ្សេងពីនេះ ជាអាទិ៍។

ម៉្យាងវិញទៀត ក្នុងករណីដែលមតកជនមិនបានកំណត់កម្រៃនៃអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេនោះ តុលាការត្រូវកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃកម្រៃនោះ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បើយល់ ឃើញថាសមរម្យក្នុងការបង់កម្រៃ ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានភាពនៃមតកទំនាក់ទំនងរវាងម្ចាស់បណ្ណាំ និង អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ និងស្ថានភាពផ្សេងទៀត⁷²។

គ. ការលាយបំបែកនិងការបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ដើម្បីលាយបំបែកនិងការបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មុខងាររបស់ខ្លួន បើមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចលាយបំបែក ភារកិច្ចបាន ដោយទទួលបានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ⁷³។ ការបញ្ឈប់នៃបែបនេះ បានបង្ហាញអំពីភាពតឹងរឹងសម្រាប់ ការបំពេញការងារ និងការលាយបំបែកអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ព្រោះការបំពេញការងារនេះទាមទារឲ្យមាន ការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ និងប្រុងប្រយ័ត្ន ដោយមិនអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍អាចធ្វើអំពើតាមទំនើង ចិត្តបានឡើយ។ មូលហេតុត្រឹមត្រូវ សម្រាប់ការលាយបំបែក អាចមានដូចជា មានជំងឺ ត្រូវទៅបំពេញបេសកកម្មនៅ ឆ្ងាយក្នុងរយៈពេលវែង ចូលកាន់មុខងារថ្មីដែលមានភាពមមាញឹកខ្លាំង ឬមានធុរៈចាំបាច់ណាមួយជាដើម ដែល បណ្តាលឲ្យមានការយឺតយ៉ាវក្នុងការធ្វើកិច្ចការងារ។

ម៉្យាងវិញទៀត បើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ធ្វេសប្រហែសក្នុងភារកិច្ចដូចជាការខ្ជិលច្រអូសក្នុងពេល ធ្វើការងារ ការបានខ្លួន ឬមានជំងឺរយៈពេលវែង ឬបើមានមូលហេតុមិនត្រឹមត្រូវផ្សេងទៀត អ្នកពាក់ព័ន្ធនិងផល ប្រយោជន៍ដូចលជាសន្តតិជនឬអច្ឆ័យលាភីអាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឲ្យបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិសាសន៍នោះ បាន។

ផ្នែកទី២៖ អច្ឆ័យទាន និងនីតិវិធីបែងចែកមតក

កថាខណ្ឌទី១៖ អច្ឆ័យទាន និងអច្ឆ័យលាភី

ក. អច្ឆ័យទាន

អច្ឆ័យទាន គឺជាប្រទានកម្មដែលម្ចាស់បណ្ណាំបានធ្វើទៅឲ្យមនុស្សម្នាក់ ឬច្រើននាក់នូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ ខ្លួន តាមរយៈមតកសាសន៍។ ហើយអ្នកដែលទទួលបានអច្ឆ័យទានហៅថា អច្ឆ័យលាភី។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ ដោយអច្ឆ័យទានមិនអាចបំពានលើភាគបម្រុងបានឡើយ។

⁷¹ មាត្រា១២២៦ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁷² មាត្រា១២២៦ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁷³ មាត្រា១២១៧ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

អច្ឆ័យទានមានពីរប្រភេទគឺ អច្ឆ័យទានមានកំណត់ និងអច្ឆ័យទានសកល

ក. អច្ឆ័យទានមានកំណត់ គឺជាប្រទានកម្មដែលធ្វើឲ្យទៅបុគ្គលម្នាក់ ឬច្រើននាក់នូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានការកំណត់ជាក់លាក់តាមរយៈមតកសាសន៍។ នៅពេលដែលមតកសាសន៍បានបង្កើតអានុភាពទ្រព្យសម្បត្តិដែលកំណត់ជាក់លាក់នោះ និងត្រូវធ្លាក់ទៅលើអច្ឆ័យលាភីដោយមិនចាំបាច់ត្រូវឆ្លងកាត់ការពិភាក្សាគ្នានោះឡើយ។

ឧទាហរណ៍៖ នៅក្នុងមតកសាសន៍បានកំណត់ដែលមានខ្លឹមសារថា ដីឡូតីដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិសំរោង ឃុំស្នួក្រពើ ស្រុកគងពិសី ខេត្តកំពង់ស្ពឺ គឺជាអច្ឆ័យទានដែលត្រូវប្រគល់ឲ្យទៅលោក(ក) ដូច្នោះនៅពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាពដីឡូតីដែលបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់លាស់នោះនិងត្រូវប្រគល់ឲ្យទៅលោក(ក)។

ខ. អច្ឆ័យទានសកល គឺជាប្រភេទនៃប្រទានកម្មដែលមតកសាសន៍បានធ្វើទៅឲ្យបុគ្គលម្នាក់ ឬច្រើននាក់នូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬមួយផ្នែកដែលកំណត់ទៅតាមភាគ។ អច្ឆ័យទានសកលនេះមុននិងធ្វើការបែងចែកមតក គឺត្រូវធ្វើការពិភាក្សាគ្នាជាមុនសិន ដើម្បីកំណត់នូវកម្មសិទ្ធិជាក់ស្តែង។

ឧទាហរណ៍៖ នៅក្នុងមតកសាសន៍បានកំណត់ខ្លឹមសារថា ក្នុងចំណោមមតកទាំងអស់ត្រូវធ្វើអច្ឆ័យទាន ១/៣ទៅឲ្យ(ក)។ ដូច្នោះក្រោយពេលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាពចាំបាច់ត្រូវធ្វើការពិភាក្សាគ្នាក្នុងការបែងចែកមតកដើម្បីកាត់ចំនួន១/៣នៃមតកទាំងអស់ឲ្យទៅ(ក)។

ក.១. ការបោះបង់អច្ឆ័យទាន

ជាទូទៅអច្ឆ័យទានកើតចេញពីឆន្ទៈ និងសកម្មភាពឯកតោភាគីរបស់ម្ចាស់បណ្តាំក្នុងការផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនទៅឲ្យអច្ឆ័យលាភី ហើយអានុភាពរបស់វានិងកើតឡើងដោយស្វ័យប្រវត្តិនៅពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាពដោយគ្មានទាក់ទងនិងឆន្ទៈរបស់អច្ឆ័យលាភីឡើយ។ ទោះបីជាបែបនេះក៏ដោយ វាមិនអាចបង្ខំឲ្យអច្ឆ័យលាភីទទួលយកវត្ថុ ឬសិទ្ធិ(ទ្រព្យសម្បត្តិ, បញ្ញើ, សិទ្ធិលើបំណុល ជាអាទិ៍)ដែលខ្លួនពុំមានឆន្ទៈក្នុងការទទួលនោះឡើយ ព្រោះវាជាគោលការណ៍គោរពនូវសេរីភាពបុគ្គល។ ដើម្បីការពារនូវសិទ្ធិនេះក្រុមរដ្ឋប្បវេណីបានបង្ហាញថានៅក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាពអច្ឆ័យលាភីអាចបោះបង់អច្ឆ័យទាននៅពេលណាក៏បាន(អច្ឆ័យទានមានកំណត់) បន្ទាប់ពីបោះបង់ការបោះបង់ត្រូវមានអានុភាពប្រតិសកម្មចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ហើយកម្មវត្ថុនៃទ្រព្យអច្ឆ័យទានត្រូវធ្លាក់លើសន្តតិជនរបស់មតកជនចាប់ពីពេលដែលសន្តតិកម្មបានចាប់ផ្តើម⁷⁴។

⁷⁴ មាត្រា១១៩៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ដោយឡែក ចំពោះការបោះបង់អច្ឆ័យទានសកលត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីការបោះបង់សន្តតិកម្ម⁷⁵ ។ក្នុងករណីដែលអច្ឆ័យលាភីធ្វើការបោះបង់អច្ឆ័យទានសកល ត្រូវធ្វើតាមនីតិវិធីច្បាប់ដោយត្រូវដាក់ពាក្យសុំ បោះបង់អច្ឆ័យទានសកលនោះ ទៅតុលាការនៅក្នុងអំឡុងពេលនេះអាចពន្យាបានតាមពាក្យសុំទៅតុលាការ។

ក.២. អច្ឆ័យទានដែលមិនស្ថិតក្នុងមត៌ក

យោងតាមមាត្រា១២០៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ចំពោះអច្ឆ័យទានដែលមិនស្ថិតក្នុងមត៌ក គឺគ្មានអានុភាព នោះទេ។ អច្ឆ័យទាន គឺជាសកម្មភាពចាត់ចែងមត៌ក ហេតុនេះហើយប្រសិនបើសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន នោះ មិនស្ថិតក្នុងមត៌កនៅពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាពទេ នោះអានុភាពមិនត្រូវកើតឡើងឡើយ។ ឧទាហរណ៍: ចំនួនសរុបនៃមត៌កមាន២,០០០ដុល្លារ ពេលនោះ ទោះបីជាបានធ្វើមតកសាសន៍ឲ្យទិញដី ដែលមានតម្លៃ៤,០០០ដុល្លារឲ្យទៅAដែលបានជួយថែរក្សាខ្លួនក៏ដោយក៏មិនមានអានុភាពដែរ។ ជនដែលមាន ករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនិងអច្ឆ័យទាន មិនចាំបាច់ចេញលុបដោយខ្លួនឯង ដើម្បីប្រតិបត្តិតាមខ្លឹមសារនៃមតក សាសន៍នោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើមតកសាសន៍កំណត់ថា ឲ្យលក់ដីជាក់លាក់មួយ ហើយយកលុយ ១,០០០ដុល្លារប្រាក់ខែដែលបានមកពីការលក់ដីនោះឲ្យទៅAមតកសាសន៍នោះនិងមានសុពលភាព។ ទោះជានៅក្នុងមត៌កគ្មានទ្រព្យជាសាច់ប្រាក់ ឬជាប្រាក់បញ្ញើនៅធានាការក៏ដោយ ក៏មានដីនោះដែរ ដូច្នេះក្នុង ករណីនេះមិនត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រានេះទេ។

ក.៣. អច្ឆ័យទានដែលភ្ជាប់ជាមួយសិទ្ធិរបស់តតិយជន

ក្នុងករណីមតកជនធ្វើអច្ឆ័យទាននូវវត្ថុ ឬសិទ្ធិដែលភ្ជាប់ជាមួយសិទ្ធិរបស់តតិយជន អច្ឆ័យទានលាភី មិនអាចទាមទារឲ្យរំលត់សិទ្ធិនោះ ចំពោះជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនិងអច្ឆ័យទានបានឡើយ។ ដូចជា ការបញ្ជាហ៊ុំប៉ូតែកជាអាទិ៍⁷⁶។ ឧទាហរណ៍: ម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើអច្ឆ័យទានជាផ្ទះដែលជាសិទ្ធិលើបំណុល(ហ៊ុំប៉ូ តែកនៅធានាការ)ឲ្យទៅអច្ឆ័យលាភី។ ករណីនេះអច្ឆ័យលាភីមិនអាចធ្វើការទាមទារឲ្យសន្តតិជនធ្វើការរំលត់ សិទ្ធិនេះបានឡើយ។ ប៉ុន្តែអច្ឆ័យលាភីត្រូវរង់ចាំការដោះស្រាយរបស់សន្តិជនពាក់ព័ន្ធនិងសន្តតិកម្មទាំងអស់ជា មុនសិន។

ខ. អច្ឆ័យលាភី

ខ.១. ការដាស់តឿនអច្ឆ័យលាភី

ក្នុងករណីដែលអច្ឆ័យលាភីមិនបានធ្វើការឆ្លើយតបចំពោះការទទួល ឬមិនទទួលស្គាល់ទៅនិងអច្ឆ័យ ទានរបស់ខ្លួនទេនោះ បុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនិងអច្ឆ័យទាន ឬជនដែលពាក់ព័ន្ធនិងផល ប្រយោជន៍អាចដាស់តឿនឲ្យអច្ឆ័យលាភីទទួលស្គាល់ ឬបោះបង់អច្ឆ័យទានបានដោយកំណត់អំឡុងពេលសម

⁷⁵ មាត្រា១២១១ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁷⁶ មេធាវី អ៊ុំ ប៉ូលី, នីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី: (មេរៀនសង្ខេប)ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១

ម្យ៉ាង បើអង្គការមិនបង្ហាញឆន្ទៈចំពោះបុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការនៅក្នុងអំឡុង ពេលដែលបានកំណត់នោះទេ ត្រូវចាត់ទុកថាអង្គការមិនបានទទួលស្គាល់អង្គការនោះ។⁷⁷

១.២. មរណភាពរបស់អង្គការ

អង្គការអាចទទួលបានអង្គការនៅពេលដែលខ្លួនរស់រានមានជីវិត ឬខ្លួនបានទទួលមរណភាព ក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំទទួលបាននៅមុន ឬស្របពេលជាមួយនិងម្ចាស់បណ្តាំនោះអង្គការចំពោះអង្គការ លាភី មិនបង្កើតនូវអានុភាពឡើយ ហើយទាយាទរបស់អង្គការក៏មិនអាចទទួលបានអង្គការជំនួសបានដែរ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងពីនេះនៅក្នុងមតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារថាក្នុងករណី ដែលអង្គការបានទទួលមរណភាពនៅមុនពេល ឬព្រមគ្នាជាមួយខ្លួននោះអង្គការនិងត្រូវធ្លាក់បន្តទៅប ច្ចាញាតិផ្ទាល់របស់អង្គការ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតត្រូវអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ក្នុងករណីដែលអង្គការភ្ជាប់ ជាមួយនិងលក្ខខណ្ឌនោះត្រូវបានបំពេញ។⁷⁸

ក្នុងករណីដែលអង្គការបានទទួលមរណភាពដោយមិនបានទទួលស្គាល់ ឬបោះបង់អង្គការទេ សន្តិភាពរបស់អង្គការអាចទទួលស្គាល់ ឬបោះបង់អង្គការបានត្រឹមទំហំនៃសិទ្ធិលើសន្តិភាពរបស់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែបើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ។⁷⁹

១.៣. ករណីអង្គការជាសន្តិភាព

ចំពោះអង្គការជាសន្តិភាព ក្នុងករណីដែលអង្គការនោះបានធ្វើការបោះបង់សន្តិភាព នោះត្រូវ បានចាត់ទុកថាត្រូវបានបោះបង់ចោលទាំងអង្គការផងដែរ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលអង្គការបានទទួល ស្គាល់សន្តិភាពដោយអាចបោះបង់ចោលនូវអង្គការបាន។ ចំពោះការកំណត់បែបនេះ គឺដើម្បីការពារចំពោះ អង្គការដែលទទួលស្គាល់តែអង្គការដោយមិនទទួលស្គាល់សន្តិភាពក្នុងករណីដែលសន្តិភាពនោះ មានភ្ជាប់ជាមួយនិងកាតព្វកិច្ចដែលមតកជនមិនទាន់បានបំពេញ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតគឺជាសីលធម៌នៃការរស់នៅ ក្នុងសង្គមដើម្បីកុំឲ្យអង្គការទទួលស្គាល់តែផលប្រយោជន៍ ហើយបោះបង់នូវកាតព្វកិច្ចឡើយ។

១.៤. សិទ្ធិទទួលបានរបស់អង្គការ

អង្គការអាចទទួលបានផលចាប់ពីពេលដែលខ្លួនអាចទាមទារឲ្យអនុវត្តអង្គការចំពោះខ្លួនបានមាន ន័យថា បើគ្មានលក្ខខណ្ឌបង្កង់ ឬគ្មានភ្ជាប់បន្ទុកហើយអង្គការបានបង្កើតអានុភាពដែលនេះគឺអង្គការ មានកំណត់។ ចំណែកអង្គការសកលវិញត្រូវឆ្លងកាត់ការពិភាក្សាបានន័យថាក្រោយការពិភាក្សា និងបែង

⁷⁷ មាត្រា១២០២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁷⁸ មាត្រា១២០០ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁷⁹ មាត្រា១២០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ចែកមតិកម្ចីយលាភីអាចទាមទារឲ្យអនុវត្តកម្ចីយទានចំពោះខ្លួនបាន លើកលែងតែមតកជនបានបង្ហាញឆន្ទៈ ផ្សេងនៅក្នុងមតកសាសន៍⁸⁰។

ខ.៥. ការទទួលខុសត្រូវរបស់អង្គុយលាភី

ជនដែលបានទទួលកម្ចីយទានភ្ជាប់បន្ទុកត្រូវទទួលខុសត្រូវការអនុវត្តករណីកិច្ចដែលខ្លួនទទួលបន្ទុក ត្រឹមកម្រិតដែលមិនលើសពីតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃកម្ចីយទាននោះប៉ុណ្ណោះ⁸¹ ។ ឧទាហរណ៍៖ មតកជនដែលបាន កំណត់ក្នុងមតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារថាធ្វើកម្ចីយទាននូវទឹកប្រាក់ចំនួន៣០,០០០ដុល្លារឲ្យទៅ(ក)ប៉ុន្តែ (ក)ត្រូវទទួលបន្ទុកចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សា(ខ)រហូតដល់ក្លាយជានីតិជន។

បើតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃកម្ចីយទានភ្ជាប់បន្ទុកបានចុះថយដោយសារការទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មដោយមាន កម្រិត ឬដោយសារទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងកម្ចីយលាភីត្រូវរួចផុតពីករណីដែលខ្លួនទទួល បន្ទុកតាមសមាមាត្រនៃភាគដែលចុះថយនោះ។ ប៉ុន្តែបើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងទៀតនៅក្នុងមតក សាសន៍ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ⁸²។

ខ.៦. សិទ្ធិ និងករណីកិច្ចរបស់អង្គុយលាភីសកល

អង្គុយលាភីសកលមានសិទ្ធិនិងករណីកិច្ចដូចគ្នានិងសន្តតិជនដែរ⁸³។ បើមតកទាំងអស់ត្រូវបានធ្វើកម្ចី យទានសកលឲ្យទៅបុគ្គលផ្សេងដែលមិនមែនជាសន្តតិជន នោះសន្តតិជនត្រូវបានចាត់ទុកថាមិនបានទទួល សន្តតិកម្ម លើកលែងតែសិទ្ធិលើភាគបម្រុង⁸⁴។ ជាធម្មតាអង្គុយលាភីសកលមានសិទ្ធិនិងករណីកិច្ចដូចសន្តតិ ជន ក្នុងករណីដែលអង្គុយលាភីសកលទទួលបាននូវទ្រព្យរបស់មតកជនអង្គុយលាភីសកលក៏ត្រូវទទួល កាតព្វកិច្ចរបស់មតកជនផងដែរ⁸⁵។

គ. ការលុបចោល

ជាគោលការណ៍ ចំពោះអង្គុយលាភីដែលបានទទួលស្គាល់ ឬបោះបង់អង្គុយទានរួចហើយនោះ មិន អាចធ្វើការលុបចោលនូវអង្គុយទានដែលបានទទួលស្គាល់ ឬបោះបង់នោះវិញបានទេ នេះគឺដើម្បីការពារចំពោះ បុគ្គលដែលមានករណីកិច្ចពាក់ព័ន្ធនិងអង្គុយទានលើកលែងតែការបង្ហាញឆន្ទៈនោះមានវិការតែប៉ុណ្ណោះ។

⁸⁰ មេធាវី អ៊ុយ ប៉ូលី, នីតិវិធីប្តូរដំណោះ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ២៦
⁸¹ មាត្រា១២១១ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁸² មាត្រា១២១១ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁸³ មាត្រា១២១២ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁸⁴ មាត្រា១២១២ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁸⁵ មេធាវី អ៊ុយ ប៉ូលី, នីតិវិធីប្តូរដំណោះ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ២៨

កថាខណ្ឌទី២៖ នីតិវិធីបែងចែកមតិក

ក. ពេលដែលធ្វើការបែងចែកមតិក

ជាទូទៅ ករណីមតិកជនគ្មានបន្ទាប់ទុកបំណុលក្រោយពេលមតិកជនបានទទួលមរណភាព១(មួយ) ខែសន្តតិជនអាចចាប់ផ្តើមពិភាក្សាចែងចែកមតិកបាននៅពេលណាក៏បានដែរ^{៨៦} ។ តាមភាពពិតជាក់ស្តែងក្នុង អំឡុងពេល១(មួយ)ខែបន្ទាប់ពីមតិកជនបានទទួលមរណភាពនេះ គេត្រូវធ្វើការស្រាវជ្រាវរកសន្តតិជនរបស់ មតិកជនឲ្យអស់ ឧទាហរណ៍៖ តើតាំងពីដើមមតិកជនធ្លាប់រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មុន និងមានកូនឬទេ? ហើយ កូននោះត្រូវបានទទួលស្គាល់ឬទេ? បន្ទាប់ពីកំណត់សន្តតិជនរួចមក ក្នុងចំណោមសន្តតិជនទាំងអស់ តើសន្តតិ ជនណាខ្លះយល់ព្រមទទួលស្គាល់ ឬបោះបង់សន្តតិកម្ម? រួចកំណត់នូវទំហំចំណែករបស់សន្តតិជននីមួយៗ ហើយបន្ទាប់មកទៀតធ្វើការបែងចែកមតិកនោះ។ តាមការប៉ាន់ស្មានដំណាក់កាលទាំងអស់ខាងលើនេះ អាចធ្វើ បានក្នុងអំឡុងពេល១(មួយ)ខែ និងហេតុផលមួយទៀត គឺចាំបាច់ត្រូវផ្តល់ការគោរពចំពោះវិញ្ញាត្តិមតិកជន ដូច្នេះ បានជាគេកំណត់អំឡុងពេល១(មួយ)ខែ បន្ទាប់ពីមរណភាពរបស់មតិកជនទើបអាចធ្វើការបែងចែកមតិ កបាន^{៨៧}។

ប៉ុន្តែតាមការបកស្រាយនៅក្នុងចំណុច ខ នៃកថាខណ្ឌទី២ ស្តីពីចំណុចដែលត្រូវសរសេរក្នុងមតិក សាសន៍ក្នុងផ្នែកទី៣ នៃជំពូកទី១ បង្ហាញឲ្យឃើញថា មតិកជនអាចកំណត់ក្នុងមតិកសាសន៍ថា ហាមឃាត់មិន ឲ្យចែងចែកមតិកក្នុងអំឡុងពេលមិនលើសពី៥(ប្រាំ)ឆ្នាំ គិតពីពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មបាន។ ករណីនេះ សន្តតិជនពុំអាចធ្វើការបែងចែកមតិកបានឡើយក្នុងអំឡុងពេលដែលហាមឃាត់នេះ ដូច្នេះពេលដែលធ្វើការ បែងចែកត្រូវពន្យារពេលរហូតដល់ពេលដែលបានកំណត់ក្នុងមតិកសាសន៍បានកន្លងផុត^{៨៨}។

ក្នុងករណីមួយទៀត តាមការបកស្រាយនៅក្នុងនីតិវិធីគ្រប់គ្រងមតិកនៃផ្នែកទី២ខាងលើយើងសង្កេត ឃើញថា មុននិងឈានដល់ដំណាក់កាលនៃការបែងចែកមតិកនេះ ត្រូវឆ្លងកាត់នីតិវិធីមួយចំនួនដូចជា៖ ការពិនិ ត្យបញ្ជាក់លិខិតមតិកសាសន៍ដោយតុលាការ ផ្តល់ឱកាសឲ្យសន្តតិជនយល់ព្រម ឬបោះបង់សន្តតិកម្ម ការ ជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតិកសាសន៍បន្ទាប់មកអ្នកប្រតិបត្តិមតិកសាសន៍ត្រូវបំពេញតួនាទីដូចជាការគ្រប់គ្រងម តិក ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដល់ម្ចាស់បំណុលរបស់មតិកជន ការជម្រះបញ្ជីលើទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតិក ជនដោយសងបំណុលលើម្ចាស់បំណុលនីមួយៗ ការកាត់ចំណែកមតិកដល់អថ្វីយលាភី ធ្វើបញ្ជីសារពើពន្ធនៃ ទ្រព្យសម្បត្តិ រួចរាយការណ៍និងប្រគល់បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះទៅសន្តតិជន។ យើងសង្កេតឃើញ

^{៨៦} មាត្រា១២៦៦ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
^{៨៧} ក្រុមការងារជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ក្រុមការងារជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី, សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ៦ គន្លឹះទី៩ ទី៩(ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌, ២០១០), ទំព័រ១២៨
^{៨៨} មាត្រា១២៦៦ កថាខណ្ឌទី១ វាក្យខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ថា យើងសង្កេតឃើញថា នៅក្នុងនីតិវិធីទាំងនេះបានប្រើអស់រយៈពេលជាច្រើន លើសពីមួយខែទៀត ដូច្នោះ ក្នុងករណីនេះ មត៌កនិងត្រូវបែងចែកបន្ទាប់ពីនីតិវិធីដែលបានរៀបរាប់ខាងលើបានកន្លងផុត។

ជារួម ពេលដែលអាចបែងចែកមត៌ករបស់មតកជនអាស្រ័យទៅលើករណីនីមួយៗដូចបានរៀបរាប់ខាង លើ។

ខ. វិធីនៃការបែងចែកមត៌ក

តាមការកំណត់របស់រដ្ឋប្បវេណី វិធីនៃការបែងចែកមត៌ករបស់មតកជនមានពីរគឺ

- ការបែងចែកមត៌កតាមសន្តតិវិធី
- ការបែងចែកមត៌កដោយតុលាការ

ខ.១. ការបែងចែកមត៌កតាមសន្តតិវិធី

ខ.១.១. មូលដ្ឋាននៃការបែងចែកមត៌ក

ជាគោលការណ៍ នៅពេលធ្វើលិខិតមតកសាសន៍ មតកជនត្រូវសរសេរអំពីការកំណត់ចំណែកមត៌ក ឬ វិធីបែងចែកមត៌កទៅឲ្យជនដែលមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ជាសន្តតិជនរបស់ខ្លួន។ ដូច្នោះនៅពេលធ្វើការ បែងចែកមត៌ក គេនិងយកខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការបែងចែកមត៌ករបស់មតកជនឲ្យទៅ សន្តតិជន។

នៅក្នុងលិខិតមតកសាសន៍ពុំបានកំណត់នូវចំណែកមត៌ក ឬវិធីបែងចែកមត៌កនោះទេ តើគេត្រូវធ្វើការ បែងចែកមត៌កយ៉ាងដូចម្តេច?

នៅក្នុងករណីនេះ ការបែងចែកមត៌កត្រូវធ្វើការពិចារណាទៅលើប្រភេទ និងលក្ខណៈនៃវត្ថុ ឬសិទ្ធិដែល មាននៅក្នុងមត៌ក ឬអាយុ មុខរបរ ស្ថានភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត ស្ថានភាពជីវភាពរបស់សន្តតិជននីមួយៗ និង ស្ថានភាពផ្សេងៗទៀត^{៨៩} ។ នៅពេលធ្វើការពិភាក្សាបែងចែកមត៌កឲ្យសន្តតិជន ត្រូវពិចារណាដល់ចំណុចទាំង អស់នេះ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលសន្តតិជនទាំងអស់បានព្រមព្រៀងគ្នានូវវិធីបែងចែកមត៌កផ្សេងពីនេះ ការព្រម ព្រៀងនោះក៏មានអានុភាពក្នុងការបែងចែកមត៌កដែរ ប្រសិនបើខ្លឹមសារនៃការបែងចែកនោះមិនផ្ទុយនិង សណ្តាប់ធ្នាប់សារធារណៈ និងទំនៀមទម្លាប់របស់ខ្មែរយើងនោះទេ^{៩០}។

ខ.១.២. ការបែងចែកមត៌កក្នុងករណីដែលអត្តមានសន្តតិជនខ្លះ

ក្នុងករណីដែលមតកជនបានកំណត់ចំណែករបស់សន្តតិជន ឬបានកំណត់វិធីបែងចែកមត៌កដោយ មតកសាសន៍រួចរាល់ ប៉ុន្តែជនដែលត្រូវបានសន្តតិជាសន្តតិជនបានទទួលមរណភាពនៅមុនពេលចាប់ផ្តើម

^{៨៩} មាត្រា១២៦៧ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

^{៩០} ក្រមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី, សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ២ គន្ថីទី៨ ទី៩(ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌, ២០១០), ទំព័រ១៣០

សន្តតិកម្ម ឬជនដែលបានសន្តតថាជាសន្តតិជននោះបាត់បង់សិទ្ធិទទួលសន្តតិកម្មដោយបានក្លាយខ្លួនជាអភ័ព្វ បុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ឬជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជននោះត្រូវបានកាត់កាល់ នោះជននោះពុំអាចទទួលបានសន្តតិកម្មបានឡើយ។ ចំណែកការកំណត់នៅក្នុងមតកសាសន៍អំពីចំណែករបស់ជននោះ ត្រូវធ្វើចំពោះអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសរបស់ជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជននោះ⁹¹។

តើនរណាជាអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសរបស់ជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជន?

ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ខាងលើ ជាទូទៅជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជនជំនួសរបស់ជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជន គឺកូនរបស់ជននោះដែលជាបច្ចាញាតិផ្ទាល់របស់ជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជន។ ចំណែកបុគ្គលដែលមិនមែនជាបច្ចាញាតិផ្ទាល់របស់ជនដែលត្រូវបានសន្តតជាសន្តតិជន មិនមែនលក្ខណៈសម្បត្តិក្លាយជាសន្តតិជនជំនួសបានឡើយ⁹²។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងករណីបើគ្មានអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជននោះដូចបានកំណត់ខាងលើទេ ឬក្នុងករណីដែលជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជននោះបានបោះបង់សន្តតិកម្ម នោះការកំណត់ចំពោះជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជននោះ ពុំត្រូវបានបង្កើតអានុភាពឡើយ។ ប៉ុន្តែទោះបីជាសន្តតិជនជំនួស ឬគ្មានសន្តតិជនជំនួសរបស់ជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជនក៏ដោយ ក៏មតកជនអាចសម្តែងឆន្ទៈផ្សេងពីកាចែងខាងលើផងដែរ ដោយសារតែគោរពឆន្ទៈរបស់មតកជនជាចម្បង⁹³។

១.១.៣. ការមែនចែកមតកក្នុងករណីអច្ឆ័យទានមោឃៈ

ក្នុងករណីដែលអច្ឆ័យទានពុំបានបង្កើតអានុភាព ដោយសារតែអច្ឆ័យលាភីទទួលមរណភាព ដោយសារតែអច្ឆ័យលាភីក្លាយជាអភ័ព្វបុគ្គល ដោយសារតែអច្ឆ័យលាភីបោះបង់អច្ឆ័យទាន ឬដោយសារហេតុផ្សេងទៀត ជាគោលការណ៍នោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលអច្ឆ័យលាភីនិងត្រូវទទួលបាននិងធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជនរបស់មតកជនវិញ⁹⁴។

ឧទាហរណ៍៖ នៅក្នុងលិខិតមតកសាសន៍ មតកជនបានបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងការធ្វើអច្ឆ័យទាន១ភាគ៤នៃទ្រព្យសម្បត្តិទៅឲ្យ ក និងធ្វើអច្ឆ័យទាន១ភាគ៤នៃទ្រព្យសម្បត្តិទៀតទៅឲ្យ ខ ដែល ក និង ខ ជាបងប្អូនបង្កើតនិងគ្នា ហើយ ក បានទទួលមរណភាពមុនពេលដែលលិខិតមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាពក្នុងការអនុវត្ត។ ក្នុងករណីនេះ មិនមែនមានន័យថា ខ ដែលជាបងប្អូនបង្កើតរបស់ ក អាចធ្វើលទ្ធកម្មលើចំណែករបស់ ក នោះទេ

⁹¹ មាត្រា១១៩៦ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁹² មាត្រា១១៥៧ថ្មី នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁹³ មាត្រា១១៩៦ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
⁹⁴ មាត្រា១១៩៨ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ប៉ុន្តែផ្ទុយមកវិញ ខ មិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មលើចំណែកដែល ក និងទទួលបានឡើយ។ មានន័យថា ខ អាចទទួល អច្ឆ័យទានបានតែ១ភាគ៤ប៉ុណ្ណោះ ចំណែក១ភាគ៤ទៀតដែល ក និងអាចទទួលបាននោះជាទូទៅត្រូវធ្លាក់ទៅ សន្តតិជនតាមផ្លូវច្បាប់វិញ។

ប៉ុន្តែប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងដែលបានសរសេរក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាម ឆន្ទៈរបស់មតកជន^{៩៥} ។ ឧទាហរណ៍៖ ក្នុងករណីខាងលើប្រសិនបើនៅក្នុងលិខិតមតកសាសន៍ មតកជនបាន បង្ហាញឆន្ទៈពិសេសថា ក្នុងករណីដែល ក ឬ ខ ទទួលមរណភាពមុនពេលដែលលិខិតមតកសាសន៍បង្កើត អានុភាពក្នុងការអនុវត្ត ក ឬ ខ អាចទទួលបានចំណែក១ភាគ៤ទៀតលើចំណែករបស់ខ្លួនដែលទទួលបានពី អ្នកទទួលមរណភាព នោះ១ភាគ៤ដែល ក និងត្រូវទទួលបាននិងធ្លាក់ទៅលើ ខ ដែលជាបងប្អូនបង្កើតរបស់ ក មានន័យថា អាចទទួលអច្ឆ័យទាន១ភាគ២ នៃទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់របស់មតកជន។

ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើមតករបស់មតកជន មិនអាចបែងចែកតាមសន្តវិធីដូចរៀបរាប់ខាងលើនោះទេ តើគេត្រូវធ្វើការបែងចែកមតកនោះយ៉ាងដូចម្តេច(ខ)?

ខ.២. ការបែងចែកមតកដោយតុលាការ

ក្នុងករណីដែលការពិភាក្សារវាងសន្តតិជនអំពីការបែងចែកមតកពុំបានសម្រេច ឬក្នុងករណីដែលសន្តតិ ជនពុំអាចពិភាក្សាគ្នាបានទេ សន្តតិជនម្នាក់ ឬច្រើននាក់អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឲ្យធ្វើការបែងចែកមតក នោះទេ។ ជាទូទៅ តុលាការមិនអាចធ្វើការបែងចែកមតកដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបានឡើយ ប្រសិនបើគ្មាន ការដាក់ពាក្យសុំពីសន្តតិជន។

ក្នុងការពិចារណាបែងចែកមតកក្នុងករណីនេះ តុលាការត្រូវធ្វើការពិចារណាដោយឈរលើ **ទំនៀម ទម្លាប់នៅក្នុងតំបន់ និងមតិលើសពីពាក់កណ្តាលរបស់សន្តតិជន**។ ចំពោះមតិលើសពីពាក់កណ្តាលរបស់ សន្តតិជន ភាគច្រើនគឺមតិដែលសន្តតិជនបានពិភាក្សាគ្នាក្នុងការបែងចែក ប៉ុន្តែពុំអាចធ្វើទៅបាន មូលហេតុ ដោយសារតែក្នុងចំណោមសន្តតិជនទាំងអស់មានសន្តតិជនណាម្នាក់ ឬភាគតិចមិនសុខចិត្តសម្រេចទៅតាម មតិភាគច្រើន ទើបតម្រូវឲ្យតុលាការជាអ្នកសម្របសម្រួល ក្នុងករណីនេះ ហើយយកតាមមតិភាគច្រើន ដោយ មិនធ្វើឲ្យបាត់បង់មតិភាគតិច។ ប៉ុន្តែទោះបីជាមានមតិភាគច្រើនក៏ដោយ ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថា មតិ ភាគច្រើននោះមិនសមរម្យតុលាការក៏គួរតែស្តាប់តាមមតិភាគតិចផងដែរ^{៩៦}។

^{៩៥} មាត្រា១១៩៨ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

^{៩៦} ក្រមការងារជំនុំជម្រះដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី, សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ២ គន្ថីទី៨ ទី៩(ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌, ២០១០), ទំព័រ១៣៣

ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលមិនអាចទទួលបានការព្រមព្រៀងអំពីការបែងចែក ឬមិនអាចទទួលបានការព្រមព្រៀង ថាបុគ្គលណាត្រូវទទួលបានទ្រព្យសម្បត្តិនោះ តុលាការអាចលក់ ហើយធ្វើការបែងចែកប្រាក់ដែលបានពីការលក់ នោះទៅឲ្យសន្តតិជនបាន⁹⁷ ។ ឧទាហរណ៍៖ បន្ទាប់ពីដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឲ្យធ្វើការបែងចែកមត៌កមានដី មួយទ្បត្តិដែលសន្តតិជនបានខ្វែងគំនិតគ្នាក្នុងការបែងចែក។ ជាដំណោះស្រាយតុលាការអាចលក់ដីទ្បត្តិនេះ បានតាមនីតិវិធីលក់ឡើងវិញ។ ប៉ុន្តែប្រសិនបើសាលក្រមអំពីការបែងចែកមិនបានចូលជាស្ថាពរទេ ការលក់ក៏ មិនអាចធ្វើបានដែរ ដូច្នេះសេចក្តីសម្រេចអំពីការបែងចែកបញ្ចប់នៃសាលក្រមអំពីការបែងចែកមត៌កក្នុងករណី នេះ គឺត្រូវលក់អចលនទ្រព្យដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលភ្ជាប់ជាមួយនេះហើយកាត់ នូវសោហ៊ុយចាំបាច់ពីថ្លៃលក់នោះ ហើយចំណែកនៅសល់ប៉ុន្មាននោះ ត្រូវបែងចែកឲ្យសន្តតិជនស្មើគ្នា⁹⁸។

គ. ៧ នៃជលទទួលស្គាល់ក្រោយមេឡៃចែកមត៌ក និងការទាមទារ

ប្រសិនបើមានកូន ឬបច្ចាញាតិផ្ទាល់ណាមិនទាន់ត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយមតកជនកូន ឬបច្ចាញាតិ ផ្ទាល់របស់មតកជននោះ អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារឲ្យទទួលស្គាល់នៅក្នុងអំឡុងពេល១(មួយ)ឆ្នាំគិតចាប់ ពីមរណភាពរបស់មតកជនបើខ្លួនទើបតែដឹងពីទំនាក់ទំនងញាតិជាមួយមតកជន ក្រោយពេលដែលមតកជន ទទួលមរណភាព⁹⁹។

ក្នុងករណីដែលការទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ប៉ុន្តែការទទួលស្គាល់នោះត្រូវបានធ្វើ ឡើងដោយការបែងចែកមត៌ក ប្រសិនបើការពិភាក្សាដើម្បីបែងចែកមត៌កត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមានវត្តមាន សន្តតិជនទាំងអស់ដោយខ្លះតែវត្តមានរបស់ជននោះមួយ នោះការពិភាក្សាបែងចែកមត៌កនោះមានសុពលភាព ដោយសារតែនៅពេលបែងចែកពុំទាន់ទទួលស្គាល់ជននោះនៅឡើយ នោះពុំទាន់ក្លាយជាសន្តតិជននៅឡើយ។

ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលមតកជនបានទទួលស្គាល់ជននោះជាកូននៅពេលរស់ ប៉ុន្តែដោយសារតែ សន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនបានដឹង ហើយជកជនដែលមតកជនបានទទួលស្គាល់នោះចេញពីការពិភាក្សាបែង ចែកមត៌ក ឬក្នុងករណីដែលការទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ប៉ុន្តែការទទួលស្គាល់នោះត្រូវ បានធ្វើឡើងមុនការបែងចែកមត៌ក ហើយសន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនបានយកចិត្តទុកដាក់មិនឲ្យជននោះចូលរួម ក្នុងការពិភាក្សាបែងចែកមត៌កពេលនេះយើងសង្កេតឃើញថាការបែងចែកមិនបានធ្វើឡើងក្រោមវត្តមានរបស់

⁹⁷ មាត្រា១២៧១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

⁹⁸ ក្រមការងារជំនុំជម្រះដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី, សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ២ គន្ថីទី៤ ទី៩(ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌, ២០១០), ទំព័រ១៣៤

⁹⁹ មាត្រា១០០១ កថាខណ្ឌទី៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

សន្តតិជនទាំងអស់នោះទេ នោះការបែងចែកដែលធ្វើឡើងនេះត្រូវមាយៈ។ ក្នុងករណីនេះជនដែលត្រូវបាន ទទួលស្គាល់ក្រោយអាចទាមទារឲ្យសន្តតិជនផ្សេងទៀតធ្វើការបែងចែកមត៌កជាថ្មីឡើងវិញ¹⁰⁰។

ការទាមទារឲ្យធ្វើការបែងចែកមត៌កជាថ្មីនេះ ហៅថាការទាមទារឲ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម។ ការទាមទារ ឲ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្មនេះ ការទាមទារត្រូវធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេល៥(ប្រាំ)ឆ្នាំគិតចាប់ពីពេលបែងចែកមត៌ក បានកន្លងផុត¹⁰¹។

ចំណុចដែលគួរពិចារណានោះគឺប្រសិនបើក្នុងអំឡុងពេល៥(ប្រាំ)ឆ្នាំក្រោយការបែងចែកមត៌កជនដែល ទើបត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មត៌កជននៅតែអាចទាមទារឲ្យធ្វើការបែងចែកចំណែកមត៌ក សារជាថ្មី នោះនិងមានគុណវិបត្តិមួយត្រង់ថា ក្នុងអំឡុងពេល៥ឆ្នាំនេះមត៌កដែលបានបែងចែករួច អាចនិងត្រូវ បានធ្វើការវិវឌ្ឍន៍ ឬក៏អាចត្រូវបានបាត់រូបរាង។ ដូច្នេះជាការប្រសើរ គប្បីត្រូវស្នើសុំឲ្យទទួលស្គាល់ក្រោយមរណ ភាពរបស់មត៌កជនឲ្យបានឆាប់រហ័ស និងស្នើសុំឲ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្មឲ្យបានឆាប់រហ័សក្រោយដែលខ្លួនត្រូវ បានទទួលស្គាល់។

¹⁰⁰ ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី, សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ៦ គន្លឹះទី៨ ទី៩(ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌, ២០១០), ទំព័រ១៣៧ និង១៣៨
¹⁰¹ មាត្រា១៣០៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ជំពូកទី៣

ភាគប្រៀប

ជំពូកទី៣៖ ភាគបម្រុង

ភាគបម្រុង គឺជាការស្វែងយល់ចំពោះបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិជាសន្តតិជន ហើយសិទ្ធិនេះត្រូវបានបំពាន ដោយខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍របស់មតកជន។ ដូច្នោះភាគបម្រុងត្រូវបានបែងចែកជាពីរផ្នែក ដែលផ្នែកទាំងពីរ នេះ និងធ្វើការសិក្សាទៅលើ ផ្នែកទី១ ការគណនាភាគបម្រុង និងការកាត់នៃភាគបម្រុង និងផ្នែកទី២ នីតិវិធីនៃ ការកាត់បន្ថយ និងការរលត់សិទ្ធិទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយភាគបម្រុង ដែលជាចំណុចសារៈសំខាន់ចំពោះការបំពេញ បន្ថែមនៃប្រធានបទ មតកសាសន៍។

សំគាល់៖ បញ្ហាភាគបម្រុងនេះ ត្រូវលើកយកមកបកស្រាយ លុះត្រាតែបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិជាសន្តតិជនដែល ត្រូវបានបំពានដោយខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ហើយបុគ្គលនេះមិនសុខចិត្តការបំពាននេះតែប៉ុណ្ណោះ។

ផ្នែកទី១៖ ការគណនាភាគបម្រុង និងការកាត់ភាគបម្រុង

កថាខណ្ឌទី១៖ ការគណនាភាគបម្រុង

ក. មូលដ្ឋានភាគបម្រុង

របបភាគបម្រុង គឺជាប្រធានាមួយនៃចំណែកមតកកំណត់ដោយច្បាប់ចំពោះសន្តតិជនដែលកំណត់ ដោយច្បាប់។ មតកជនមានសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ ប៉ុន្តែរបបនេះទទួលស្គាល់ឱ្យសន្តតិជនដែល កំណត់ដោយច្បាប់មួយចំនួនធ្វើការបដិសេធនូវសេរីភាពនេះមួយភាគ។ របបភាគបម្រុងនេះមានតួនាទីសម្រួល សន្តតិជនតាមច្បាប់ និងសន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍ហើយព្រមទាំងជាវិធានមួយដែលធានា ដើម្បីកុំឱ្យមានការ បំពានចំណែកមតកផងដែរ។

ភាគបម្រុង និងលើកយកមកសិក្សា និងបកស្រាយនៅក្នុងករណីមានការបំពានសិទ្ធិទៅលើបុគ្គលដែល បុគ្គលនោះមានសិទ្ធិជាសន្តតិជន។ តើបុគ្គលណាខ្លះដែលជាអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង?

ច្បាប់បានកំណត់ចំពោះបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ក្នុងចំណោមសន្តតិជនទាំងនោះរួមមាន ប ច្ចាញាតិ ឬឪពុកម្តាយ ឬដីដូនជីតា និងសហព័ទ្ធរបស់មតកជនតែប៉ុណ្ណោះដែលជាអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ចំណែកបងប្អូនបង្កើត និងសន្តតិជនជំនួសនៃបងប្អូនបង្កើតមិនមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងឡើយ។ ជាគោល ការណ៍មតក១/៣(១ភាគ៣) នៃមតកទាំងអស់ គឺជាភាគបម្រុងដែលនេះក្នុងករណីឪពុកម្តាយ ឬដីដូនជីតា គឺជា អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងក៏អនុវត្តចំពោះសន្តតិជនជំនួសបុគ្គលទាំងនោះផងដែរ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតក្នុងករណី អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងមានចំនួនច្រើននាក់ ត្រូវធ្វើការបែងចែកទ្រព្យដែលចាត់ទុកថាជាភាគបម្រុងនោះទៅ តាមសមាមាត្រនៃភាគបម្រុង។

ឧទាហរណ៍៖ លោក(ក)ពុំមានទាំងកូន និងពុំមានទាំងសហព័ទ្ធ ប៉ុន្តែមាន(ខ)ឪពុកនិង(គ)ម្តាយ។ ដូច្នោះសន្តតិជនដែលមានសិទ្ធិក្នុងការទាមទារលើភាគបម្រុង គឺជាឪពុកនិងម្តាយរបស់(ក)។ ប្រសិនបើគិតទៅ

តាមច្បាប់បានកំណត់ចំពោះសន្តតិជនដែលជាឪពុកម្តាយ គឺចំណែកនៃភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជនទាំងនោះស្មើនឹង១/៣(១ភាគ)នៃទ្រព្យជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង។ ដោយសន្តតិជនមានចំនួនពីរនាក់ ដូច្នេះយកចំណែកនៃសិទ្ធិលើភាគបម្រុង១/៣ចែក២=១/៦។ ដូច្នេះអាចសន្មតសម្មតិកម្មបានថាទ្រព្យដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុងមានចំនួន១៨,០០០ដុល្លារ

អាចធ្វើគំនូសតាងដូចខាងក្រោម

នាំឱ្យភាគបម្រុង=ទ្រព្យជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុងគុណ(១/៦)

នាំឱ្យភាគបម្រុង=១៨,០០០គុណ(១/៦)=៣,០០០ដុល្លារ និង(គ)=៣,០០០ដុល្លារ។

ដូច្នេះ ចំណែកមត៌កដែលអាចទាមទារបានពីភាគបម្រុងគឺ(ខ)=៣,០០០ដុល្លារ និង(គ)=៣,០០០ដុល្លារ។

ឧទាហរណ៍: លោក(ក)មានកូន(ខ)(គ) និង(ឃ)សហព័ទ្ធ។ ដូច្នេះសន្តតិជនដែលមានសិទ្ធិក្នុងការទាមទារលើភាគបម្រុងគឺមាន(ខ)(គ) និង(ឃ)។ ប្រសិនបើគិតទៅតាមច្បាប់បានកំណត់ចំពោះសន្តតិជនផ្សេងក្រៅពីឪពុកម្តាយ ឬដីជូនដីតា ដូច្នេះមានតែកូន និងសហព័ទ្ធប៉ុណ្ណោះដែលចំណែកនៃភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជនទាំងនោះស្មើនឹង១/២(១ភាគ២)នៃទ្រព្យជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង។ ដោយសន្តតិជនមានចំនួនបីនាក់ ដូច្នេះយកចំណែកនៃសិទ្ធិលើភាគបម្រុង១/២ចែក៣=១/៦។ ដូច្នេះអាចសន្មតសម្មតិកម្មបានថា ទ្រព្យដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុងមានចំនួន១៨,០០០ដុល្លារ

អាចធ្វើគំនូសតាងដូចខាងក្រោម

នាំឱ្យភាគបម្រុង=ទ្រព្យជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុងគុណ(១/៦)

នាំឱ្យភាគបម្រុង=១៨,០០០គុណ(១/៦)=៣,០០០ដុល្លារ

ដូច្នេះចំណែកមត៌កដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងអាចទាមទារបាន គឺ(ខ)=៣,០០០ដុល្លារ(គ)=៣,០០០ដុល្លារ និង(ឃ)=៣,០០០ដុល្លារ។

ខ. ការគណនាភាគបម្រុង

(ក). ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាមូលដ្ឋាននៃភាគបម្រុង: ត្រូវគណនាដោយយកទ្រព្យសម្បត្តិដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មបូកតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសនិងបូកជាមួយនិងតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិប្រទានកម្មហើយដកចំនួនប្រាក់សរុបនៃកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវទទួលបន្ទុកដោយសន្តតិកម្ម(កាតព្វកិច្ចដែលចំណាយទៅលើបុណ្យសព និងកាតព្វកិច្ចផ្សេងរបស់មតកជន)¹⁰² ។

ដូច្នេះអាចទាញរូបមន្តដូចខាងក្រោម:

ទ្រព្យជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង=មត៌កនាពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម+តម្លៃនៃផលប្រយោជន៍

¹⁰² មាត្រា១២៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ពិសេស+ប្រទានកម្ម-កាតព្វកិច្ច

ឧទាហរណ៍៖ មតកជនបានបន្សល់ប្រាក់ចំនួន៣,៣០០ដុល្លារអាមេរិក ក្រោយខ្លួនទទួលមរណភាពដោយ មតកជនកាលនៅរស់ក្នុងអំឡុងពេលមួយឆ្នាំមុនចាប់ផ្តើមសន្តិកម្មបានធ្វើប្រទានកម្មនូវប្រាក់ចំនួន១,០០០ ដុល្លារឱ្យទៅកូន(ក)ព្រមទាំងសហព័ទ្ធ(ង)បានទទួលនូវផលប្រយោជន៍ពិសេសជាអំណោយចិញ្ចៀនពេជ្រមួយ រង់ពីមតកជនគិតជាប្រាក់ចំនួន១,២០០ដុល្លារ ហើយមតកជនមានកាតព្វកិច្ច(បំណុល)ចំនួន៥០០ដុល្លារ។ នៅ ក្នុងខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍បានកំណត់ថាកូន(ក)ត្រូវទទួលបានមតកចំនួន១,០០០ដុល្លារ(ខ)ទទួលបានមតក ចំនួន១,០០០ដុល្លារ(គ)ទទួលបានមតក៣០០ដុល្លារនិង(ង)សហព័ទ្ធទទួលបានមតកចំនួន១,០០០ដុល្លារ។

A.តាមរូបមន្តដើម្បីរក្សាទ្រព្យជាមូលដ្ឋាន៖

ទ្រព្យជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង=មតកនាពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម+តម្លៃផលប្រយោជន៍ ពិសេស+ប្រទានកម្ម-កាតព្វកិច្ច

នាំឱ្យទ្រព្យជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង=៣,៣០០+២០០+១,០០០-៥០០=៤,០០០ដុល្លារ ដូច្នេះ ទ្រព្យក្នុងការគណនាភាគបម្រុង គឺមានចំនួន៤,០០០ដុល្លារ(មានបន្តទៀតនៅចំណុចខាងក្រោម)

(ខ). ប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង៖ ដោយលើកលែងតែផលប្រយោជន៍ ពិសេសប្រទានកម្មដែលកំណត់ដូចខាងក្រោយនេះ និងក្លាយជាប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនា ភាគបម្រុង

ប្រទានកម្មដែលបានធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេល១(មួយ)ឆ្នាំ នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម¹⁰³។ ជាគោល ការណ៍ប្រទានកម្មដែលធ្វើក្នុងអំឡុងពេលមួយឆ្នាំ មុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្មជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បី បង្កប់ភាគបម្រុង¹⁰⁴ ។ ចំពោះការកំណត់អំឡុងពេលបែបនេះគឺជាការការពារចំពោះការបំពានដោយមិនត្រឹមត្រូវ ព្រមទាំងការពារចំពោះផលប្រយោជន៍របស់អច្ឆ័យលាភីដែលទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើមុខជំនួញជាអាទិ៍។

ប្រទានកម្មដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយភាគីសងខាងបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យខូចខាតដល់អ្នកមាន សិទ្ធិលើភាគបម្រុង¹⁰⁵ ។ ចំពោះប្រទានកម្មបែបនេះ គឺជាចេតនារបស់ភាគីទាំងសងខាងដែលបានដឹងថាការធ្វើ ប្រទានកម្ម និងបណ្តាលឱ្យមានការបំពានលើអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង។ ហើយការធ្វើប្រទានកម្មបែបនេះ គឺមិនត្រូវបានកំណត់ពីអំឡុងពេលដូចដែលបានបកស្រាយដូចខាងលើនោះទេ ហើយដើម្បីដឹងថាជាការបំពាន

¹⁰³ មាត្រា១២៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

¹⁰⁴ ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី , សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ៦ គន្លឹទី៨ ដល់ទីគន្លឹទី៩(ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌, ២០១០), ៩២

¹⁰⁵ មាត្រា១២៣២ ខ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ឬមិនបំពាននោះ ត្រូវធ្វើដោយការប្រៀបធៀបទ្រព្យសម្បត្តិសរុបដែលមតកជនមានពេលធ្វើប្រទានកម្មនិងតម្លៃដែលបានធ្វើប្រទានកម្ម។

ឧទាហរណ៍៖ មតកជនមានប្រាក់ចំនួន១០,០០០ដុល្លារដោយមិនពេលមតកជនទទួលមរណភាព២ខែ មតកជនបានធ្វើប្រទានកម្មដល់កូន(ក)ចំនួន៣,០០០ដុល្លារដើម្បីបង្កើនមុខរបររកស៊ី ដូច្នេះនេះមិនមែនជាការបំពានភាគបម្រុងឡើយ បើទោះបីក្រោយមកប្រាក់របស់មតកជនបានថយចុះនៅត្រឹម២,០០០ដុល្លារក៏ដោយ។

ឧទាហរណ៍៖ មតកជនមានប្រាក់ចំនួន១០,០០០ដុល្លារ ដោយមុនពេលមតកជនទទួលមរណភាព២ខែ មតកជនបានធ្វើប្រទានកម្មដល់កូន(ក)ចំនួន៧,០០០ដុល្លារដើម្បីបង្កើនមុខរបររកស៊ី ដូច្នេះនេះគឺជាការបំពានភាគបម្រុង។

ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលមិនយកតម្លៃតប ឬការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយយកតម្លៃថ្នូរមិនត្រឹមត្រូវ និងកិច្ចសន្យាដែលបានធ្វើដោយយកតម្លៃថ្នូរមិនត្រឹមត្រូវ ក៏ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្មដែរ។

កថាខណ្ឌទី២ ការកាត់នៃភាគបម្រុង

ក. ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង

ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងរួមមាន៖

- អច្ឆ័ទាន
- ចំណែកមត់កតាមមតសាសន៍
- ផលប្រយោជន៍ពិសេស
- ប្រទានកម្ម

កំណត់សំគាល់៖ ក្នុងករណីដែលអច្ឆ័ទានរបស់សន្តិជន ការកំណត់ចំណែកមត់ក និងការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ត្រូវក្លាយជារត្មនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង កម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយនេះ មានត្រឹមតែផ្នែកដែលលើសពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគបម្រុងរបស់សន្តិជនប៉ុណ្ណោះ។ មានន័យថា ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ប្រសិនបើសន្តិជនដែលត្រូវបានគេទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយនោះ ត្រូវបានគេបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនវិញ ដោយសារតែការកាត់បន្ថយនោះ សន្តិជននោះអាចបដិសេធនូវការទាមទារនោះបាន¹⁰⁶ ។ ការបកស្រាយលម្អិតមាននៅក្នុង“ខ.៣. ការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងពីសន្តិជន”។

¹⁰⁶ មាត្រា១២៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ខ. ចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង

ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង អាចទាមទារបានដោយការកាត់បន្ថយដើម្បីភាគបម្រុង គឺជាចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបានគណនា ដោយយកចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគបម្រុង ដកចំនួនសរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងបានទទួលដោយសន្តតិកម្មនិងចំនួននៃផលប្រយោជន៍ពិសេស ហើយបូកបញ្ចូលនូវចំនួនទឹកប្រាក់នៃកាតព្វកិច្ចដែលបុគ្គលនោះត្រូវទទួលបានដោយសន្តតិកម្ម¹⁰⁷។ ដូច្នោះអាចទាញរូបមន្តដូចខាងក្រោម៖

តាមសម្មតិកម្មខាងលើក្នុងចំណុច (២.ការគណនាភាគបម្រុង) ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាមូលដ្ឋាននៃភាគបម្រុង គឺមានចំនួន ៥,០០០ ដុល្លារ

ចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង=ទ្រព្យនៃភាគបម្រុង(ទ្រព្យនៃអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងទទួលបានដោយសន្តតិកម្ម+ចំនួននៃផលប្រយោជន៍ពិសេស+ចំនួនទឹកប្រាក់នៃកាតព្វកិច្ចដែលសន្តតិកម្មត្រូវបានទទួល)

B.ដើម្បីកាត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគបម្រុងដែលត្រូវបានគណនា៖

ចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគបម្រុងដែលត្រូវបានគណនា=ភាគបម្រុង៖២ (ជាគោលការណ៍ សិទ្ធិលើភាគបម្រុងរបស់សន្តតិកម្មដែលជាបញ្ញត្តិផ្ទាល់ ឬសហព័ទ្ធលើស្ទើរ ១/២ នាំឱ្យចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបានគណនា=៥,០០០៖២=២,៥០០ ដុល្លារ

C.ដើម្បីកាត់សិទ្ធិលើភាគបម្រុងនៃសន្តតិកម្មៗ៖

សិទ្ធិលើភាគបម្រុងនៃសន្តតិកម្ម=ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបានគណនា៖ចំនួនសន្តតិកម្មនាំឱ្យសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនៃសន្តតិកម្ម=២,៥០០៖៤=៦២៥ ដុល្លារ។ ដោយចំណែកនៃមតិកដែលសន្តតិកម្ម (ក) (ខ) និង (គ) ទទួលបានតាមរយៈមតិកសាសន៍ មានចំនួនលើសពីចំណែកនៃសិទ្ធិទាមទារលើភាគបម្រុង ដូច្នោះសន្តតិកម្មទាំងនោះ មិនអាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងនោះបានទៀតឡើយ។ ដោយសន្តតិកម្មមានចំនួន៤នាក់ ដែលជាគោលការណ៍ចំពោះកាតព្វកិច្ច ត្រូវធ្វើទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិករបស់សន្តតិកម្មម្នាក់ៗ។

D.ដើម្បីកាត់ចំនួនកាតព្វកិច្ចរបស់សន្តតិកម្មៗ៖

ចំនួនកាតព្វកិច្ចនៃសន្តតិកម្មៗ=ចំណែកមតិកដែលសន្តតិកម្មបានទទួល×កាតព្វកិច្ចសរុប៖មតិកសរុប

¹⁰⁷ មាត្រា១២៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

(ក) ចំនួនកាតព្វកិច្ច=១,០០០×៥,០០៖៣,៣០០=១៥១.៥១៥

(ខ) ចំនួនកាតព្វកិច្ច=១,០០០×៥,០០៖៣,៣០០=១៥១.៥១៥

(គ) ចំនួនកាតព្វកិច្ច=៣០០×៥០០៖៣,៣០០=៤៥.៤៥៤

(ង) ចំនួនកាតព្វកិច្ច=១,០០០×៥,០០៖៣,៣០០=១៥១.៥១៥

ដោយសន្តតិជន (គ) ទទួលបានចំណែកមត់តាមរយៈខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ គឺចំនួន៣០០ ដុល្លារ ដែលធាតុពិតតាមរយៈភាគបម្រុង (គ) ត្រូវទទួលបានមត់ករហូតដល់ ៦២៥ ដុល្លារ។ (គ) គឺជាជនដែលត្រូវ

ចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង=ទ្រព្យនៃភាគបម្រុង(ទ្រព្យនៃអ្នក មានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងទទួលបានដោយសន្តតិកម្ម+ចំនួននៃផលប្រយោជន៍ពិសេស+ចំនួនទឹកប្រាក់ នៃកាតព្វកិច្ចដែលសន្តតិជនម្នាក់ត្រូវបានទទួល

បានបំពានភាគបម្រុង ដូច្នេះលើកយកតែបញ្ហារបស់ (គ) មកដោះស្រាយតែប៉ុណ្ណោះ។

តាមរូបមន្ត៖

នាំឲ្យចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង=៦២៥-(៣០០+០+

៤៥.៤៥៤)=២៧៩.៥៤៦ ដុល្លារ។ ដូច្នេះចំនួនទឹកប្រាក់ដែល (គ) អាចទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគ បម្រុងបានគឺមានចំនួន ២៧៩.៥៤៦ ដុល្លារ។ (មានបន្តទៀតដែលនិងដោះស្រាយក្នុងចំណុចស្តីពី("ការកាត់ បន្ថយប្រទានកម្ម")

ផ្នែកទី២៖ នីតិវិធីនៃការកាត់បន្ថយ និងការរំលស់សិទ្ធិទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ ភាគបម្រុង

កថាខណ្ឌទី១៖នីតិវិធីនៃការកាត់បន្ថយ

ក. ការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង

អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង និងអ្នកទទួលបន្តនោះ អាចទាមទារឲ្យធ្វើការកាត់បន្ថយអច្ច័យទាន ជាអាទិ៍ ចំពោះជនដែលបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិ ឬផលប្រយោជន៍ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគ បម្រុងបាន ត្រឹមកម្រិតដែលចាំបាច់ដើម្បីរក្សាភាគបម្រុងនោះ¹⁰⁸ ។ ជនដែលត្រូវបានបំពានភាគបម្រុង អាចយក សិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយនោះមកធ្វើជាប់រស់ខ្លួនបាន ដោយធ្វើការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយអច្ច័យទាន ជាអាទិ៍ ហើយអ្នកមានលើភាគបម្រុង ឬ ប្រតិសិទ្ធិរបស់ខ្លួនមានសេរីភាពក្នុងការទាមទារ ឬមិនទាមទារ និង ប្រសិនបើមិនទាមទារ នាំឲ្យមតកសាសន៍មានសុពលភាពពេញលេញ ហើយជាគោលការណ៍ ការទាមទារឲ្យ

¹⁰⁸ មាត្រា១២៣៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

កាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង គឺជាសិទ្ធិបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ហេតុនេះ បើមិនទាមទារ នាំឲ្យ បាត់បង់នូវអានុភាពដោយស្វ័យប្រវត្តិ ក្នុងកម្រិតនៃការបំពានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងទៅតាមកម្រិតនៃភាគបម្រុង។ ម៉្យាងវិញទៀត ការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងនេះ មិនចាំបាច់ធ្វើសកម្មភាពណាមួយឡើយ ដោយតម្រូវឲ្យបង្ហាញឆន្ទៈជាការគ្រប់គ្រាន់ ប៉ុន្តែបើភាគីម្ខាងទៀតមិនយល់ព្រម ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹង ហើយ ចំពោះការបង្ហាញឆន្ទៈនេះ ត្រូវធ្វើឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាល ១ (មួយ) ឆ្នាំដោយគិតចាប់ពីថ្ងៃ ដែលខ្លួនដឹងពីការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ឬ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំគិតចាប់ពីថ្ងៃដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម។ ដែលនាំឲ្យសិទ្ធិ នេះ ត្រូវស្នងដោយលជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ចាប់ពីពេលដែលបានបង្ហាញឆន្ទៈនោះ ហេតុនេះ ទោះបីជាដាក់ពាក្យបណ្តឹងក្រោយអំឡុងពេលនេះ ក៏មិនមានបញ្ហាអ្វីឡើយ¹⁰⁹។

ខ. លំដាប់នៃការកាត់បន្ថយ

ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយភាគបម្រុង រួមមាន អច្ឆ័យទាន ការកំណត់ចំណែកមត៌ក តាមមតកសាសន៍ ការទទួលបានផលប្រយោជន៍ពិសេស និងប្រទានកម្ម។ ដើម្បីយល់ដឹងថាតើការកាត់បន្ថយដើម្បី បង្កប់ភាគបម្រុងយ៉ាងដូចម្តេចនោះ ច្បាប់ក៏បានកំណត់ពីលំដាប់នៃការកាត់បន្ថយផងដែរ¹¹⁰។

ប្រទានកម្ម និងការទទួលបានផលប្រយោជន៍ពិសេស មិនអាចកាត់បន្ថយបានឡើយ ដ៏រាប់ណាអច្ឆ័យទាន និងការកំណត់ចំណែកមត៌ក មិនទាន់បានកាត់បន្ថយជាមុខនោះទេ¹¹¹ ។ ជាគោលការណ៍ប្រសិនបើមត៌កដែល មាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម មានគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង នោះប្រទានកម្ម និង ការចាត់ចែងពិសេសរបស់មតកជនពេលនៅរស់ មិនចាំបាច់លើកមកពិចារណាទេ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានការ កាត់បន្ថយមត៌កនាំឲ្យទៅជាការបំពានទៅលើភាគបម្រុង ដោយសារការធ្វើប្រទានកម្មពេលនៅរស់ ដូចនេះ ប្រទានកម្ម គឺជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយផងដែរ។

ខ.១. ការកាត់បន្ថយអច្ឆ័យទាន និងការកំណត់ចំណែកមត៌កតាមមតកសាសន៍

ការកាត់បន្ថយអច្ឆ័យទាន គឺជាចំណុចមួយដែលត្រូវលើកយកមកពិចារណាក្នុងករណីដែលមានការ បំពានលើភាគបម្រុង ហើយចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិដំបូងគេ ដែលត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ ភាគបម្រុង គឺមានអច្ឆ័យទាន និងចំណែកមត៌ករបស់សន្តតិជនដែលបានកំណត់នៅក្នុងមតកសាសន៍។ ក្នុងករណី ប្រសិនបើនៅតែមិនគ្រប់ចំនួនដែលត្រូវកាត់បន្ថយ គឺត្រូវធ្វើការពិចារណាកាត់បន្ថយអច្ឆ័យទានដែល ធ្វើចំពោះតតិយជន ដើម្បីបង្កប់ចំនួនដែលត្រូវការនោះ។ ម៉្យាងវិញទៀត នេះគឺជាគោលការណ៍ ដែលគោល បំណងដើម្បីធ្វើឲ្យមានភាពច្បាស់លាស់នៃនីតិវិធីកាត់បន្ថយអច្ឆ័យទាន ព្រមទាំងចំណែកមត៌កដែលបាន

¹⁰⁹ មេធាវី អ៊ីវ ប៉ូលី, នីតិវិធីប្តូរណ៍ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ៣៥

¹¹⁰ មាត្រា១២៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

¹¹¹ មាត្រា១២៣៦ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

កំណត់នៅក្នុងមតិកសាសន៍ និងដើម្បីធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ចំពោះអច្ឆ័យទានរបស់សន្តតិជន និងអច្ឆ័យទានរបស់តតិយជន។

សន្តតិជន គឺជាជនដែលត្រូវបានទទួលសន្តតិកម្មនូវឋានៈជាកូនបំណុលនៃអច្ឆ័យទានពីមតកជន ដូច្នោះ មុនដំបូងត្រូវធ្វើការសម្រួលផ្ទៃក្នុងចំពោះអច្ឆ័យទាន និងចំណែកមតិកតាមមតកសាសន៍របស់សន្តតិជន ជាមុនសិន។ ករណីម៉្យាងវិញទៀត ចំពោះអច្ឆ័យទាន និងចំណែកមតិកដែលបានកំណត់តាមវិធីនៃការធ្វើអនុប្ប ទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ ត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយទៅតាមសមាមាត្រនៃតម្លៃរបស់វត្ថុ។ ប៉ុន្តែចំពោះករណីអច្ឆ័យ ទានរបស់សន្តតិជន និងចំណែកមតិកដែលបានកំណត់ជារត្ននៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ហើយ ផ្នែកដែលលើសពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជន ត្រូវចាត់ទុកថាជាតម្លៃនៃកម្មវត្ថុ។ លើសពីនេះទៅ ទៀត ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ចំណែកមតិកតាមមតកសាសន៍ ភាគនៃមតិកត្រូវកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគ បម្រុង ដោយធ្វើការផ្លាស់ប្តូរភាគនោះ។ បានសេចក្តីថា ត្រូវរំលែកចំណែកមតិក ដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ដោយ លើកលែងតែមតកជនបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងនៅក្នុងមតកសាសន៍¹¹²។

តាមរយៈសម្មតិកម្មដែលបានដោះស្រាយនៅក្នុងចំណុច (២.ការគណនាភាគបម្រុង នៃផ្នែកទី១៖ការ គណនាភាគបម្រុង និងការកាត់នៃភាគបម្រុង) និង(២.ចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ ភាគបម្រុង) ខាងលើរួចមកដោយលទ្ធផលឃើញថា (គ) ត្រូវបានបំពានភាគបម្រុងដោយសន្តតិជនផ្សេង ដូច្នោះ ចំនួនទឹកប្រាក់ដែល (គ) អាចទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងបាន គឺមានចំនួន ២៧៩.៥៤៦ ដុល្លារ។

តាមរយៈការមកស្រាយខាងលើ លំដាប់នៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងរួមមានអច្ឆ័យទាន ការ កំណត់ចំណែកមតិកតាមមតកសាសន៍ ការទទួលបានប្រយោជន៍ពិសេស និងប្រទានកម្ម។ ដោយនៅក្នុង សម្មតិកម្មខាងលើ គឺគ្មានអច្ឆ័យទាននោះទេ ដូច្នោះ ការកំណត់ចំណែកមតិកតាមមតកសាសន៍ ត្រូវបានលើក យកមកពិភាក្សាកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង។

មតិកតាមមតកសាសន៍របស់សន្តតិជន ដែលត្រូវលើកយកមកកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងរួម មាន៖

- (ក) មតិកចំនួន ១,០០០ ដុល្លារ
- (ខ) មតិកចំនួន ១,០០០ ដុល្លារ
- (ឃ) មតិកចំនួន ១,០០០ ដុល្លារ

¹¹² មេធាវី អ៊ុយ ប៉ូលី, នីតិវិធីប្តូរឈ្មោះ (មេរៀនសង្ខេប)(ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី២១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១), ៣៦

ដោយចំណែកមត៌កតាមមតកសាសន៍របស់ (ក) (ខ) និង (ង) ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគ
បម្រុងមានចំនួនស្មើគ្នា ដូច្នោះ សិទ្ធិទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងរបស់ (គ) ត្រូវធ្វើសមាមាត្រនៃ
ចំណែកមត៌ករបស់ (ក) (ខ) និង (ង)។

នាំឲ្យចំណែកមត៌កដែលត្រូវកាត់ ២៧៩.៥៤៦:៣=៩៣.១៨២ ដុល្លារ ដូច្នោះ (ក) (ខ) និង (ង) ត្រូវកាត់
ចំណែកមត៌ករបស់ខ្លួនចំនួន ៩៣.១៨២ ប្រគល់ឲ្យទៅ (គ)។

E.ដើម្បីរកចំនួនទឹកប្រាក់សរុបរបស់សន្តតិជន (ក) (ខ) និង (ង)

ចំណែកមត៌កតាមមតកសាសន៍+ផលប្រយោជន៍ពិសេស+ប្រទានកម្ម-កាតព្វកិច្ច-សិទ្ធិទាមទារឲ្យគ្រប់
ភាគបម្រុងរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង

(ក)=១,០០០+១,០០០-១៥១.៥១៥-៩១.១៨២=១,៧៥៥.៣០៣ ដុល្លារ

(ខ)=១,០០០+០-១៥១.៥១៥-៩៣.១៨២=៧៥៥.៣០៣ ដុល្លារ

(ង)=១,០០០+១,២០០+០-១៥១-៥១៥-៩៣.១៨២=១,៩៥៥.៣០៣ ដុល្លារ

F.ដើម្បីរកចំណែកសរុបរបស់សន្តតិជន(គ)

ចំណែកមត៌កតាមមតកសាសន៍+សិទ្ធិទាមទារឲ្យបង្កប់ភាគបម្រុងរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង-
កាតព្វកិច្ច

(គ)=៣០០+២៧៩.៥៤៦-៤៥.៤៥៤=៥៣៤.០៩៤ ដុល្លារ។

ឧទាហរណ៍ មតកជនបានធ្វើសន្តតិកម្មដោយបានកំណត់ខ្លឹមសារនៅក្នុងមតកសាសន៍ថាសន្តតិជន
កូន (ក) ទទួលបានចំណែកមត៌កចំនួន ២,២០០ ដុល្លារ និងកូន (ខ) ទទួលបានចំណែកមត៌កចំនួន ២០០
ដុល្លារ និងតតិយជនដែលជាបងធម៌ គឺ (គ) ទទួលបានមត៌កចំនួន ១,៦០០ ដុល្លារ។

ដំណោះស្រាយ៖

ដូច្នោះអាចកំណត់បានថា ទ្រព្យមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង គឺមានចំនួន ៤,០០០ ដុល្លារ។

ចំណែកនៃសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយច្បាប់របស់សន្តតិជនដែលជាកូន១/២ នៃ
ទ្រព្យសរុបរបស់មតកជនដែលមានពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម។

នាំឲ្យភាគបម្រុង=៤,០០០:២=២,០០ ដុល្លារ

ដោយសន្តតិជនមានចំនួន ២ នាក់នាំឲ្យ ២,០០០:២=១,០០០ ដុល្លារ

ដូច្នោះ (ខ) ត្រូវបានបំពានភាគបម្រុងចំនួន ៨០០ ដុល្លារ ហើយចំនួនទឹកប្រាក់នេះ (ខ) អាចធ្វើការ
ទាមទារចំណែកមត៌កដែលត្រូវបានបំពាននេះចំនួន ៨០០ ដុល្លារពី (ក) ។ ក្នុងករណីប្រសិនបើ ការកាត់បន្ថយ
នេះ នៅមិនទាន់គ្រប់ចំនួននោះទេ គឺត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយទៅលើចំណែកមត៌ករបស់តតិយជន (គ) ។

នាំឲ្យចំណែកមត៌ករបស់សន្តតិជន (ក) (ខ) និងតតិយជន (គ) ដែលត្រូវទទួលបាន៖

(ក)=២,២០០-៨០០=១,៤០០ ដុល្លារ

(ខ)=២០០+៨០០= ដុល្លារ

(គ)=១,៦០០ ដុល្លារ។

ខ.២. លំដាប់នៃការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ឬផលប្រយោជន៍ពិសេស

ការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ឬការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ត្រូវចាប់ផ្តើមពីប្រទានកម្ម ឬការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលបានធ្វើក្រោយគេ បន្ទាប់មកត្រូវធ្វើចំពោះប្រទាកកម្ម ឬការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ដែលបានធ្វើមុនមកជាបន្តបន្ទាប់¹¹³។ ប៉ុន្តែបើការធ្វើប្រទានកម្ម ឬផលទទួលប្រយោជន៍ពិសេសលើសពី ២០ឆ្នាំ នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម បដិគ្គាហក ឬសន្តតិជនដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសនោះ អាចបដិសេសនៅការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងបាន¹¹⁴។ ហើយនេះ គឺជាគោលគំនិតដែលកំណត់លើអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិ ដោយគិតទៅលើចំនួនឆ្នាំ ដើម្បីធ្វើឲ្យមានសមភាពចំពោះសន្តតិជន និងអ្នកទទួលបានផលប្រយោជន៍ពិសេស។ ម៉្យាងវិញទៀត ក្នុងករណីប្រសិនបើ ជនដែលត្រូវបានធ្វើការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងនោះ ជាសន្តតិជន ហើយសន្តតិជនត្រូវបានបំពានដោយសារការកាត់បន្ថយនោះវិញ ដូច្នោះការកាត់បន្ថយនោះត្រូវធ្វើឡើងដោយដកចំនួនភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជនដែលត្រូវបានបំពាននោះជាមុនសិន។

ខ.៣. ការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងពិសេស

ការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង គឺជាសិទ្ធិទាមទាររបស់បុគ្គលដែលជាអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ក្នុងការទាមទារឲ្យកាត់នូវចំណែកដែលខ្លះ ឬបំពាននោះ។ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជន ជាជនដែលត្រូវបានសន្តតិជនផ្សេងទៀតទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ហើយការទាមទារនេះ ត្រូវបានបំពានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនវិញ នោះអាចការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបាន។

ចំពោះការធ្វើប្រទានកម្ម និងអច្ច័យទាន ប្រសិនបើជនដែលទទួលបាននោះជាសន្តតិជន ហើយចំណែកមត៌ករបស់ពួកគេស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ការកាត់បន្ថយនេះ ត្រូវធ្វើឡើងដោយដកនូវភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជននោះជាមុនសិន ដើម្បីកុំឲ្យភាគបម្រុងរបស់ពួកគេត្រូវបានបំពានដោយសារការកាត់បន្ថយនោះ¹¹⁵។

¹¹³ មាត្រា១២៣៨ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹¹⁴ មាត្រា១២៣៨ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹¹⁵ មាត្រា១២៣៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ឧទាហរណ៍: មតកជនបានបន្សល់ទុកមត៌កចំនួន ១,០០០ ដុល្លារ ដោយកាលនៅរស់ បានធ្វើប្រទាន កម្មចំនួន ១១,០០០ ដុល្លារទៅ (ក) ដើម្បីជាទុនសម្រាប់ប្រកបមុខរបរ ហើយក្រោយមកក៏បានធ្វើប្រទានកម្ម ចំនួន ៣,០០០ ដុល្លារទៅ (ខ)។ ដោយខ្លឹមសារនៅក្នុងមតកសាសន៍បានកំណត់ថា មត៌កដែលនៅសល់ ត្រូវ ប្រគល់ទៅ (គ)។ ហើយ (គ) បានធ្វើការទាមទារសិទ្ធិលើភាគបម្រុង។

ដំណោះស្រាយ៖

ទ្រព្យជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុងមានចំនួន ១៥,០០០ ដុល្លារ

សិទ្ធិលើភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជន (គ) ១/២ និងសន្តតិជនមានចំនួន ៣ នាក់ នាំឲ្យស្មើ ១/៦ ភាគ បម្រុង=១៥,០០០×(១/៦)=២,៥០០ ដុល្លារ នាំឲ្យ (គ) ២,៥០០-១,០០០=១,៥០០ ដុល្លារ ដូច្នោះ (គ) អាច ទាមទារបានចំនួន ១,៥០០ ដោយប្រទានកម្មរបស់ (ខ) បានធ្វើក្រោយគេ ដូច្នោះត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការ ទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ហើយការទាមទារនេះ អាចទាមទារបានត្រឹមកម្រិតមួយប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីរក្សាភាគបម្រុងរបស់ (ខ) ហើយប្រសិននៅខ្លះ ត្រូវកាត់ពីប្រទានកម្មរបស់ (ក)។

នាំឲ្យ (ខ) ៣,០០០-៥០០=២,៥០០ ដុល្លារ

(ក) ១១,០០០-១,០០០=១០,០០០ ដុល្លារ

(គ) មត៌ករបស់ខ្លួន+ភាគព្យកិច្ចដកពី(ខ)+ភាគព្យកិច្ចដកពី (ក)

នាំឲ្យ (គ) ១,០០០+៥០០+១,០០០=២,៥០០ ដុល្លារ។

១.៤. ការកាត់បន្ថយប្រទានកម្មភ្ជាប់បន្ទុក

ការកាត់បន្ថយចំពោះប្រទានកម្មភ្ជាប់បន្ទុក ដែលបានដកតម្លៃនៃបន្ទុកចេញពីក្នុងតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនោះ អាចទាមទារឲ្យធ្វើការកាត់បន្ថយបាន ¹¹⁶ ។ មានន័យថា ក្រោយពីការដកចំនួនទឹកប្រាក់ដែលជាប់ជាមួយនិង

ការកាត់បន្ថយប្រទានកម្មដោយមានភ្ជាប់បន្ទុក=តម្លៃនៃប្រទានកម្ម-តម្លៃនៃបន្ទុក

បន្ទុក នោះចំនួនទឹកប្រាក់ដែលនៅសល់ពីការដកបន្ទុក គឺជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ។ ដើម្បីធ្វើការកាត់បន្ថយ ប្រទានកម្មដោយមានភ្ជាប់បន្ទុកគឺត្រូវធ្វើទៅតាមរូបមន្តដូចខាងក្រោម៖

ឧទាហរណ៍: កាលពីមតកជននៅរស់ គាត់បានធ្វើប្រទានកម្មម៉ូតូ ១ គ្រឿង ដែលមានតម្លៃគិតជាប្រាក់ ចំនួន ២,០០០ ដុល្លារ ទៅឲ្យ (ក) ដោយភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌ (ក) ត្រូវបរិច្ចាគ ២០០ ដុល្លារដល់មជ្ឈមណ្ឌលកុមារ

¹¹⁶ មាត្រា១២៤១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

កំព្រា។ ដូច្នោះ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង អាចទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយបានត្រឹមតែ ១៨០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ។ ហើយទឹកប្រាក់ចំនួន ១,៨០០ ដុល្លារនេះ គឺជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង។

ខ.៥. ការកាត់បន្ថយចំពោះកិច្ចសន្យាដែលចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្ម

របបភាគបម្រុង គឺជាប្រព័ន្ធគណនេយ្យដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងពីការចាត់ចែងដោយគ្មានកម្រៃ ដូច្នោះ ចំពោះកិច្ចសន្យាដែលមានតម្លៃរដ្ឋមិនត្រឹមត្រូវក៏ចាត់ទុកជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងដែរ¹¹⁷ ។ ចំពោះការបកស្រាយខាងលើនេះ ត្រូវលើកយកមកពិភាក្សា នៅក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងបានដឹងថា ការធ្វើកិច្ចសន្យាបែបនេះ នឹងបណ្តាលឲ្យមានការខូចខាតដល់បុគ្គលដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងតែប៉ុណ្ណោះ។

ឧទាហរណ៍: មតកជន មានដីស្រែមួយកន្លែង ដែលមានតម្លៃគិតជាប្រាក់ចំនួន ១២,០០០ ដុល្លារ ហើយបានលក់ឲ្យទៅ (ក) ដែលតម្លៃលក់ត្រឹមតែ ៥,០០០ ដុល្លារតែប៉ុណ្ណោះ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើភាគី ទាំងសងខាងបានដឹងថា ការលក់ទិញនេះ និងបណ្តាលឲ្យមានការបំពានលើភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជន នោះ កិច្ចសន្យាលក់ទិញនោះ ត្រូវចាត់ទុកជាប្រទានកម្ម ហើយនិងត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ ភាគបម្រុង និងដើម្បីរក្សានូវសមភាពរវាងភាគី នៅពេលដែលធ្វើការកាត់ត្រឡប់មកវិញ ទឹកប្រាក់ចំនួន ៥,០០០ ដុល្លារនោះត្រូវសងទៅឲ្យ (ក) ដែលជាអ្នកទិញនោះវិញ។

ខ.៦. ការកាត់បន្ថយក្នុងករណីបានចាត់ចែងកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម

អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងមានសិទ្ធិទាមទារ ទោះបីជាសហសន្តតិជនដែលត្រូវទទួលបានការកាត់បន្ថយ បានធ្វើ អនុប្បទាននូវកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្មទៅឲ្យអ្នកដទៃ ឬបានបង្កើតផលុបោក ឬសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រក្សក្ស សម្រាប់អ្នកដទៃ ក៏ដោយ ក៏ខ្លួនអាចទាមទារឲ្យអនុប្បទាយសងជាប្រាក់ក្នុងកម្រិតនៃតម្លៃនៅពេលដែលបាន ចាត់ចែងនោះ ទៅឲ្យអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង¹¹⁸។

អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងក៏អាចធ្វើការទាមទារពីអនុប្បទានិកបានផងដែរ ក្នុងករណីដែលអនុប្បទា និកបានដឹងថា ការធ្វើនេះនឹងបណ្តាលឲ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងប្រសិនបើមានការ ទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយពីអនុប្បទានិក នាំឲ្យអនុប្បទាននិងបាត់បង់អានុភាព។ ចំណែកការបង្កើតផលុបោក ឬ សិទ្ធិប្រាតិភោគសម្រាប់អ្នកដទៃ ក៏អនុវត្តដូចគ្នាផងដែរប្រសិនបើផលុបោកគឺជាជនទុច្ចរិត នោះអ្នកមានសិទ្ធិ លើភាគបម្រុងអាចអះអាងអំពីការរលត់សិទ្ធិនោះបាន ដោយទាមទារឲ្យប្រគល់សិទ្ធិកាន់កាប់លើវត្ថុនោះវិញ និង

¹¹⁷ ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបានបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបានបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី , សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ៦ គន្ថីទី៨ ដល់ទីគន្ថីទី៩(ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌, ២០១០), ១០៣

¹¹⁸ មាត្រា១២៤៣ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ទាមទារឲ្យលុបចោលនូវការចុះបញ្ជីចំពោះការបង្កើតសិទ្ធិហិរញ្ញវត្ថុ¹¹⁹ ។ ដូច្នេះ ការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងក្នុងករណីបានចាត់ចែងកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម ដែលជាវត្ថុនៃការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ដែលនេះគឺជាសិទ្ធិបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ហើយអច្ឆ័យទាន ឬប្រទានកម្មដែលបំពាន និងចាត់បង់អានុភាពដោយស្វ័យប្រវត្តិក្នុងកម្រិតដែលបានបំពាន ដោយសារការទាមទាររបស់បុគ្គលដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង។

គ. អនុភាពនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង

គ.១. ការសងផលដែលកើតចេញពីកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ

ជាទូទៅទ្រព្យសម្បត្តិអ្វីមួយតែងតែបានបង្កើតនូវផលផ្សេងៗ ដែលកើតចេញពីទ្រព្យនោះ។ ដូចជាដីចម្ការ ផលដែលកើតចេញពីដីចម្ការអាចមានដំណាំជាច្រើន។ ដូច្នេះ ក្រៅពីទ្រព្យសម្បត្តិនិងប្រាក់សំណងដែលត្រូវសង សន្តតិជនដែលមានសិទ្ធិទាមទារលើភាគបម្រុង អាចទាមទារនូវផលដែលកើតចេញពីកម្មវត្ថុនៃការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយ ដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងបានផងដែរក្រោយពីថ្ងៃដែលបានទាមទារឲ្យធ្វើការកាត់បន្ថយ¹²⁰ ។ បានន័យថា អាចទាមទារផលដែលកើតចេញក្រោយពីថ្ងៃដែលបានទាមទារនោះ។

ឧទាហរណ៍ មតកជន (ក) បានធ្វើប្រទានកម្មនូវផ្ទះល្វែងសម្រាប់ជួលឲ្យទៅ (ខ) ដោយផលដែលកើតចេញពីផ្ទះល្វែងនោះ មានចំនួន ១,៥០០ ដុល្លាររៀងរាល់ខែ។ ហើយមតកជនបានទទួលមរណភាពនៅថ្ងៃទី០៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៩ ហើយនៅថ្ងៃទី ០៨ ខែមករា ឆ្នាំ ២០២០ សន្តតិជនរបស់ (ក) ក៏បានទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងពី (ខ) ចំពោះផ្ទះល្វែងទាំងមូលហើយ (ខ) ក៏បានប្រគល់ផ្ទះនោះនៅថ្ងៃទី ០៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២០។ ដោយ (ខ) បានទទួលផលដែលកើតចេញពីកម្មវត្ថុនៃការទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយនោះ គឺបានប្រាក់ឈ្នួលពីការជួលផ្ទះចំនួន៩ ខែ។

នាំឲ្យ ៩×១,៥០០=១៣,៥០០ ដុល្លារ ដូច្នេះ (ខ) ត្រូវកាត់ទឹកប្រាក់ចំនួន៣ ខែ ដែលស្មើនឹង ៤,៥០០ ដុល្លារ ប្រគល់ឲ្យទៅសន្តតិជនរបស់ (ក) ដោយសារការទាមទារនៅថ្ងៃទី០៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ ហើយទឹកប្រាក់ដែលនៅសល់ចំនួន ៩,០០០ ដុល្លារ (ខ) អាចរក្សាទុក។

គ.២. សំណងដោយបង់ថ្លៃ

សហសន្តតិជន អច្ឆ័យលាភី ឬបដិគ្គាហក អាចរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចនៃការសងបាន ដោយបង់តម្លៃនៃចំណែកមតិកដែលបានកំណត់តម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន ឬតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្មទៅឲ្យអ្នកដែលមាន

¹¹⁹ ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី, សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ៦ គន្លឹះទី៨ ដល់ទីគន្លឹះទី៩(ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌, ២០១០), ១០៤-១០៥

¹²⁰ មាត្រា១២៤៤ កថាខណ្ឌទី១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

សិទ្ធិលើភាគបម្រុង ត្រឹមកម្រិតដែលត្រូវទទួលបានការកាត់បន្ថយ ¹²¹ ។ មានន័យថាអ្នកមានកាតព្វកិច្ចការ ទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីភាគបម្រុង អាចរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចនៃការសងបានដោយបង់តម្លៃនៃកម្មវត្ថុនោះទៅ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង។

ប្រសិនបើអ្នកមានកាតព្វកិច្ចអះអាងថានិងសងថ្លៃ ហើយបានសងថ្លៃក្រោយពីការព្រមព្រៀងគ្នា នោះសិទ្ធិ ទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយនិងរលត់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ។ ប៉ុន្តែបើអ្នកមានកាតព្វកិច្ចមិនបានអះអាងថានិងសងដោយ បង់តម្លៃនោះទេ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងមិនអាចទាមទារឲ្យសងជាប្រាក់បានទេ គឺអាចត្រឹមតែទាមទារឲ្យស ងជាវត្ថុនោះតែប៉ុណ្ណោះ។

គ.៣. បន្ទុកនៃការខាតបង់ដោយអសាធនភាព

ចំពោះការខាតបង់ដែលកើតឡើងដោយសារអសាធនភាព របស់សហសន្តតិជន អច្ឆ័យលាភី ឬ បដិគ្គាហកដែលត្រូវទទួលបានការកាត់បន្ថយ ត្រូវធ្លាក់ជាបន្ទុករបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ¹²² ។ នៅក្នុងការ កំណត់របស់រដ្ឋប្បវេណី ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតនៃសិទ្ធិទាមទារឲ្យសងស្ថិតក្នុងអសាធនភាព អ្នកមាន សិទ្ធិដែលជាភាគីម្ខាងទៀតនោះ ត្រូវទទួលបន្ទុកចំពោះការខាតបង់នោះ។ បានសេចក្តីថា បើទោះបីជាអ្នកមាន កាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានទាមទារពីបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិជាអ្នកអសាធនភាពក៏ដោយ ក៏បុគ្គលដែលមានសិទ្ធិ លើភាគបម្រុងនោះ មិនអាចធ្វើការទាមទារពីបុគ្គលដែលជាអ្នកមានកាតព្វកិច្ចក្នុងលំដាប់បន្ទាប់ ឲ្យសងនូវ ចំណែកដែលខ្លះនោះបានឡើយ។

កថាខណ្ឌទី២៖ ការរលត់សិទ្ធិទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង

ក. អាជ្ញាយុកាល

សិទ្ធិទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយភាគបម្រុង ត្រូវរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល បើអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ បាន កន្លងហួស ដោយគិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងបានដឹងពីការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម នឹងការ កំណត់ចំណែកមត៌ក អច្ឆ័យទាន ប្រទានកម្ម ឬការទទួលបានប្រយោជន៍ពិសេសដែលត្រូវកាត់បន្ថយ។ សិទ្ធិ ទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយក៏ត្រូវរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល បើអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស ដោយគិត ចាប់ពីពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម¹²³។

ការរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិទាមទារឲ្យកាត់បន្ថយ ដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជនម្នាក់ ឬការបោះបង់ភាគបម្រុងដោយសហសន្តតិជនណាម្នាក់ ពុំមានឥទ្ធិពលទៅលើភាគបម្រុងរបស់សហសន្តតិជន ផ្សេងទៀតឡើយ។

¹²¹ មាត្រា១២៤៤ កថាខណ្ឌទី២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹²² មាត្រា១២៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧
¹²³ មាត្រា១២៤៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

ក្នុងករណីដែលបានធ្វើប្រទានកម្ម ឬទទួលបានផលប្រយោជន៍ពិសេស លើសពី ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំនៅមុនពេល ចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម បដិគ្គាហក ឬសន្តិកម្មដែលបានទទួលបានផលប្រយោជន៍ពិសេសនោះ អាចបដិសេធនូវការ ទាមទារកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងបាន។

ខ. ការបោះបង់ភាគបម្រុង

ភាគបម្រុងអាចបោះបង់ចោលទាំងអស់ ឬមួយផ្នែកបាន។ ការបោះបង់ភាគបម្រុង គឺអាចធ្វើបានដោយ ការបង្ហាញឆន្ទៈតែម្ខាងចំពោះអ្នកមានកាតព្វកិច្ច¹²⁴ ។ ចំណែក ការបោះបង់ភាគបម្រុងនៅមុនពេលចាប់ផ្តើម សន្តិកម្មមានអានុភាពបាន លុះត្រាតែបានទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ។ ករណីនេះ ដើម្បីកុំឲ្យមានការ បោះបង់សិទ្ធិនេះជាមុន ដោយសារតែចាញ់អំណាចឪពុកម្តាយ ជាអាទិ៍ ប៉ុន្តែប្រសិនបើមានការបោះបង់ ចាំបាច់ ត្រូវមានការពិនិត្យតាងនាមជាអាណាព្យាបាលដោយតុលាការ។ តុលាការដែលទទួលពាក្យសុំអនុញ្ញាតនោះ ត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យដោយពិនិត្យមើលថា តើការបោះបង់នោះជានិរន្តរៈពិតប្រាកដដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ដែរឬទេ? តើការបោះបង់នោះមានភាពសមហេតុសមផលដែរឬទេ?

ម៉្យាងវិញទៀត ទោះបីជាមានការបោះបង់សិទ្ធិនោះ មុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្មដោយទទួលបាន អនុញ្ញាតពីតុលាការក៏ដោយ ក៏អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះអាចដាក់ពាក្យសុំឲ្យតុលាការលុបចោលវិញបាន នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ប្រសិនបើស្ថានភាពមានការផ្លាស់ប្តូរក្រោយពេលបោះបង់សិទ្ធិនោះ។

គ. សហសន្តិកម្មនៃភាគបម្រុង

ការរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល នៃសិទ្ធិទាមទារកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងរបស់សន្តិកម្មជនណា ម្នាក់ ឬការលះបង់ភាគបម្រុងដោយសហសន្តិកម្មជនណាម្នាក់ពុំមានឥទ្ធិពលទៅលើភាគបម្រុងរបស់សហសន្តិ កម្មផ្សេងទៀតបាននោះទេ¹²⁵។ នេះមានន័យថា ទោះបីជាមានសន្តិកម្មជនណាម្នាក់បានបោះបង់សិទ្ធិទាមទារលើ ភាគបម្រុងក៏ដោយ ក៏សន្តិកម្មផ្សេងទៀតនៅតែមានសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដដែល។

¹²⁴ មាត្រា១២៤៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

¹²⁵ មាត្រា១២៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៧

សេចក្តីសង្ឃឹម

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ដោយឆ្លងកាត់តាមរយៈការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងបកស្រាយចំពោះប្រធានបទស្តីពី មតកសាសន៍ រួចមក អាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានបានថា មតកសាសន៍ គឺជាការបង្ហាញឆន្ទៈឯកតោភាគី ដោយពុំមានភាគីណាម្នាក់ទៀត ដែលធ្វើដោយម្ចាស់បណ្តាំ ពាក់ព័ន្ធនិងចំណុចពិសេសស្តីពីទំនាក់ទំនងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជននោះ ឬស្តីពីទំនាក់ ទំនងឋានៈបុគ្គលក្នុងគោលបំណងវិធីបង្កើតអានុភាពនៅពេលដែលខ្លួនទទួលបានមរណភាព ហើយដែលបានធ្វើ ទៅតាមវិធីកំណត់ជាក់លាក់។ មនុស្សយើងម្នាក់ៗអាចចាត់ចែងដោយសេរី នូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនបានតាម រយៈមតកសាសន៍(សេរីភាពនៃមតកសាសន៍)។ នេះគឺជាការពង្រីកគោលការណ៍ស្វ័យភាពរបស់បុគ្គលឯកជន រហូតដល់ក្រោយពេលមរណភាព។ ទោះបីជាសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈរបស់មតកជននៅពេលធ្វើមតកសាសន៍នោះ គឺជាលក្ខខណ្ឌទម្រង់នៃមតកសាសន៍ និងដឹកនាំលិខិតបណ្តាំទៅរកមោឃភាពមិនខាន។ ហើយបើតាមច្បាប់ កម្ពុជាសព្វថ្ងៃ មតកសាសន៍អាចធ្វើឡើងក្រោមតាមទម្រង់បីគឺ៖ មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត មតក សាសន៍ដោយលិខិតឯកជន និងមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់។ ដោយសារនៅពេលអនុវត្តលិខិតបណ្តាំ នេះម្ចាស់បណ្តាំបានស្លាប់ទៅហើយ ដែលនិងមិនអាចមកអះអាងបញ្ជាក់អំពីខ្លឹមសារបណ្តាំរបស់ខ្លួនបានឡើយ ដូច្នេះមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតដើរតួនាទីបន្ទាត់ដីរឹងមាំដែលអាចទុកចិត្ត និងជឿជាក់បាន ចំពោះគ្រប់ ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រួមទាំងតុលាការផងនាពេលកើតវិវាទ។ តើហេតុអ្វីបានជាទម្រង់យថាភូតនៃមតក សាសន៍មានប្រយោជន៍ខ្ពស់? មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតត្រូវបានធ្វើឡើងដោយម្ចាស់បណ្តាំប្រាប់ ផ្ទាល់មាត់នូវខ្លឹមសារ នៅចំពោះមុខសារការីដែលជាអ្នកកត់ត្រាខ្លឹមសារទាំងនោះជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ មតក សាសន៍ដែលធ្វើឡើងដោយសារការីដែលជាមន្ត្រីសាធារណៈមានគុណពិសេសមួយចំនួនដូចជា ឆន្ទៈរបស់ ម្ចាស់បណ្តាំមិនអាចជំទាស់ប្រឆាំងបានឡើយនៅក្រោយមរណភាពរបស់ខ្លួន៖ សារការីមានតួនាទីក្នុងការពិនិត្យ ពិច័យសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើបណ្តាំ និងឆន្ទៈពិតប្រាកដរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ព្រមទាំងអនុលោមភាពនៃទម្រង់ និង ខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ទៅតាមច្បាប់ផងដែរ។ ក្រោយពីបានសរសេរសេរួចរាល់នូវខ្លឹមសារបណ្តាំ សារការី ត្រូវសូត្រសេចក្តីនោះឲ្យម្ចាស់បណ្តាំ និងសាក្សីពីររូបទៀតស្តាប់ និងទទួលស្គាល់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរលើខ្លឹមសារ នោះ។ ដូច្នេះភាពច្បាស់លាស់និងត្រឹមត្រូវ ថែមទាំងអាចធានាបាននូវលក្ខខណ្ឌនេះ។

ការសិក្សាអំពីមតកសាសន៍ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ ចំពោះការបង្កើនពុទ្ធិ ក៏ដូចជាការស្វែងយល់ ដែលទាក់ទងទៅនឹងការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់មនុស្សគ្រប់រូប។ មតកសាសន៍ គឺជាវិធានមួយដែលមានសារៈ សំខាន់ណាស់ ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយនិងទ្រព្យសម្បត្តិ និងសិទ្ធិបេតិកភណ្ឌក្នុងគ្រួសារ ដោយមាន ប្រាស្រ័យទាក់ទងញាតិលោហិតរវាងឪពុកម្តាយ និងកូន ជីដូនជីតា ឬបងប្អូនបង្កើតជាអាទិ៍។

ចំពោះគ្រប់វិធានច្បាប់ទាំងអស់ ដូចជាមតកសាសន៍នេះឯង គឺមិនមែនត្រឹមតែជាវិធានដែលបានកំណត់នៅក្នុងអត្ថបទ ក្រដាស ក្រម ឬច្បាប់ប៉ុណ្ណោះទេ គឺជាវិធានដែលមានគោលដៅដើម្បីការពារ និងជាវិធាននៃវិធីដោះស្រាយរាល់បញ្ហាដែលកើតមានឡើង ហើយមានគោលដៅចម្បង ម្យ៉ាងទៀត គឺដើម្បីសិក្សានូវសណ្តាប់ធ្នាប់សារធារណៈនៅក្នុងសង្គម។ មួយវិញទៀតការសិក្សាទៅលើប្រធានបទ មតកសាសន៍ ដែលបានបកស្រាយខាងលើនេះ គឺគ្រាន់តែជាការសិក្សាទៅលើទ្រឹស្តីមួយផ្នែកនៅក្នុងវិធានច្បាប់ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនាពេលបច្ចុប្បន្ន ពីព្រោះនៅក្នុងសង្គមកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន ចំពោះការអនុវត្តទៅលើវិធាន មតកសាសន៍នេះនៅមិនទាន់ទូលំទូលាយនៅឡើយទេ ដោយសារការយល់ដឹងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួននៅមានកម្រិត ព្រមទាំងបញ្ហាជីវភាពផងដែរ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏អត្ថប្រយោជន៍ដែលទទួលបាននៅក្នុងវិធាននេះ នៅតែជាគុណតម្លៃដ៏វិសេសវិសាលនៅក្នុងការយល់ដឹងដែលបញ្ហានេះកំពុងតែកើតមានឡើងនាពេលបច្ចុប្បន្ន និងអាចកើតមានឡើងពេលអនាគត។ ម្យ៉ាងវិញទៀត គឺជាការយល់ដឹងចំពោះទ្រឹស្តីមួយផ្នែកដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលកំពុងមានអានុភាព និងដើម្បីជាដើមទុនសម្រាប់ការសិក្សានៅលើក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដែលអាចនិងបង្កើតឡើងជាថ្មីទៀតនៅពេលខាងមុខ។

အနုပညာပညာ

អនុសាសន៍

ឆ្លងតាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវក្នុងសារណានេះ បានបង្ហាញឲ្យឃើញថា ការអនុវត្តអំពីការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិជាមតិករបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរយើង ទាំងមតិកសាសន៍ ឬលិខិតបណ្តាំ ក៏ដូចជាការបែងចែកដោយផ្ទាល់ (គ្មានលិខិតបណ្តាំ)ត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅភាគច្រើនមានភាពសុខសាន្ត ដោយសារប្រជាជនកម្ពុជាជាទូទៅមានមនោសញ្ចេតនា និងមានសីលធម៌ខ្ពស់។ ទន្ទឹមនឹងនេះ សកម្មភាពបែបនោះក៏បាននាំឲ្យកើតមានឡើងនូវបញ្ហាមួយចំនួនតូចដែរ ដោយហេតុថា ទាយាទខ្លះការយោគយល់ អធ្យាស្រ័យ មានការច្រណែនគ្នាជាដើម ឬខ្លះការស្វែងយល់លើបញ្ហាច្បាប់។ ប្រការនេះអាចកើតឡើងបណ្តាលមកពីភាពចន្លោះប្រហោងផ្សេងៗដែលយើងទាំងអស់គ្នាគួរធ្វើការកែតម្រូវ ឬបំពេញបន្ថែមនូវចំណុចខ្លះខាតមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

រាជរដ្ឋាភិបាល៖ ការចុះផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ផ្សេងៗឲ្យបានច្រើនដល់ប្រជាជន ជាពិសេសនៅតាមទីជនបទ ដើម្បីឲ្យពួកគាត់បានដឹងនូវបញ្ហាផ្សេងៗ ដើម្បីងាយស្រួលដោះស្រាយនៅពេលមានវិវាទកើតឡើង។ និងបង្កើតឲ្យមាននូវកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលផ្នែកច្បាប់ នៅតាមសហគមន៍ ឬតាមសាលារៀន ឬអង្គភាព គ្រឹះស្ថានសារធារណៈ ឬចុះណែនាំដោយផ្ទាល់ដល់មូលដ្ឋានរបស់ប្រជាពលរដ្ឋតាមរយៈមន្ត្រីមគរចាលយុត្តិធម៌ ឬមន្ត្រីសាធារណៈ។

ស្ថាប័នតុលាការ៖ ត្រូវមានសុក្រឹតភាព តម្លាភាព និងយុត្តិធម៌ ក្នុងការកាត់សេចក្តី ដើម្បីឲ្យប្រជាពលរដ្ឋទទួលបាននូវភាពកក់ក្តៅពីការវិនិច្ឆ័យសេចក្តីនោះ និងលុបបំបាត់នូវអំពើពុករលួយ ទាំងអស់នេះហើយដែលជាស្នូលនាំឲ្យសង្គមជាតិគ្មានភាពយុត្តិធម៌ ប្រជាជនបាត់ជំនឿជឿទុក្ខចិត្ត និងទទួលរងនូវអំពើអយុត្តិធម៌។

អង្គការសង្គមស៊ីវិល៖ ត្រូវធ្វើសកម្មភាពចុះតាមដានឲ្យបានញឹកញាប់ នូវការអនុវត្តច្បាប់របស់មន្ត្រីសាធារណៈ ជាសេសនៅតាមទីជនបទដើម្បីបញ្ជៀសនូវការរំលោភបំពានពីមន្ត្រីទាំងនោះ។ គួរឲ្យបើកវគ្គបំប៉នខ្លីៗលើការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ផ្សេងៗ និងជម្រុញឲ្យពួកគាត់ចូលរួមឲ្យបានច្រើនដើម្បីបានយល់ពីច្បាប់។

ប្រជាពលរដ្ឋ៖ ត្រូវមានសីលធម៌រស់នៅឲ្យបានខ្ពស់ ចេះយោគយល់អធ្យាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមក ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យជៀសវាងឲ្យបាននូវការរំលោភបំពានលើសិទ្ធិសេរីភាព និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និងចូលរួមឲ្យបានសកម្មក្នុងការស្វែងយល់រាល់បញ្ហាដែលកើតឡើងត្រូវចេះធ្វើការដោះស្រាយដោយសន្តិវិធី ដោយឈរលើគោលការណ៍ច្បាប់ជាធំ ដើម្បីជៀសវាងការដោះស្រាយដោយប្រើហិង្សា។

ជាចុងបញ្ចប់យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា បើយើងទាំងអស់គ្នាចូលរួមបំពេញនូវចំណុចខ្លះខាតខាងលើបាន នោះ និងឆ្លើយតបមកវិញនូវភាពរីកចម្រើននូវវិស័យច្បាប់ ការកាត់បន្ថយនូវអំពើហឹង្សា កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងលុបបំបាត់អំពើពុករលួយនៅក្នុងសង្គមជាតិ ព្រមទាំងនាំមកវិញនូវសន្តិសុខសង្គម ក៏ដូចជាការជួយជម្រុញ និងពន្លឿននូវកិច្ចការកសាងជាតិ និងជួយធ្វើឲ្យសង្គមមានការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្សឲ្យមានការរីកចម្រើនកាន់តែខ្លាំង សមជាប្រទេសព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាលើសកលលោក។

ឯកសារពិគ្រោះ និងឯកសារយោង

ឯកសារពិគ្រោះ និងឯកសារយោង

១. វចនានុក្រមខ្មែរ៖

១.១. ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត “វចនានុក្រមខ្មែរ” (ភាគទី១ ភាគទី២), ភ្នំពេញ, ឆ្នាំ១៩៦៧។

១.២. “សន្ទានុក្រម បារាំង-ខ្មែរ នៃពាក្យច្បាប់”, បោះពុម្ពដោយមានការឧបត្ថម្ភពីសហប្រតិបត្តិការសកម្មភាពវប្បធម៌របស់ស្ថានទូតបារាំង, ភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០០៥។

១.៣. វចនានុក្រមច្បាប់ ខ្មែរ-អង់គ្លេស បោះពុម្ពលើកទី១ ឆ្នាំ២០១២។

២. អត្ថបទច្បាប់៖

២.១. ក្រមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ “រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា”, ភ្នំពេញ, ឆ្នាំ២០១០

២.២. JICA ក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧។

២.៣. ក្រសួងយុត្តិធម៌.២០១០. សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ភាគ៦ គន្លឹះទី៨ ទី៩. ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌។

២.៤. ក្រសួងយុត្តិធម៌. ២០០៧. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា. ភ្នំពេញ៖ ក្រសួងយុត្តិធម៌។

៣. ស្នាដៃសៀវភៅ៖

៣.១. ហ៊ឹង គឹមឡេង និង ទេព សុខ. ២០១៥៖ មតកសាសន៍ .ភ្នំពេញ។

៣.២. ហាក់ ផល្លី. ២០១៧. នីតិរដ្ឋប្បវេណី. ភ្នំពេញ។

៣.៣. បោះពុម្ព និងផ្សព្វផ្សាយដោយផ្នែកសហប្រតិបត្តិការ និងសកម្មភាពវប្បធម៌ នៃស្ថានទូតបារាំងសៀវភៅ “សេចក្តីផ្តើមទូទៅនៃនីតិកម្ពុជា”, ភ្នំពេញ, ឆ្នាំ២០០២។

៣.៤. Philippe MALAURIE មានចំណងជើងថា៖ “Les successions, Les liberalites” បោះពុម្ពដោយ Edition Defrenois, ឆ្នាំ២០០៤(ទំព័រ២៤៣ ដល់ ២៩១)។

៣.៥. Jacqueuse Flour, Jean-Luc Aubert, Eric Savaux មានចំណងជើងថា “Les obligations, 1.Lacte Juridique” បោះពុម្ពលើកទី៩ ដោយEdition Armand Colin, ឆ្នាំ២០០០ ។

៣.៦. មេធាវី អ៊ុំ ប៉ូលី. ២០១១. នីតិវដ្តប្បវេណី. ភ្នំពេញ។

៣.៧. ម៉ែ ច័ន្ទតារាវុធ និង ហូ ឡេងហុង. ២០១៤. សន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍នៅកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន.ភ្នំពេញ។

៣.៨. ញ៉ែម ប៊ុនឈុន ភុល សាមុត. ២០១៣៖ កិច្ចសន្យាមតកសាសន៍. ភ្នំពេញ។

៣.៩. ញាញ ចិត្រា និង ឌីណាល់ ស្រីម៉ុច. ២០១៩៖ សន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍. ភ្នំពេញ។

៣.១០. ម៉ក់ ខ្មែត និង មុត សារីវត្ត. ២០១៦៖ ភាគបម្រុង. ភ្នំពេញ។

៤. គេហទំព័រតាមអ៊ីម៉ែល

១. https://www.jica.go.jp/project/english/cambodia/025/materials/c8h0vm0000c54sbn-att/code_04_01.pdf

២. https://www.jica.go.jp/project/english/cambodia/025/materials/c8h0vm0000c54sbn-att/code_03_02.pdf

៣. <https://www.ocm.gov.kh/wp-content/uploads/2021/05/7-2008.pdf>

៤. https://www.jica.go.jp/project/english/cambodia/025/materials/c8h0vm0000c54sbn-att/code_04_03.pdf

៥. http://www.pnp.com.kh/wpcontent/uploads/2016/09/PPNP_Newsletter_September-2016_Will-and-the-importance-of-the-authenticated-act%E2%80%8B.pdf

ଉପସଂହୃତ

កម្រិតលិខិតបណ្តាំមតិក

(លិខិតបណ្តាំតាមទម្រង់លិខិតឯកជន)

មត្រា១១៧៤

១. អត្តសញ្ញាណរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ (មតកជន)

ឈ្មោះ.....

.....
.....។

(ចំណុចនេះអាចបញ្ជាក់អំពីសមត្ថភាពរបស់បុគ្គលដែលអាចធ្វើមតកសាសន៍)

មត្រា១១៦៨

២. ស្ថានភាពពេលកំពុងសរសេរមតកសាសន៍

ខ្ញុំសរសេរបណ្តាំមតិកនេះ ក្នុងស្ថានភាពដែលខ្ញុំមានស្មារតី ល្អ ដឹងច្បាស់ពីអ្វីដែលខ្ញុំ កំពុងតែ ចាត់ចែង ហើយអ្វីដែលខ្ញុំសរសេរនៅក្នុងបណ្តាំមតិកនេះ ជាគោលបំណងរបស់ខ្ញុំ នៅពេលដែលខ្ញុំទទួល មរណភាព ។

(ចំណុចនេះ បញ្ជាក់អំពីសមត្ថភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំនាពេលធ្វើលិខិតបណ្តាំ)

មត្រា១១៦៩

៣. បុគ្គលដែលត្រូវទទួលមតិក

អ្នកដែលត្រូវទទួលមតិករបស់ខ្ញុំ គឺ កូន... ..(បញ្ជាក់អំពីអត្តសញ្ញាណរបស់ជន ដែលត្រូវទទួលមតិក) ។

៤. បញ្ជាក់អំពីទំហំនៃទ្រព្យសម្បត្តិ

ដីទី១ ដីទី២ ដីទី៣ ដីទី៤ (អត្តសញ្ញាណនៃដី) លុយ (លេខគណនី ឈ្មោះធនាគារ.....) គ្រឿងអលង្កា សិទ្ធិលើបំណុល (ថ្លៃឈ្នួល ភាគហ៊ុន.....) សុរបទាំងអស់បំណុល។

៥. កំណត់អំពីចំណែកមតិក ឬ វិធីបែងចែកមតិក

ដីទី១ដែលមានកំណត់នៅក្នុងចំណុចទី៤ ប្រគល់ឲ្យ កូន A

លុយចំនួន.....កំណត់នៅក្នុងចំណុចទី៤ ប្រគល់ឲ្យកូន B
ធ្វើអច្ឆ័យទាន នូវគ្រឿងអលង្ការដែលមានកំណត់នៅក្នុងចំណុចទី៤ ឲ្យទៅកូន A

ភាគហ៊ុនដែលមានកំណត់នៅក្នុងចំណុចទី៤ ប្រគល់ឲ្យកូនA ២០ ភាគរយចំនួន កូនB ២០ភាគ
រយ កូនC ៦០ភាគរយ ។

ដីទី២ ដែលមានកំណត់នៅក្នុងចំណុចទី៤ ប្រគល់ឲ្យកូនD ប្រសិនបើ D រៀបការ
(មតកសាសន៍ដែលភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌបង្អង់)

មាត្រា១១៩៤

៦. កំណត់អ្នកប្រគល់មតកសាសន៍

មេធាវីជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយទទួលបានកម្រៃ
.....។

៧. ផ្តាច់មតិក

កូន E មិនទទួលបានចំណែកមតិករបស់ខ្ញុំទេ ពីព្រោះ កូន ប្រមាថមើលងាយខ្ញុំ ធ្វើឲ្យខ្ញុំពិបាកចិត្ត
គ្រប់ពេល
(មាត្រា១១៥២)

៨. អច្ឆ័យទាន

ដីទី៣ ដែលមានកំណត់នៅក្នុងចំណុចទី៤ ខ្ញុំប្រគល់ឲ្យG ជាកូនរបស់ខ្ញុំ ប៉ុន្តែដីនោះ ត្រូវ
គ្រប់គ្រងដោយ ប្អូនស្រីរបស់ខ្ញុំរហូតដល់ កូនរបស់ខ្ញុំមាននីតិភាព ។
(មាត្រា១១៨៤)

៩. ចំណូល ការរក្សាទុក បើក និងប្រកាសបណ្តាំមតិក

បណ្តាំមតិកច្បាប់ដើម ធ្វើឡើងចំនួន១ ច្បាប់
បណ្តាំមតិកច្បាប់ដើម រក្សាទុកនៅការិយាល័យមេធាវី.....
បណ្តាំមតិកនេះ អាចបើកបាន ២ខែ ក្រោយពេលខ្ញុំទទួលមរណភាព
បណ្តាំមតិកនេះ ត្រូវប្រកាស នៅផ្ទះរបស់ខ្ញុំ

១០. បណ្តាំចុះក្រោយរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ

ឪពុកសង្ឃឹមថាកូនចេះស្រលាញ់គ្នា មិនធ្វើបាបគ្នា មិនយកទ្រព្យជាត្រីមុខ បំភ្លេចញាតិ
ភាព ធ្វើឲ្យគ្រួសារក្លាយជាអន្ទមង្គល ក្រោយពេលឪពុកស្លាប់។

អ្វីៗដែលឪពុកធ្វើគឺដើម្បីកូន ហើយសង្ឃឹមថាកូនៗ នឹងរស់នៅប្រកបដោយ សុភមង្គល និងបានប្រើប្រាស់ទ្រព្យនេះជាដើមទុន សម្រាប់ជីវភាពទៅអនាគត តាមការចាត់ចែងរបស់ម្តាយកូន។

(មាត្រា១១៨៧)

ម្ចាស់បណ្ណាំ

ហត្ថលេខារបស់ម្ចាស់បណ្ណាំ និងចុះកាលបរិច្ឆេទ

មាត្រា១១៧៤

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

កិច្ចសន្យា ប្រទានកម្ម

កិច្ចសន្យាប្រទានកម្មនេះ ("ជាកិច្ចព្រមព្រៀង") ដែលត្រូវបានធ្វើឡើង និងមានប្រសិទ្ធភាព
ចាប់ពី ថ្ងៃទី ១១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១០ នេះតទៅ

រវាង

នាងខ្ញុំឈ្មោះ ភេទ ស្រី អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ ០១០៣២០៦៦៤ ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ០៥.០៦.១៩៧៧ ទីលំនៅ បច្ចុប្បន្ន
ផ្ទះលេខ ៤១២កា ភូមិ ទួលគោក សង្កាត់ ទួលសង្កែ ខ័ណ្ឌ បួស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ជាអ្នកធ្វើអំណោយ ឬ ទាយក ។

និង

ឈ្មោះ ភេទ ស្រី អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ ០១០៣២០៤៨៣ ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ១០.០៣.១៩៧៤ ទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ផ្ទះលេខ
៤១២កា ភូមិ ទួលគោក សង្កាត់ ទួលសង្កែ ខ័ណ្ឌ បួស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ជាអ្នកទទួលអំណោយ ឬ បដិភ្នាក់ ។

បុព្វកថា

ដោយឆ្លងកាត់ការពិចារណាយ៉ាងល្អិតល្អន់ ក្នុងខណៈដែលនាងខ្ញុំមានស្មារតីពេញលេញល្អត្រឹមត្រូវតាមធម្មតា និងគ្មានការបង្ខិត
បង្ខំពីអ្នកណាម្នាក់ឡើយ និងនៅចំពោះមុខមេធាវី និងអាជ្ញាធរដែនដីជាសាក្សី ។

ប្រការ ១: ការពិពណ៌នាអំពី ជំនិចផ្ទះ ដែលធ្វើប្រទានកម្ម

ដីឡូតិ៍ផ្ទះដែលជាកម្មវត្ថុក្នុងប្រទានកម្មនេះ មានចំនួន០១ (មួយ) ប្លង់ ស្ថិតនៅដីឡូតិ៍លេខ ៤១២កា ផ្លូវ លំ ក្រុម ៧
ភូមិទួលគោក សង្កាត់ សង្កាត់ទួលសង្កែ ខណ្ឌ ទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ មានទំហំដីសរុបចំនួន ២៤៦,៦៦ ម៉ែត្រការ៉េ (ពីររយ
សែសិបប្រាំមួយក្បែរសហុកសិបប្រាំមួយម៉ែត្រការ៉េ) ដែលមានលិខិតបញ្ជាក់ប្រវត្តិដីលេខ០១៧ / ១០ ល.ប និងមានប្រាំប្រទល់
ដូចខាងក្រោម:

- ខាងជើងទល់នឹង : របងថ្មរបស់លីម សំអុន
- ខាងត្បូងទល់នឹង : ផ្លូវបេតុងទទឹង៤ម៉ែត្រ
- ខាងកើតទល់នឹង : របងថ្មរបស់លីម សំអុន
- ខាងលិចទល់នឹង : ផ្លូវបេតុងទទឹង៦ម៉ែត្រ

ប្រការ ២: ការព្រមព្រៀងធ្វើប្រទានកម្ម

នាងខ្ញុំឈ្មោះ (ជាអ្នកធ្វើអំណោយ ឬ ទាយក) សូមធ្វើប្រទានកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នាងខ្ញុំ ដែលមានដីនិងផ្ទះ
ដូចរៀបរាប់ខាងលើនេះទាំងស្រុង ទៅឱ្យឈ្មោះ (អ្នកទទួលអំណោយ ឬ បដិភ្នាក់) ភេទ ស្រី
កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ ០១០៣២០៤៨៣ ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ១០.០៣.១៩៧៤ ដើម្បីគ្រប់គ្រង ប្រើប្រាស់ អាស្រ័យផល
និងចាត់ចែងជាកម្មសិទ្ធិ ។

ប្រការ ៤: ការអនុវត្តនៃប្រទានកម្ម

កិច្ចសន្យា ការព្រមព្រៀងនេះ និងខ្លឹមសារនៃកិច្ចសន្យានេះ ត្រូវអនុវត្តដោយផ្អែកលើការភ្ជាប់ទៅនឹងផលប្រយោជន៍របស់គូភាគី ទាមទាររបស់ពួកគេ អ្នកតំណាង អ្នកទទួលសិទ្ធិ និងអ្នកដែលបានចាត់តាំង ។

ប្រការ ៥: ការអនុវត្តស្តាប់ ការយល់លើអត្ថន័យនិងខ្លឹមសារ និងសក្ខីភាព

កិច្ចសន្យានេះបានអនុវត្តចំនួន០៣ចប់ ដោយឈ្មោះ ភេទ អាយុ ឆ្នាំ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្ន ផ្ទះលេខ ភូមិ សង្កាត់ ខ័ណ្ឌ រាជធានីភ្នំពេញ ហើយភាគីទាំងពីរបានស្តាប់ និងយល់យ៉ាងច្បាស់នូវអត្ថន័យនិងខ្លឹមសារលើកិច្ចសន្យានេះ ហើយយល់ព្រមធ្វើតាម ដោយបានផ្តិតមេដៃ ដើម្បីទុកជាកត្តាស្តាប់តាមផ្លូវច្បាប់ ។

កិច្ចសន្យាប្រទានកម្មនេះធ្វើឡើងជា ០៤ ច្បាប់ដើម គូភាគីរក្សាទុកម្នាក់០១ច្បាប់ មេភូមិរក្សាទុក០១ច្បាប់ និង០១ច្បាប់ទៀត រក្សាទុកនៅការិយាល័យមេធាវី ដែលកិច្ចសន្យានេះ មានអត្ថន័យ និងខ្លឹមសារតែមួយដូចគ្នា ។

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី..... ខែ..... ឆ្នាំ ២០០..

អ្នកធ្វើអំណោយ ឬ ឈាមក

អ្នកទទួលអំណោយ ឬ បដិភ្នាក់

សាក្សីទី១

សាក្សីទី២

អ្នកអនុវត្តស្តាប់

បានឃើញ និងបញ្ជាក់ថា :

ស្នាមមេដៃទាំងអស់ខាងលើនេះពិតជាបានផ្តិត

ផ្តិតចំពោះមុខពិតប្រាកដមែន ។

ធ្វើនៅ, ថ្ងៃទី..... ខែ..... ឆ្នាំ.....

មេភូមិទទួលគោក

ធ្វើចំពោះមុខមេធាវី

ហត្ថលេខា និង ត្រា

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

កិច្ចព្រមព្រៀងបែងចែកចំណែក សន្តតិកម្ម ឬមតិក

យោង: សំបុត្រមរណៈភាពឪពុកឈ្មោះ លេខ៣៥ ចុះថ្ងៃទី០៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៦
សំបុត្រមរណៈភាពរបស់ម្តាយឈ្មោះ លេខ៤៨ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៥

យើងខ្ញុំជាសហសន្តតិជន (លំដាប់ទី១) ដែលមានរាយឈ្មោះដូចខាងក្រោមនេះ :

- ១- ឈ្មោះ ភេទស្រី ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ១៧.០៩.១៩៥៧ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍ ផ្ទះលេខ ភូមិភ្នំពេញថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខ័ណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ។
- ២- ឈ្មោះ ភេទស្រី ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ១២.០៣.១៩៦៦ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍ ផ្ទះលេខ ភូមិភ្នំពេញថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខ័ណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ។
- ៣- ឈ្មោះ ភេទស្រី ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ០៨.០៩.១៩៦៩ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍ ផ្ទះលេខ ភូមិភ្នំពេញថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខ័ណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ។
- ៤- ឈ្មោះ ភេទស្រី ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ២៨.០៨.១៩៧២ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍ ផ្ទះលេខ ភូមិភ្នំពេញថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខ័ណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ។
- ៥- ឈ្មោះ ភេទស្រី ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ១៥.០៨.១៩៧២ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍ ផ្ទះលេខ ភូមិភ្នំពេញថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខ័ណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ។
- ៦- ឈ្មោះ ភេទស្រី ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ០៥.០៧.១៩៧៥ កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណលេខ ទីលំនៅអចិន្ត្រៃយ៍ ផ្ទះលេខ ភូមិភ្នំពេញថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខ័ណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ។

ជាកូនរបស់មតកជន ឈ្មោះ ជាឪពុក បានស្លាប់នៅថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៦ និង មតកជន ឈ្មោះ ជាម្តាយ បានស្លាប់នៅថ្ងៃទី០៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៥ សូមធ្វើការបែកចែក និងយល់ព្រមទទួលយកនូវចំណែកនៃសន្តតិកម្ម ឬមតិក របស់មតកជនទាំងពីរនាក់ខាងលើដូចខាងក្រោម ។

ការពិពណ៌នាអំពីសន្តតិកម្ម ឬមតិក

សន្តតិកម្មដែលធ្វើការបែកចែក និងទទួលយកនោះគឺជាដីមួយកន្លែងស្ថិតនៅភូមិភ្នំពេញថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ វិញ្ញាបនប័ត្រសំគាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុលេខ ១២០៧០៥០៥-១១៣០ ក្បាលដីលេខ ១១៣០ មានទំហំ ៦២៤ ម៉ែតការ៉េ ។

ប្រការ ១: ការព្រមព្រៀងបែងចែក និងទទួលយកសន្តតិកម្ម ឬមតិក

យើងខ្ញុំទាំងអស់ជាសហសន្តតិជនដែលមានរាយឈ្មោះដូចខាងលើ បានព្រមព្រៀងធ្វើការបែកចែក និងយល់ព្រមទទួលយកចំណែក សន្តតិកម្ម និងផលប្រយោជន៍ដែលបានមកពីសន្តតិកម្ម ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ ដោយបែងចែកជា៦(ប្រាំមួយ) ចំណែក ស្មើគ្នា ទោះសន្តតិកម្មនោះគឺជាប្រាក់ក្តី ឬគិតជាទំហំដីក្តី ។

ប្រការ ២: សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចលើសន្តិកម្ម ឬបតីក

សហសន្តិជនដែលមានរាយនាមដូចខាងលើ ត្រូវមានសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ច ទាក់ទង ពាក់ព័ន្ធនឹងសន្តិកម្មខាងលើដូចខាងក្រោម ។
ក្នុងករណី មានការសំរេចចាត់ចែងណាមួយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសន្តិកម្មខាងលើនេះ ការសំរេចនោះត្រូវអនុម័តយកតាម មតិភាគច្រើននៃសហសន្តិជនជាដាច់ខាត ។

ប្រការ ៣: សេចក្តីយល់ព្រមលើសន្តិកម្ម ឬបតីក

សហសន្តិជន ដែលមានរាយនាមដូចខាងលើ ត្រូវទទួលខុសត្រូវលើសារិយចំណាយផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធ ទៅនឹងសន្តិកម្ម ខាងលើដូចខាងក្រោម ។ ក្នុងករណីដែលសន្តិជនម្នាក់បានចំណាយក្នុងការថែរក្សាសន្តិកម្ម ឬតម្រូវឱ្យចំណាយជាចាំបាច់ណាមួយ ការចំណាយនោះត្រូវធ្វើការទូទាត់ ឬកាត់កងសងវិញនៅពេលដែលសន្តិកម្មនោះត្រូវបានលក់ ។

ប្រការ ៤: ការអនុវត្តនៃការបែងចែកសន្តិកម្ម ឬបតីក

កិច្ចព្រមព្រៀងនេះ និងខ្សែព្រមព្រៀងនានានៃកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ មានអានុភាពអនុវត្តចាប់ពីថ្ងៃផ្តិតមេដៃលើកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ និងត្រូវអនុវត្តដោយផ្សាភ្ជាប់ទៅនឹងផលប្រយោជន៍របស់សហសន្តិជន និងទាយាទរបស់ពួកគេ ។ -

ប្រការ ៥: ការយល់លើអត្ថន័យនិងខ្លឹមសារ និងសក្ខីភាព

សហសន្តិជនទាំងអស់បានស្តាប់ និងយល់យ៉ាងច្បាស់នូវអត្ថន័យនិងខ្លឹមសារលើកិច្ចព្រមព្រៀងនេះ ហើយយល់ព្រមធ្វើតាម ដោយបានផ្តិតមេដៃ ដើម្បីទុកជាកស្តុតាងតាមផ្លូវច្បាប់ ។

កិច្ចព្រមព្រៀងនេះធ្វើឡើងជា ០៧ ច្បាប់ដើម សន្តិជនរក្សាទុកម្នាក់០១ច្បាប់ និង០១ច្បាប់ទៀត រក្សាទុកនៅការិយាល័យ លោក មេធាវី ។

យើងខ្ញុំសូមផ្តិតមេដៃទុកជាកស្តុតាង ព្រមទាំងមានសាក្សីដឹងពូជផង ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី០២ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១២

ស្នាមមេដៃសហសន្តិជន

.....
.....
.....

ធ្វើនៅទីពោះបុរេមេធាវី

សាជីវ្ណ៍ប្រជាជនជាតិខ្មែរ

លេខ ៣៩៤ ច

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ជីវភាពរួម

យើង ៖ ២០១២ ទៅក្រុមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

- បានឃើញមាត្រា ៣ និងមាត្រាពាក់ព័ន្ធនៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង
- បានឃើញមាត្រា ៩៧៩ មាត្រា ១០៣៧ និងមាត្រាពាក់ព័ន្ធនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី
- បានឃើញសំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹងលេខ ៨០ ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១២ ដែលមាន ៖

ម្នាក់ឈ្មោះ

ឈ្មោះ ៖ ២០១២ ១៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ ១៩៦២ សញ្ជាតិបារាំង កាន់លិខិតឆ្លងដែនលេខ ១១AT៨៦៨៩៦ ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ ៖ ផ្លូវលេខ ៣៣៩ ក្រុម ១៧ សង្កាត់បឹងកក់១ ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ ។

គាត់ម្នាក់ទៀត

ឈ្មោះ ៖ ២០១២ ១១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ១៩៦០ សញ្ជាតិខ្មែរ-បារាំង កាន់អត្តសញ្ញាណប័ណ្ណសញ្ជាតិខ្មែរលេខ ០១០៣៣០៦៩០ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០០២ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ ៖ ផ្លូវលេខ ៣៣៩ ក្រុម ១៧ សង្កាត់បឹងកក់១ ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ ។

ការពារការរស់រាននៃម្នាក់ឈ្មោះ

១. សុំផ្តាច់សមត្ថកិច្ចសង្កេតឃើញ ៖
២. សម្រេចពីបន្ទុកនៅក្នុងបីចាប់រក្សា និងការរាប់រង ប្រាក់បំណាច់ដែលត្រូវបង់ទៅឲ្យភាគីម្ខាងទៀត ការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរួម និងការទទួលខុសត្រូវលើបន្ទុកផ្សេងៗ តាមការបែងចែកទាំងស្រុងរបស់គ្នាដែលបានព្រមព្រៀងគ្នា ដោយមានកិច្ចព្រមព្រៀងលែងលះដោយស្ម័គ្រចិត្ត ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ។

សំណងហេតុ

តាមលទ្ធផលនៃការសាកសួរសាមីភាគី និងពិនិត្យភស្តុតាង ក្នុងនីតិវិធីទាញយកព័ត៌មានដោយផ្ទាល់មាត់ឃើញថា ៖

១. ឈ្មោះ ៖ និងឈ្មោះ ៖ ពិតជាបានរៀបការនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០២ និងចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដូចក្នុងសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍លេខ ០១ ចុះ ថ្ងៃទី ២៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០២ ប្រាកដមែន ។
២. ក្រោយរក្សារៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺពិតជារស់នៅមិនចុះសម្រុងនឹងគ្នា ដែលធ្វើឲ្យគ្នាគិតអស់មនោសញ្ចេតនាជាមួយគ្នាប្រាកដមែន ។

៣. តាមកិច្ចសន្យាព្រមព្រៀងលែងលះគ្នាចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១១ ព្រមទៅនឹងការអះអាងរបស់គូភាគី បញ្ជាក់ថា ភាគីទាំងសងខាងមានបំណងពិតប្រាកដ ក្នុងការរំលាយទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ប្រាកដមែន ។

៤. ក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ គូភាគីមានកូនឈ្មោះ សុដា ខែកើត ភេទស្រី កើតថ្ងៃទី ០១ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៨៩ និងឈ្មោះ សុដារ៉ា ខែកើត ភេទប្រុស កើតថ្ងៃទី ២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៣ គូភាគី បានពិភាក្សាគ្នាហើយកំណត់យកម្តាយឈ្មោះ មាន ម៉ារីណា ជាអ្នកមានអំណាចមេបា ។

៥. គូភាគីបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងរឿងអាហារភាគព្វកិច្ច ដូចមានក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងលែងលះដោយស្ម័គ្រចិត្ត ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១១ គប្បីគុណការសម្រេចតាមការព្រមព្រៀងរបស់គូភាគី ។

៦. គូភាគីបានព្រមព្រៀងគ្នា និងសុំឲ្យគុណការសម្រេចអំពីទ្រព្យសម្បត្តិទៅតាមកិច្ចព្រមព្រៀងលែងលះដោយស្ម័គ្រចិត្ត ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១១ ។

៧. អ្នកដាក់ពាក្យសុំត្រូវទទួលបន្ទុកប្រាក់ប្រដាប់ក្តីតាមមាត្រា ២២ កថាខណ្ឌទី ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីនីតិវិធីនៃរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីដែលមិនមែនជាបណ្តឹង ។

សេចក្តីសម្រេចបញ្ជាក់

១. ឲ្យឈ្មោះ សុដា ខែកើត ភេទស្រី និងឈ្មោះ សុដារ៉ា ខែកើត ភេទប្រុស លែងលះពីគ្នាតាមការព្រមព្រៀង ។ តាមមាត្រា ៩៧៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

២. កំណត់យកឈ្មោះ មាន ម៉ារីណា ជាអ្នកមានអំណាចមេបាលើកូនឈ្មោះ សុដា ខែកើត ភេទស្រី កើតថ្ងៃទី ០១ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៨៩ និងឈ្មោះ សុដារ៉ា ខែកើត ភេទប្រុស កើតថ្ងៃទី ២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៣ តាមការព្រមព្រៀងរបស់គូភាគី ។ តាមមាត្រា ១០៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ភាគីដែលពុំមានអំណាចមេបា មានសិទ្ធិចូលរួម និងប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយកូនបាន ។ ភាគីដែលមានអំណាចមេបាត្រូវបង្គុលគូណាវាយស្រួលដល់ភាគីម្ខាងទៀត តាមមាត្រា ១០៥៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

៣. ឲ្យឈ្មោះ សុដា ខែកើត ភេទស្រី ជួលរោងភាគព្វកិច្ចចិញ្ចឹមកូនទៅតាមកិច្ចព្រមព្រៀងលែងលះស្ម័គ្រចិត្ត ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១១ ។ តាមមាត្រា ១១៤១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

៤. ទ្រព្យសម្បត្តិរួមដូចមានក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង ត្រូវបែងចែកទៅតាមការព្រមព្រៀង ដូចក្នុងលិខិត កិច្ចព្រមព្រៀងលែងលះដោយស្ម័គ្រចិត្ត ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០១១ ។

៥. ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីជាបន្ទុករបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ ។

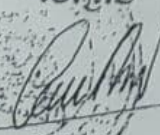
រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ០៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២

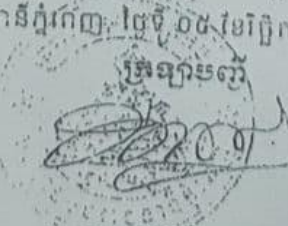
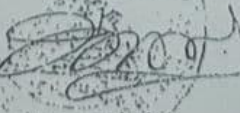
ចៅក្រម

ហត្ថលេខា និងក្រា សេច នារ៉េ

បានចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ស៊ើប

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ០៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២

បានឃើញ
ចៅក្រម

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រឿងក្តីលេខ: ១២៩៩ ចុះថ្ងៃទី ០២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១០
សញ្ញាណនៃរឿងក្តី: រឿងក្តីលែងលះ
ថ្ងៃបញ្ចប់កាតាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់: ថ្ងៃទី ១៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១
សាលក្រមលេខ: ៨៨ ខ
ថ្ងៃប្រកាសសាលក្រម: ថ្ងៃទី ១៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១

តាមនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ
ចេញសាលក្រមដែលមានខ្លឹមសារដូចតទៅ

ដើមចោទឈ្មោះ: ពិន ភិក្ខុ ភេទប្រុស អាយុ ៤០ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ មុខរបរទាហានផ្នែកវិស្វកម្មនៃក្រសួង
ការពារជាតិ មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ ១១៨ ផ្លូវលេខ១១៨ សង្កាត់ជ្រោយជំរំ ខណ្ឌទួលគោក រាជធានី
ភ្នំពេញ ប្រពន្ធឈ្មោះ: សុភាណា មានកូន ០៤នាក់ ឪពុកឈ្មោះ: ពិន ភិក្ខុ (ស) ម្តាយឈ្មោះ: វី (វី) ។
តំណាងដោយអាណត្តិដោយលោកមេធាវីគង សុភ័ក្ត្រ និងលោកមេធាវី លីម សំរឿនមានការិយាល័យ
នៅអាគារលេខ១២៨១ ផ្លូវសហព័ន្ធរុស្ស៊ី សង្កាត់ទឹកល្អក់១ ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ ។

ចុងចម្លើយឈ្មោះ: ធួន វណ្ណ ភេទស្រី អាយុ ៣៨ឆ្នាំ សញ្ជាតិខ្មែរ មុខរបរពេទ្យនៅភូមាជាតិ
មានទីលំនៅបច្ចុប្បន្នផ្ទះលេខ ១១៨ ផ្លូវលេខ ១១៨ សង្កាត់ជ្រោយជំរំ ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ ប្តីឈ្មោះ:
ពិន ភិក្ខុ មានកូន ០៤នាក់ ឪពុកឈ្មោះ: យ៉ាង (ស) ម្តាយឈ្មោះ: អ៊ុក (វី) ។
តំណាងដោយអាណត្តិដោយលោកស្រីមេធាវី ពិង មីនា មានការិយាល័យនៅផ្ទះលេខ ១១៨ ផ្លូវលេខ
៣៥០ សង្កាត់បឹងកេងកង៣ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ។

មត្តហេតុ និងបំណុលចោទ

- ១.ការទាមទាររបស់ដើមចោទ
 - សុំលែងលះពីចុងចម្លើយ
- ២.ការពន្យល់ត្រូវសងបំណុលរឿងក្តី
 - ២.១ ក្នុងរឿងក្តីនេះ ដើមចោទបានសុំលែងលះពីចុងចម្លើយរបស់លោកខ្លួនបានរៀបការជាមួយចុងចម្លើយ
និងបានចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រឹមត្រូវតាមប្រព្រឹត្តិការណ៍ថ្ងៃទី ១២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩២។ ចាប់តាំងពីបានរៀបការ
ជាមួយគ្នាមក ពួកខ្លួនចេះតែមានភាពរត់រលួយ ពិសេសសម្រុងផែនការ ជាហេតុនាំឱ្យខ្លួនអស់មរណា សញ្ជាតិ
រួមរស់ជាប្តីប្រពន្ធតទៅទៀតហើយ ។
 - ២.២ ចំណុចគ្មានវិវាទ
 - គុភាគីព្រមព្រៀងក្នុងការគ្រប់គ្រងពូជ
 - ២.៣ ចំណុចវិវាទ
 - ចុងចម្លើយមិនព្រមលែងលះពីដើមចោទ
 - ចុងចម្លើយទាមទារបែកចែកទ្រព្យសម្បត្តិ
 - ២.៤ ការអះអាងរបស់គាតិ
- ក. ការអះអាងរបស់ដើមចោទ

ដើមចោទធ្វើការអះអាងដូចមានក្នុងចំណុច ២.១ (ការពន្យល់ក្រសួងអំពីរឿងក្តី) ក្នុងការរស់នៅជាមួយ
ខ្លួនពុំមានទ្រព្យសម្បត្តិរួម ទ្រព្យសម្បត្តិដោយឡែក ឬបំណុលដែលត្រូវសុំឲ្យតុលាការធ្វើការបែងចែកទេ
ទេ។

ខ. ការអះអាងរបស់ចុងចម្លើយ

ចុងចម្លើយធ្វើការអះអាងថា ខ្លួនមិនព្រមលែងលះពីដើមចោទទេ ព្រោះខ្លួនពុំមានកំហុសអ្វីឡើយ ដូច
ទៅវិញដើមចោទទេ ដែលទៅមានស្រីថ្មីថែមទាំងមានកូនស្រីម្នាក់ឈ្មោះ លីន សុធារី ។ ក្នុងការរស់នៅជា
មួយដើមចោទពួកខ្លួនមានកូន ០៤នាក់ដែលខ្លួនជាអ្នកថែរក្សាមានឈ្មោះ ពិន ម៉ីនីណា ភេទស្រី កើតថ្ងៃទី
១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩៣, ឈ្មោះ ពិន ម៉ីនីណា ភេទប្រុស កើតខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៥, ឈ្មោះ ពិន ម៉ីនីណា ភេទស្រី
កើតថ្ងៃទី ០៤ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៨ និងឈ្មោះ ពិន ម៉ីនីណា ភេទប្រុស កើតថ្ងៃទី ០៨ ខែកក្កដា
ឆ្នាំ២០០០ និងទាមទារអាហារកិច្ចចិញ្ចឹមកូនបួននាក់ក្នុងមួយខែ ២.០០០ (ពីរពាន់) ដុល្លារអាមេរិក ។ ចំនែកទ្រព្យ
សម្បត្តិរួមមានថយន្តម៉ាកស៊ីប (SURF) ដែលដើមចោទកំពុងប្រើប្រាស់, ផ្ទះលេខ ១១ ភូមិមីល សង្កាត់ដង្កោ
ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ និងដីប្រវែង ១០ម៉ែត្រ គុណ ៣០ម៉ែត្រ ស្ថិតនៅភូមិ ត្រពាំងឈូក ស្រុកបសេក
ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ដែលទិញក្នុងតំលៃ ៧៥០០ (ប្រាំពីរពាន់ប្រាំរយ) ដុល្លារអាមេរិក។

សំណង់សេចក្តី

តាមលទ្ធផលនៃការសាកសួរ សាមីភាគី និងពិនិត្យភស្តុតាងក្នុងនីតិវិធីទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់
ឃើញថា ៖

- ១. ដើមចោទ និងចុងចម្លើយពិតជាបានរៀបការ និងចុះសំបុកអាពាហ៍ពិពាហ៍នៅថ្ងៃទី ១២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ
១៩៩២ ត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់ ។
- ២. ក្រោយពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺពិតជារស់នៅមិនចុះសម្រុងនឹងគ្នាដែលធ្វើឲ្យគូភាគីអស់មនោ
សញ្ញាតនាមរស់ជាគ្នា ។
- ៣. ភាគីចុងចម្លើយបានធ្វើការអះអាងថា ខ្លួនមិនព្រមលែងលះពីដើមចោទទេ ព្រោះខ្លួនពុំមានកំហុស
គប្បីតុលាការពិនិត្យនឹងសម្រេច ។
- ៤. ក្នុងការរស់នៅជាមួយគ្នាគូភាគីមានកូនចំនួនបួននាក់មានឈ្មោះ ពិន ម៉ីនីណា ភេទស្រី កើតថ្ងៃ
ទី ១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩៣, ឈ្មោះ ពិន ម៉ីនីណា ភេទប្រុស កើតខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៥, ឈ្មោះ ពិន ម៉ីនីណា
ភេទស្រី កើតថ្ងៃទី ០៤ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៨ និងឈ្មោះ ពិន ម៉ីនីណា ភេទប្រុស កើតថ្ងៃទី ០៨ ខែ
កក្កដា ឆ្នាំ២០០០ គូភាគីព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការប្រគល់កូនទាំងបួននាក់ ឲ្យទៅចុងចម្លើយជាអ្នកគ្រប់គ្រងថែរក្សា។
- ៥. ក្នុងរឿងអាហារកិច្ច ដោយដើមចោទជួយផ្តល់អាហារកិច្ចចិញ្ចឹមកូន ទៅតាមលទ្ធភាពរបស់ខ្លួន តែ
ចុងចម្លើយទាមទារអាហារកិច្ចចិញ្ចឹមកូនបួននាក់ក្នុងមួយខែ ២.០០០ (ពីរពាន់) ដុល្លារអាមេរិក ។ ការមិនព្រម
ព្រៀងគ្នាយ៉ាងដូច្នោះ តុលាការសំរេចតាមសភាពជាក់ស្តែង ។
- ៦. ភាគីដើមចោទបានធ្វើការអះអាងថាក្នុងការរស់នៅជាមួយគ្នា ខ្លួនពុំមានទ្រព្យសម្បត្តិរួម ទ្រព្យសម្បត្តិ
ដោយឡែក ឬបំណុល ដែលសុំឲ្យតុលាការធ្វើការបែងចែកទេ ។
- ៧. ភាគីចុងចម្លើយបានធ្វើការអះអាងថាក្នុងការរស់នៅជាមួយគ្នាមានទ្រព្យសម្បត្តិរួមរួចជា រថយន្តម៉ាក
ស៊ីប (SURF) ដែលដើមចោទកំពុងប្រើប្រាស់, ផ្ទះលេខ ១១ ភូមិមីល សង្កាត់ដង្កោ ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ
និងដីប្រវែង ១០ម៉ែត្រ គុណ ៣០ម៉ែត្រ ស្ថិតនៅភូមិ ត្រពាំងឈូក ស្រុកបសេក ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ដែលទិញក្នុងតំលៃ
៧៥០០ (ប្រាំពីរពាន់ប្រាំរយ) ដុល្លារអាមេរិក ។ ទ្រព្យសម្បត្តិនេះ តុលាការពិចារណាទៅតាមច្បាប់ ។

បានប្រគល់ឲ្យខ្លួនដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងការងារនៅក្នុងក្រុមហ៊ុន ។ ណែនាំឲ្យលេខ ភូមិមីល សង្កាត់ដង្កោ ខណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ គឺជាផ្ទះរបស់ម្តាយខ្លួន ដែលមានប្រាក់កម្រៃជាប្រាក់បញ្ញើ ។ ហើយប្រើប្រាស់ ១០ម៉ែត្រគុណ ៣០ម៉ែត្រ ស្ថិតនៅភូមិត្រពាំងឈូក ស្រុកបសេក ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ដែលទិញក្នុងតំលៃ ៧៥០០ (ប្រាំពីរពាន់ប្រាំរយ) ដុល្លារអាមេរិក គឺខ្លួនពុំទទួលស្គាល់ទេ ។ ចំណុចនេះចុងចម្លើយមិនឯកភាពឡើយ ប្រឡោះ ជាទ្រព្យប្រម ។

- ៩. ដើមចោទយល់ព្រមទទួលបន្ទុកបង់ប្រាក់ប្រដាប់ក្តី ។
- ១០. ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីផ្សេងទៀតជាបន្ទុករបស់គូភាគី ។

សេចក្តីសង្ខេបបញ្ជាក់

១. ឲ្យឈ្មោះ ជិន ហ៊ុន ណែនាំ និងឈ្មោះ នូ ណែនាំ ដាច់នីតិសម្ភាសពីគ្នា ចាប់ពីថ្ងៃនេះតទៅ តាមមាត្រា ៣៩ និងមាត្រា ៦៩ នៃច្បាប់ស្តីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ ។

២. ឲ្យឈ្មោះ នូ ណែនាំ ស្ថិតក្នុងភាពមេម៉ាយចំនួន ៣០០ថ្ងៃ គិតចាប់ពីថ្ងៃនេះតទៅ តាមមាត្រា ៩ នៃច្បាប់ស្តីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ ។

៣. កូន ០៤នាក់មានឈ្មោះ ជិន ហ៊ុន ណែនាំ, ភេទស្រី កើតថ្ងៃ ទី ១៦ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៩៣, ឈ្មោះ ជិន ហ៊ុន ណែនាំ, ភេទប្រុស កើតខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៥, ឈ្មោះ ជិន ហ៊ុន ណែនាំ, ភេទស្រី កើត ថ្ងៃទី ០៥ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៨ និងឈ្មោះ ជិន ហ៊ុន ណែនាំ, ភេទប្រុស កើតថ្ងៃទី ០៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០០ ប្រគល់ឲ្យទៅចុងចម្លើយគ្រប់គ្រងថែរក្សាតាមការព្រមព្រៀងរបស់គូភាគី។ តែឲ្យដើមចោទផ្តល់ ប្រាក់អាណាចក្រចិញ្ចឹមកូន ក្នុងមួយខែ ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល គិតពីបំណាច់ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១ រហូតដល់កូនមាននីតិភាព។

៤. ទុកសិទ្ធិឲ្យចុងចម្លើយទៅសួរសុខទុក្ខកូនទាំងបួននាក់នេះបាន ហើយដើមចោទត្រូវបង្គុល កូនទាំងបួននាក់ដោយស្រួលដល់បញ្ហានេះ ។

៥. ទ្រព្យសម្បត្តិមានរបស់ខ្ញុំស៊ីម៉ង់ត (SURF), ផ្ទះលេខ១ ភូមិមីល សង្កាត់ដង្កោ ខណ្ឌ ដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ និងដីប្រវែង ១០ម៉ែត្រ គុណ ៣០ម៉ែត្រ ស្ថិតនៅភូមិត្រពាំងឈូក ស្រុកបសេក ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ត្រូវបែកចែកគ្នាស្មើ ។

- ៦. បែបអូសប្រាក់ប្រដាប់ក្តីដែលដើមចោទបានបង់រួចហើយ ។
- ៧. ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីផ្សេងទៀតជាបន្ទុករបស់គូភាគី ។

៨. សាលក្រមនេះបានទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ និងប្រកាសជាសាធារណៈនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១ ចំពោះមុខគូភាគី, មេធាវីពិណាងដោយអាណត្តិរបស់ដើមចោទ និងមេធាវីពិណាង ដោយអាណត្តិរបស់ចុងចម្លើយ ។

ចៅក្រមដំនុំជម្រះ

ហេតុលេខ និងក្រា: តែ សខន

បានចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ១៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១

ក្រុមព្រឹត្តិ

បានឃើញ
ចៅក្រមដំនុំជម្រះ
Signature

Signature
ចៅក្រមព្រឹត្តិ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

គណៈនាយក្រុមជាតិស្រុះស្រួលខ្មែរ
សាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

អាជ្ញាប័ណ្ណបញ្ជាក់សំណើប្រឡង

បានបញ្ចប់ការទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់ជាសាធារណៈនៅសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

រៀងបណ្តឹង
៨១៧

នៅថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១ ដោយមានសមាសភាពចូលរួមដូចតទៅ ៖

៧១៤-០៧-២០១០

- លោក ស៊ុន ចិន្តា ចៅក្រមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

ក្រុមប្រឹក្សាប្រឡង

ចៅក្រមនីតិវិធី

ក្រុមប្រឹក្សាប្រឡង

៣៩-៧

- លោក ឡាន ចន្ទី ក្រុមប្រឹក្សាប្រឡងសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ

៧២៥-៧-២០១១

ដើមចោទឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ភេទស្រី អាយុ៣៦ឆ្នាំ បេក្ខជនប្រឡងប្រឹក្សាប្រឡង ទីលំនៅសព្វថ្ងៃ ផ្ទះលេខ១៩២ ផ្លូវសហគោលសុរៀត សង្កាត់ស្រះចក ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ប្តីឈ្មោះ ហ៊ុន សែន មានកូន០១នាក់ ឪពុកឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ម្តាយឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ។

មានលោកស្រី ឃី ឌី ភេទស្រី អាយុ៣៧ឆ្នាំ បេក្ខជនប្រឡងប្រឹក្សាប្រឡង ទីលំនៅសព្វថ្ងៃ ផ្ទះលេខ ១៩២ ផ្លូវសហគោលសុរៀត សង្កាត់ស្រះចក ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ប្តីឈ្មោះ ហ៊ុន សែន មានកូន០១នាក់ ឪពុកឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ម្តាយឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ។

មានលោក ឈី ចេង ភេទស្រី អាយុ៣៧ឆ្នាំ បេក្ខជនប្រឡងប្រឹក្សាប្រឡង ទីលំនៅសព្វថ្ងៃ ផ្ទះលេខ ១៩២ ផ្លូវសហគោលសុរៀត សង្កាត់ស្រះចក ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ប្តីឈ្មោះ ហ៊ុន សែន មានកូន០១នាក់ ឪពុកឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ម្តាយឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ។

មានលោក ឈី ចេង ភេទស្រី អាយុ៣៧ឆ្នាំ បេក្ខជនប្រឡងប្រឹក្សាប្រឡង ទីលំនៅសព្វថ្ងៃ ផ្ទះលេខ ១៩២ ផ្លូវសហគោលសុរៀត សង្កាត់ស្រះចក ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ប្តីឈ្មោះ ហ៊ុន សែន មានកូន០១នាក់ ឪពុកឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ម្តាយឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ។

មានលោក ឈី ចេង ភេទស្រី អាយុ៣៧ឆ្នាំ បេក្ខជនប្រឡងប្រឹក្សាប្រឡង ទីលំនៅសព្វថ្ងៃ ផ្ទះលេខ ១៩២ ផ្លូវសហគោលសុរៀត សង្កាត់ស្រះចក ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ប្តីឈ្មោះ ហ៊ុន សែន មានកូន០១នាក់ ឪពុកឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ម្តាយឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ។

មានលោក ឈី សុវណ្ណា បេក្ខជនប្រឡងប្រឹក្សាប្រឡង ទីលំនៅសព្វថ្ងៃ ផ្ទះលេខ ១៩២ ផ្លូវសហគោលសុរៀត សង្កាត់ស្រះចក ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ប្តីឈ្មោះ ហ៊ុន សែន មានកូន០១នាក់ ឪពុកឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ម្តាយឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ។

អង្គប្រឹក្សាប្រឡង និងចំណុចវិវាទ ៖

១-ការទាមទាររបស់លើបម្រើ ៖

-លើបម្រើឈ្មោះ ហ៊ុន សែន បានប្តឹងថា ៖ សុំឱ្យតុលាការចេញសាលក្រម ។

១-សម្រេចឱ្យខ្លួន និងចុងចេញផ្តាច់សមត្ថកិច្ចសម្រាប់ការប្រឡង

២-សម្រេចប្រកាសលទ្ធផលឈ្មោះ ហ៊ុន សែន អាយុ១១ឆ្នាំ ដែលមានសំបុត្របញ្ជាក់កំណើត លេខ២២៣៥ ចុះថ្ងៃទី១០-៦-២០០៦ ឱ្យខ្លួនដែលត្រូវជាម្តាយបង្កើតចិត្តបដិបត្តិចិត្តសម្រេចដោយឱ្យចុងចេញត្រូវ បង់រកហោរកិច្ចប្រចាំខែចំនួន៤០០០៛ (បួនម៉ឺនបួនសែនរៀល) សម្រាប់ចិញ្ចឹមកូនរហូតដល់កូនមាននីតិភាព ។

៣-សម្រេចឱ្យខ្លួន និងចុងចេញផ្តាច់សមត្ថកិច្ចសម្រាប់ការប្រឡងប្រឹក្សាប្រឡង ទីលំនៅសព្វថ្ងៃ ផ្ទះលេខ ១៩២ ផ្លូវសហគោលសុរៀត សង្កាត់ស្រះចក ខណ្ឌដូនពេញ រាជធានីភ្នំពេញ ប្តីឈ្មោះ ហ៊ុន សែន មានកូន០១នាក់ ឪពុកឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ម្តាយឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ។

ចំកាត់ចុះថ្ងៃទី០៨-៧-២០១០ ។

៤-សម្រេចរក្សាទុកផ្ទះលេខ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ សង្កាត់ទួលទំពូង២ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ សម្រាប់ប្រគល់ឱ្យកូនប្រុសឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ ប្រើប្រាស់ និងចាត់ចែងដីធ្លីកម្មវិធីលេខ១១៧ ក្នុងក្របខណ្ឌប្រគល់ កូនទទួលបាននីតិភាព ។

៥-ទ្រព្យរួមទាំងអស់ដែលនៅសល់ បន្ទាប់ពីបានទូទាត់បំណុលរួមរួចរាល់ត្រូវបែងចែកជាពីរចំណែក ស្មើគ្នា ។ ដោយហេតុថា កាលពីថ្ងៃទី២៩-៦-១៩៩៧ ខ្លួននិងឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ បានរៀបអាពាហ៍- ពិពាហ៍ជាមួយគ្នា មានសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ព្រមទាំងមានកូនប្រុសម្នាក់ឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ អាយុ១១ឆ្នាំ ។ ក្នុងការរស់នៅជាមួយគ្នាតែងតែមានភាពរីករាយស្រស់ស្អាតជាប្រចាំ ចុងចម្រើយមិនដែលបំពេញតួនាទី ជាស្វាមីល្អ មិនឱ្យតម្លៃនិងផ្តល់សុភមង្គលឱ្យគ្រូបង្រៀនសារពិភពលោកឡើយ ។ ឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ មិន ដែលយល់ចិត្ត និងតែងតែរករឿងឈ្មោះប្រកែកជាមួយខ្លួន ដោយមិនសហគុណជាញឹកញាប់ ។ លើស ពីនេះទៅទៀតឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ មិនដែលតែប្រែប្រួលខ្លះខាត និងកំហុសរបស់ខ្លួនទាល់តែសោះទោះ ជាខ្លួនធ្លាប់បានសន្យាដោយផ្ទាល់មាត់ក៏ដោយ និងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរក៏ដោយ ។ ដោយសារតែបណ្តាមិនចុះ សម្រុងជាមួយគ្នាកន្លងមកនេះហើយ បានផ្តល់នូវសំណាច់ផ្លូវចិត្តមកលើខ្លួនអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ ធ្វើឱ្យខ្លួន រស់នៅស្រេចស្រាយចេញពីប្រពន្ធ និងមិនអាចរស់នៅជាមួយឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ តទៅទៀតបាន ឡើយ ។ នៅក្នុងចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ខ្លួន និងឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ មានកូននិងទ្រព្យសម្បត្តិរួមដូចជាផ្ទះ លេខ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ ភូមិ៤ សង្កាត់ទួលទំពូង២ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ បច្ចុប្បន្នកំពុងជួលដោយ មានកិច្ចសន្យាជួលផ្ទះចុះថ្ងៃទី២០-០៥-២០១០ និងដីចំនួនពីរយូង ដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅភូមិដីថ្មី សង្កាត់ ភ្នំពេញថ្មី ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ទំហំ១៥ម៉ែត្រគុណ២២ម៉ែត្រ មានលិខិតផ្ទេរសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើ ប្រាស់ដីថ្មី និងផ្ទះសំបែងចុះថ្ងៃទី០៩-១០-២០០៧ និងដីដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅសង្កាត់សែនសុខ ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ដែលមានក្បាលដីលេខ០០២៥ បង្កាន់ដៃលេខ០៨០៣៦៩៧ ចុះថ្ងៃទី០៣-៤-២០០៦ ព្រមទាំង ទ្រព្យសម្បត្តិរួមមួយចំនួនទៀតដែលខ្លួនកំពុងស្រាវជ្រាវ ហើយនិងដាក់ជូនពុលាការពិនិត្យនៅពេលក្រោយ ។ ខ្លួន និងឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ បានខ្ចីប្រាក់ពីធនាគារសាធារណៈ ចំនួនចុះថ្ងៃទី០៨-៧-២០១០ ។ បច្ចុប្បន្នខ្លួន និងឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ បានបែកលំនៅសង្វាសពីគ្នាចាប់ពីថ្ងៃទី១៦-០៥-២០១០ ។

-ចុងចម្រើយឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ បានប្តឹងតបជា ។ សុំឱ្យតុលាការចេញសាលក្រមសម្រេចដូច ខាងក្រោម ។

- ១-សុំលែងលះប្រពន្ធឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០
- ២-សុំសិទ្ធិគ្រប់គ្រងកូនប្រុសម្នាក់ឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ កើតថ្ងៃទី០៨-០៦-១៩៩៩ ដោយមិនតម្រូវ ឱ្យឈ្មោះ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០ ផ្តល់អាហារកិច្ចពិភពលោកឡើយ ។
- ៣-សុំបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរួមជាពីរស្មើគ្នាបាន ។
 - ក-ផ្ទះល្វែងនៅសង្កាត់ទួលទំពូងផ្ទះលេខ ៧៧ ផ្លូវលេខ៣០
 - ខ-ផ្ទះកូនភាគីវិទ្យានៅប៉ុរសុភមង្គល
 - គ-ដីឡូត៍ទំហំ១៥ម៉ែត្រ គុណ២២ម៉ែត្រ នៅភូមិពោធិ៍ពាយ សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ ។
 - ឃ-ដីឡូត៍ទំហំ១៥ម៉ែត្រ គុណ២២ម៉ែត្រ នៅភូមិដីថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានី ភ្នំពេញ ។

១- ប្រាក់បញ្ញើប្រកបដោយសុវត្ថិភាព និងប្រសិទ្ធភាព
២- ប្រាក់បញ្ញើដែលមានលក្ខណៈប្រសើរ និងមានសុវត្ថិភាព
៣- ចំណូលរយៈពេលវែង និងមានលក្ខណៈប្រសើរ (ប្រើប្រាស់ប្រាក់បញ្ញើ) ។
បងស្រី ៖ ១០០០០០០ រៀល ចុះថ្ងៃទី១១-៧-២០០៩ ។
៤- បំណុលរយៈពេលវែង និងមានលក្ខណៈប្រសើរ ។

៤- ឱ្យឈ្មោះ ៖ ទទួលខុសត្រូវលើបំណុលរយៈពេលវែងនៃធនាគារកម្ពុជាសាធារណៈ ។
- គតិយធនឈ្មោះ ៖ ១០០០០០ រៀល ប្រពន្ធឈ្មោះ ៖ ១០០០០០ រៀល បានប្តឹងក្នុងនាមភាគីយើងចោទ
បានប្តឹងថា ៖ ឆ្នះឈេង ៖ ភូមិ ៣ សង្កាត់ ជ្រោយចង្វារ ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ជាទ្រព្យ
សម្បត្តិរបស់ខ្លួន ហើយបានថ្លែងការណ៍ថា ឆ្នះនេះជាកម្មសិទ្ធិពេញលេញ និងផ្តាច់មុខរបស់ខ្លួន
ដោយមានបំណុលសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់របស់ធនាគារកម្ពុជាសាធារណៈ ០៩៧៥៦ ចុះថ្ងៃទី២៤-៨-២០០៧ ជាកស្តីតាង
ស្រាប់ ។ ម្យ៉ាងទៀតឆ្នះនេះខ្លួនបានដាក់បញ្ចាំនៅធនាគារ ANZ ROYAL តាំងពីឆ្នាំ២០០៧
ដើម្បីធានាប្រាក់កម្ចីបង់រំលូសរយៈពេល១៥ឆ្នាំ សម្រាប់យកមកបង់ថ្លៃឆ្នះនេះផ្ទាល់ ។ ឈ្មោះ ៖ ១០០
រៀល ដែលបានលើកយកលិខិតប្រគល់សិទ្ធិលេខ១៧៩៧.ប ចុះថ្ងៃទី០១-៧-២០០៩ របស់ចៅ
សង្កាត់ ជ្រោយចង្វារ បកសំរាប់ថា ឆ្នះនេះជាទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួន ខ្លួនសុំបដិសេធន៍ ពីព្រោះនៅក្នុង
ឆ្នាំ២០០៩ ប្តីស្រីឈ្មោះ ៖ ១០០ រៀល និងប្តីឈ្មោះ ៖ ១០០ រៀល បានមកសុំខ្លួនឱ្យ
ចូលធ្វើលិខិតលក់ឆ្នះលេខ ១០០ ក្នុងចំណែកពាក់កណ្តាលឱ្យទៅប្តី ដើម្បីយកទៅបង្ហាញធនាគារ
ទុកជាកម្មវត្ថុនៃការប្រើប្រាស់ប្រាក់កម្ចីពីធនាគារសាធារណៈចំកាត់ ហើយក៏បានធ្វើលិខិតលក់ឆ្នះចុះ
ថ្ងៃទី២៧-៨-២០០៩ ។ ក្រោយមកប្តីស្រីឈ្មោះ ៖ ១០០ រៀល និងប្តីឈ្មោះ ៖ ១០០ រៀល
បានប្រាប់ខ្លួនថា លិខិតលក់ឆ្នះ ចុះថ្ងៃទី២៧-៨-២០០៩នេះ មិនអាចឱ្យប្រាក់ពីធនាគារបានទេ ពីព្រោះ
មិនអាចប្រើប្រាស់ប្រាក់កម្ចីចំនួន១០.០០០\$US (ប្រាំមួយម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) សម្រាប់យកទៅទិញតែ
ពាក់កណ្តាលនៃចំណែកឆ្នះនេះទេ ហើយលិខិតនេះត្រូវឱ្យសង្កាត់ដឹងព្រមដែរ ។ ពេលនោះប្តី
ម៉ាងពីរក៏ស្នើសុំឱ្យខ្លួន ផ្តិតមេដៃលើលិខិតប្រគល់សិទ្ធិគ្រប់គ្រងដីធ្លី និងឆ្នះ ចុះថ្ងៃទី០១-៧-២០០៩
ហើយប្រគល់ឱ្យប្តី ១០០ រៀល ដើម្បីឱ្យសង្កាត់បោះត្រាដឹងព្រម ដោយប្តីស្រី និង ១០០
រៀល សន្យាថា មិនប្រើប្រាស់ឯកសារនេះ ក្រៅតែពិទុកជាកម្មវត្ថុនៃការប្រើប្រាស់ប្រាក់កម្ចីប៉ុណ្ណោះ ។
ក្រោយមកប្តីក៏យកលិខិតប្រគល់សិទ្ធិនេះឱ្យខ្លួនវិញ ហើយក៏ពុំមានហេតុការណ៍កើតឡើងដែរ ។
ឆ្នះឈេង ៖ ១០០ រៀល ខ្លួននៅតែបន្តគ្រប់គ្រងកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ និងអាស្រ័យផលផ្តាច់មុខទាំងស្រុង
រហូតដល់សព្វថ្ងៃ ។ ទើបតែនៅពេលមានបណ្តឹងដែលរលះ ស្រាប់តែ ១០០ រៀល បានយក
លិខិតប្រគល់សិទ្ធិគ្រប់គ្រងដីធ្លី និងឆ្នះធ្វើជាកស្តីតាងដើម្បីធ្វើការបែងចែកថាជាទ្រព្យរួមក្នុងចំណង
អាពាហ៍ពិពាហ៍ទេវីញ ។ ការទាមទារនេះបានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សិទ្ធិ និងផលប្រយោជន៍
ស្របច្បាប់របស់ខ្លួនទាំងប្រពន្ធជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។ ទើបនៅថ្ងៃទី១៤-០២-២០១១ ប្តីប្រពន្ធខ្លួនសុំ
ប្តឹងសុំរបាយការណ៍លិខិតប្រគល់សិទ្ធិចោលជាអសារបង់ ។ ហើយនៅថ្ងៃទី១៤-០២-២០១១នេះដែរ
លោកចៅសង្កាត់ ជ្រោយចង្វារ ក៏បានចេញលិខិតម្នាក់ព្រមទាំងបានប្រកាសហោបោកលិខិតប្រគល់
សិទ្ធិលេខ ១៧៩៧.ប ចុះថ្ងៃទី០១-៧-២០០៩ ចោលជាអសារបង់ហើយដែរ ។

២-ការអះអាងរបស់ភាគី

-ដើមចោទឈ្មោះ បានថ្លែងការណ៍ថា : នាងខ្ញុំបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ថ្ងៃទី២៧ ៧-១៩៩៧ បានចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ហើយមានកូនប្រុសម្នាក់ឈ្មោះ អាយុ១១ឆ្នាំ ។ មូលហេតុដែលផ្ដើមលែងលះប្តី ដោយសារឈ្មោះប្រកែកគ្នាជាញឹកញាប់ និយាយមិនចុះសម្រុង គ្នា អស់មនោសញ្ចេតនាក្នុងការរួមរស់នៅជាមួយគ្នា ។ ទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនមានដីភ្នំដីពុកមួយចែក ហើយយក បានប្រាក់ចំនួន៣២.០០០\$US(បីម៉ឺនពីរពាន់ដុល្លារអាមេរិក) យកមកទិញផ្ទះនិងដី ។ ទ្រព្យរួមមានផ្ទះនៅទួលទំពូង លេខ ២០១ ផ្លូវ៤៣០ សង្កាត់ទួលទំពូង២ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ . ដីនៅភ្នំពេញថ្មី ២កន្លែង មួយកន្លែងទំហំ១៩ម៉ែត្រ គុណ៣២ម៉ែត្រ មួយកន្លែងទំហំ១៥ម៉ែត្រ គុណ២២ម៉ែត្រ ។ បំណុលរួមជំពាក់ ធនាគារ ចំនួន៦០.០០០\$US (ប្រាំមួយម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ដោយយកផ្ទះទួលទំពូងដាក់បញ្ចាំ ។ ផ្ទះវិទ្យាកូន កាត់នៅបុរីសុភមង្គលជារបស់បងនាងខ្ញុំ កុំមែនទ្រព្យរួមទេ ។

សំណូមពរ :

- សុំលែងលះប្តីតាមច្បាប់
- សុំសិទ្ធិគ្រប់គ្រងកូន
- សុំអាហារភិក្ខុចិញ្ចឹមកូនតាមលទ្ធភាពពីប្តី
- ទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនសុំទាមទារចំនួន៣២.០០០\$US (បីម៉ឺនពីរពាន់ដុល្លារអាមេរិក)
- បំណុលរួមសុំឱ្យបង់ម្នាក់ពាក់កណ្តាល
- ផ្ទះនៅទួលទំពូងទុកឱ្យកូន
- ទ្រព្យរួមដែលនៅសល់សុំបែងចែកជាពីរចំណែកស្មើគ្នា

-ចុងចម្លើយឈ្មោះ បានថ្លែងការណ៍ថា : ប្រពន្ធផ្ដឹងសុំលែងលះខ្ញុំឯកភាព ។ ទ្រព្យ ផ្ទាល់ខ្លួនក្មានទេ ទ្រព្យរួមមានដូចដើមចោទបានឆ្លើយមែន ប៉ុន្តែមានផ្ទះកូនភាគីវិទ្យានៅបុរីសុភមង្គលមានដីឡូត៍ លំនៅដ្ឋាននៅទីរួមខេត្តបណ្តើរធីរី និងមានដីឡូត៍លំនៅដ្ឋាននៅទីរួមខេត្តព្រះវិហារ ។ បំណុលរួមមានដូចដើម ចោទឆ្លើយខាងលើ និងមានបំណុលចងការប្រាក់ខាងក្រៅចំនួន៥០០០\$US(ប្រាំពាន់ដុល្លារអាមេរិក) ។ សំណូមពរ:

- សុំសិទ្ធិគ្រប់គ្រងកូន មិនទាមទារអាហារភិក្ខុ
- ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ប្តីបែងចែកជាពីរស្មើគ្នា
- បំណុលរួមខ្ញុំឯកភាពចំនួន៦០.០០០\$US(ប្រាំមួយម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ប៉ុន្តែបងស្រីរបស់ដើមចោទ បានខ្ចីចំនួន២០.០០០\$US(ពីរម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ខ្ញុំទទួលស្គាល់តែប្រាក់ចំនួន៤០.០០០\$US(បួនម៉ឺន ដុល្លារអាមេរិក) ។

-ដើមចោទធនអះអាងបន្ថែមថា : នាងខ្ញុំសុំរក្សាចម្លើយខាងលើនេះហើយសូមបញ្ជាក់ថា : ផ្ទះ កូនភាគីវិទ្យានៅបុរីសុភមង្គល នាងខ្ញុំមិនបញ្ជាក់ផ្ទះទេជារបស់បង ។ ចំពោះបំណុលរួមបន្ថែមចំនួន៥.០០០\$US (ប្រាំពាន់ដុល្លារអាមេរិក) នាងខ្ញុំមិនដឹងថាវាជាបំណុលរបស់បងទេ ។ ហើយបំណុលដែលចុងចម្លើយថាបងស្រីខ្ញុំខ្ចីចំនួន ២០.០០០\$US (ពីរម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) នាងខ្ញុំជម្រាបជូននៅពេលក្រោយ ។

-ចុងចម្លើយធនអះអាងបន្ថែមថា : ឯកសារបើទិញម្តាយទាំងអស់ប្រពន្ធជាម្នាក់ក្រាម ។

- ដើមចោទឈ្មោះ ៖ គុបសុភ័ណ្ឌ បានអះអាងថា ៖ ខាងខ្ញុំនៅតែជឿជាក់លើចលនកម្មដែល
ដោយសារមានការរក្សាស្របច្រើន ប្តីមិនស្រឡាញ់ប្រពន្ធ មិនឱ្យតម្លៃគ្រួសារ មើលងាយក្រុមគ្រួសារ ។ អាង
ខ្ញុំនៅតែសំណូមពរសុំគ្រប់គ្រងកូន ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិ និងបំណុលនៅតែរក្សាការទាមទាររួចខ្លួនឯង ។

- ចុងចម្លើយឈ្មោះ ៖ ពេជ បានឆ្លើយថា ៖ ប្រពន្ធដ្រើងលែងលះខ្ញុំយល់ព្រម ។ ចំពោះកូនស្រីស្រី
១០០ ទំព័រ ខ្ញុំសុំគ្រប់គ្រង មិនទាមទារអាហារភិទ្ធិ ខ្ញុំមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការអប់រំវិចិត្របច័ត្នថែរក្សា ។

- ដើមចោទឈ្មោះ ៖ គុបសុភ័ណ្ឌ បានអះអាងបន្ថែមថា ៖ ទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនមានដីទំហំ៦០០ម^២នៅ
ឡូត៍លេខ ១០ ផ្លូវ ១០ សង្កាត់បឹងកក់២ ខណ្ឌទួលគោក ជាដីរបស់ឪពុកម្តាយខ្ញុំខ្ញុំខ្ញុំ ហើយចែកជាពីរ
ចំណែកជាមួយបងស្រី ប៉ុន្តែកាត់ឱ្យខ្ញុំនិងប្តីចេញមុខក្នុងការលក់ ។ ចំពោះដីនេះឪពុកម្តាយខ្ញុំកាត់ចែក
ឱ្យខ្ញុំមិនឱ្យប្តីនាងខ្ញុំទេ ក្នុងការលក់ដីនេះខ្ញុំបានចំណែកជាប្រាក់ចំនួន៣១៥០៥០០៛ (បីម៉ឺនបីពាន់មួយរយ
ហាសិបប្រាំបួនពាន់រយ) ដោយមានការខ្ចីប្រាក់គ្រួសារកំប្រុងទៅជាទ្រព្យរូប ។ នាងខ្ញុំសុំទាមទារយកប្រាក់
ចំនួន៣១៥០៥០០៛ (បីម៉ឺនបីពាន់មួយរយហាសិបប្រាំបួនពាន់រយ) ជាទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនវិញ ។ ទ្រព្យរូបមានពីរម្តង
ដែលមានទីតាំងនៅភូមិដីថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខណ្ឌស្វាយដំរី ក្រុងភ្នំពេញ ទំហំ១៥ម៉ែត្រគុណ២២ម៉ែត្រមាន
លិខិតផ្ទេរសិទ្ធិកាន់កាប់ចុះថ្ងៃទី០៩-១០-២០០៧ និងមួយប្តង់ទៀតមានក្បាលដីលេខ ០០២៥ បង្កាន់ដៃលេខ
០៩០៣៦៩៧ ចុះថ្ងៃទី០៣-៤-២០០៦ សុំបែងចែកជាពីរស្មើគ្នា ។ ផ្ទះទួលទំពូងទុកឱ្យកូន ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នកំពុងជួល
មានកិច្ចសន្យាជួលចុះថ្ងៃទី២០-៥-២០១០ ។ បំណុលរួមទំនាញសាងសង់ចំនួន៦០.០០០៛ (ប្រាំ
មួយម៉ឺនមុន្នាហាមេរិក) សុំសងពាក់កណ្តាលម្នាក់តាមកម្មវិធីសងប្រាក់កម្ចីតិចាប់ពីថ្ងៃទី១៦-០៥-២០១០រហូតដល់
ពេលសងបំណុលចប់សព្វគ្រប់ ។ សុំគ្រប់គ្រងកូន និងអាហារភិទ្ធិវិចិត្របច័ត្ន សុំយកប្រាក់ថ្លៃល្អប្រសើរផ្ទះទួលទំពូង
បញ្ជូលទៅក្នុងកណ្តាបរបស់កូននៅធនាគារអេស៊ីលីដាឈ្មោះ ៖ ៖ ក្នុងផ្ទះ ។

- ចុងចម្លើយឈ្មោះ ៖ ពេជ បានអះអាងថា ៖ ទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ដើមចោទលើកឡើងគឺ
ឪពុកភ្នែកដំណាក់ទំហំ២០.០០០៛ (ពីរម៉ឺនមុន្នាហាមេរិក) ហើយខ្ញុំថែម១០.០០០៛ (មួយម៉ឺនមុន្នាហាមេរិក)
ដើម្បីកាត់កងដីទំហំ៦០០ម^២ ជូនបងស្រីថ្ងៃ ដូចនេះទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនដែលដើមចោទលើកឡើងនេះបានកាត់កងត្រូវ
រួចហើយ ។ ទ្រព្យរូបដូចដើមចោទថ្លែងការណ៍មានមែន ប៉ុន្តែនៅមានផ្ទះនៅប្រទេសកម្ពុជាស្ថិតនៅភ្នំពេញនិងដីឡូត៍
លំនៅដ្ឋាននៅខេត្តបាត់ដំបង ។ បំណុលរួមដំណាក់ធនាគារចំនួន៦០.០០០៛ (ប្រាំមួយម៉ឺនមុន្នាហាមេរិក)
ប៉ុន្តែបងស្រីថ្ងៃខ្ញុំ២០.០០០៛ (ពីរម៉ឺនមុន្នាហាមេរិក) ខ្ញុំទទួលស្គាល់តែ៤០.០០០៛ (បួនម៉ឺនមុន្នាហាមេរិក)
ទេ ហើយបំណុលនេះយកថ្លៃជួលផ្ទះនៅទួលទំពូងទៅបង់រំលូស ។ ការទាមទារប្រាក់ចំនួន៣១៥០៥០៛ (បីពាន់
មួយរយហាសិបប្រាំបួនពាន់រយ) នៅធនាគារ ចាប់តាំងពីថែមលំនៅសង្វាសមិនត្រឹមត្រូវទេ ពីព្រោះអ្នកជួលបាន
កាត់ប្រាក់ចំនួន៣០០០៛ (បីពាន់មុន្នាហាមេរិក)ហើយ ។ កូនខ្ញុំសុំគ្រប់គ្រងមិនទាមទារអាហារភិទ្ធិទេ ។
ខ្ញុំចាទ និងកូន ម្នាក់ទៀតប្រទេសនៅប្រទេសជប៉ុន ខ្ញុំផ្តល់លក្ខណៈងាយស្រួលដល់ការសិក្សារបស់កូន និង
ក្រុមគ្រួសារដើមចោទទៀតផង ។

- ដើមចោទបានអះអាងថា ៖ ចំពោះការលើកឡើងរបស់ចុងចម្លើយថា បានកាត់កងទ្រព្យដោយឡែក
អស់ហើយជាការមិនពិតទេ ពីព្រោះឪពុកម្តាយខ្ញុំមិនដែលទិញប្រាក់២០.០០០៛ (ពីរម៉ឺនមុន្នាហាមេរិក) ពីចុង
ចម្លើយទេ ផ្ទុយទៅវិញនាងខ្ញុំ គឺប្តីរបស់ខ្ញុំនៅក្នុងការផ្គត់ផ្គង់របស់ឪពុកម្តាយអស់រយៈពេលច្រើនឆ្នាំ ។
ដីនៅភ្នំពេញថ្មី ចុងចម្លើយបានចាត់ចែងដោះស្រាយបងស្រីនាងខ្ញុំនោះក៏មិនពិតដែរ ដីនោះគឺជាការលក់-ទិញ
រវាងប្តីប្រពន្ធខ្ញុំនិងបងស្រីដែលធ្វើរឿងក្នុងអំឡុងឆ្នាំ២០០៣ គឺដើមឆ្នាំ២០០៤ ។ ចំពោះបំណុលរូបចំនួន

៦០.០០០\$US (ប្រាំមួយម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) មានឯកសារស្រាប់ ។ ប្រាក់កក់ថ្លៃជូនដូច្នោះពីគូស្រាវជ្រាវ (បើពាក់
ដុល្លារអាមេរិក) មិនបាននៅសល់ទេ គឺយកមកជូនដល់ផ្ទះផ្គត់ផ្គង់ក្នុងគ្រួសារចោយវាយលើការសិក្សារបស់កូន
ពីព្រោះរស់នៅបែកគ្នា តាំងពីថ្ងៃទី១៦-០៥-២០១០ មកម៉្លោះ ។

-ចុងចម្លើយបានអះអាងថា : ទ្រព្យដោយឡែកដែលដើមចោទមិនទទួលស្គាល់នោះ ខ្ញុំសុំឱ្យដក
ម្តាយដើមចោទ បងស្រី និងបងថ្លៃដើមចោទមកបកស្រាយនាពេលសវនាការ បំណុលរួមទទួលស្គាល់ដែល
៤០.០០០\$US (បួនម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ។ ប្រាក់ថ្លៃកក់ផ្ទះចំនួន៣០០០\$US (បីពាន់ដុល្លារអាមេរិក) ដែលលើបទោម
បានចោយវាយនៅពេលបែកគ្នាខ្ញុំសុំបដិសេធន៍ ។

នាពេលទាញហេតុផលដោយផ្ទាល់មាត់

-ដើមចោទបានថ្លែងការណ៍ថា រស់នៅជាមួយគ្នា១៣ឆ្នាំ ហើយពុំបានផ្តល់កិត្តិយស និងសុភមង្គល
ក្នុងគ្រួសារទេ មិនឱ្យតម្លៃប្រពន្ធកូនទេ ។ ទាមទារសិទ្ធិចិញ្ចឹមកូន កូនធ្លាប់រស់នៅជាមួយនាងខ្ញុំនិងបងស្រី
នាងខ្ញុំទាមទារអាហារកិច្ចតាមលទ្ធភាព ។ ទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនប្រាក់៣៣១៥០\$US លក់ដីកេរ្តិ៍របស់ម្តាយឪពុក សុំ
ទាមទារវិញ ។ ទ្រព្យរួមមានផ្ទះលេខ៤០០ ផ្លូវ៤៣០ សង្កាត់ទួលទំពូង២ មានដី២ប្រដំទៀតនៅសង្កាត់
វ្លំពេញថ្មី ។ បំណុលរួមជំពាក់ធនាគារសាធារណៈចំនាត់៦០.០០០ដុល្លារអាមេរិក ។ សំណូមពរសុំសិទ្ធិគ្រប់គ្រង
កូន ទាមទារអាហារកិច្ចប្រចាំខែតាមការចំណាយជាក់ស្តែង ។ ផ្ទះលេខ៤០០ ផ្លូវ៤៣០ សង្កាត់ទួលទំពូង២
ខណ្ឌចំការមន ទុកឱ្យកូន ។ ទំនេរទារប្រាក់ផ្ទាល់ខ្លួន៣៣១៥០ដុល្លារអាមេរិក ។ ដីពីរកន្លែងបែងចែកជាពីរ
ដោយដកបំណុល និងប្រាក់ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់នាងខ្ញុំចេញសិន ។ សុំឱ្យចុងចម្លើយសងលុយខ្ញុំបង់ជំនួសរយៈពេល
១០ខែ ៤៥០០ដុល្លារអាមេរិក ចំណែករបស់គាត់ ។

-ចុងចម្លើយបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍តបថា : ប្រពន្ធដ្រើងលែងឯកភាព កូនមិនឱ្យប្រពន្ធទេ សុំ
គ្រប់គ្រងដែរ ។ ទ្រព្យដោយឡែក៣៣១៥០\$US ដែលប្រពន្ធលើកឡើង មិនទទួលស្គាល់ទេ ឪពុកភ្នែកជំពាក់
២០.០០០\$US លក់ដី ៧៣.០០០\$US ខ្ញុំជូន១០.០០០\$US ដល់គាត់ថែមទៀត គាត់ទទួលបាន៣០.០០០\$US
ហើយក្រោយមកឱ្យដី មួយទ្វារនៅភ្នំពេញថ្មី មានភស្តុតាងដាក់ជូនហើយ ។ ទ្រព្យរួមឯកភាពតាមប្រពន្ធ
ដែលបានលើកឡើង ម៉្លោះមានទ្រព្យរួមបោះមួយចំនួនទៀត :

• ផ្ទះកូនភាគវិញ្ញាភ្នំបុរីសុភមង្គល ដែលបងស្រីថ្លៃឈ្មោះ ខ្ញុំ ដូចខ្ញុំ និងប្តី ខ្ញុំ
បានលក់ចំណែកមកឱ្យប្តីប្រពន្ធខ្ញុំចំនួន១០០.០០០\$US ដូច្នោះនេះជាទ្រព្យរួមហើយ(មានឯកសារ) ។ ដីទ្វារ
លំនៅដ្ឋាននៅភ្នំពេញថ្មី សង្កាត់កំពង់ប្រណាក ក្រុងព្រៃវែងមានដីយ ខេត្តព្រះវិហារ(មានភស្តុតាង) ។ បំណុល
រួមជំពាក់ធនាគារ៦០.០០០\$US មិនឯកភាពទេ ឯកភាពតែ៤០.០០០\$US ឯ២០.០០០\$US បងស្រីថ្លៃជាអ្នកខ្ចី។
បំណុលធនាគារដែលលើបទោមឱ្យខ្ញុំបង់៤៥០០\$US ឱ្យគាត់ ខ្ញុំមិនឯកភាពទេ ព្រោះខ្ញុំបញ្ចូលប្រាក់ផ្ទាល់ដែលឯ
ធនាគារ ខ្ញុំមានឯកសារធនាគារជាអ្នកមូលពីឈ្មោះរបស់ខ្ញុំជាអ្នកទូទាត់ ។ ផ្ទះនៅទួលទំពូងទុកឱ្យកូន ឯកភាព។
• ទ្រព្យរួមទាំងរស់ទាំងលើសុំចែកជាពីរ ។

• សុំគ្រប់គ្រងកូន មិនទាមទារអាហារកិច្ចទេ ។

-ដើមចោទបានថ្លែងការណ៍បន្ថែមថា : ឪពុកខ្ញុំខ្ចី២០.០០០\$US មិនជាការពិតទេ មិនទទួលយក
បានទេ ការបោះប្តីឱ្យបងស្រីខ្ញុំក៏មិនពិតដែរ ពីនោះជាត្រូវលក់ផ្ទះ២០០១ ដែលកំឡបងស្រីកើតឡើងក្នុងឆ្នាំ២០០៥។

• ផ្ទះនៅបុរីសុភមង្គលមិនបែងជាទ្រព្យរួមទេ គឺជាទ្រព្យរបស់បងស្រី(មានភស្តុតាង)បំណុលមូលសុំរបស់បង ។

. ដើមទ្រព្យបែបអរមូលស្គាល់ជាទ្រព្យរូប នាងខ្ញុំចេញចូលធានាទេ ។

. បំណុលរូបមិនទទួលស្គាល់ចំនួន៤០.០០០\$US ទេ គឺចំនួន៦០.០០០\$US បងស្រីខ្ញុំកំណត់
២០.០០០\$US ទេ ។

. ចំពោះប្រាក់បង់ធនាគារចំនួន៤៥០០\$US គាត់ថាបង់ជារៀងរាល់ខែមិនពិតទេ ។

- មេធាវីឈ្មោះ លី វ៉ាន់ សុភ័ក្ត្រ តំណាងដោយអាណត្តិឱ្យដើមទោទថ្ងៃងការណ៍ថា : ភារកិច្ច
ចម្លើយបានឆ្លើយទទួលស្គាល់ពិតជាមានទ្រព្យដោយឡែករបស់ភារកិច្ចនាងខ្ញុំមែន ប៉ុន្តែចំពោះការលើកឡើង
ថាបានកាត់កងក្នុងរូបករណ៍នោះ ពិតជាមានការយល់ច្រឡំ ពុំមានភស្តុតាងមានលិខិតបំភ្លឺចុះថ្ងៃទី២២-០២-២០១១
របស់ឪពុកម្តាយមានសាក្សី ។ ចំពោះធុរៈបុរិសុភមង្គល ដែលបានលើកឡើងនេះមិនពិតទេ មានសាក្សីបញ្ជាក់
ចំពោះលិខិតផ្ទេរសិទ្ធិធ្វើឱ្យប្តូរដើម្បីឱ្យលុយពីធនាគារត្រូវ បានប្រកាសជាដោយដោយចៅសង្កាត់ជ្រោយចង្វារ
ហើយ ។

មេធាវីឈ្មោះ លី វ៉ាន់ សុភ័ក្ត្រ តំណាងដោយអាណត្តិឱ្យបងចម្លើយថ្ងៃងការណ៍ថា : ប្រព្រឹត្តិដោយឡែក
របស់ដើមទោទអះអាងនោះ គឺកូនក្តីខ្ញុំបានបានសងទៅឪពុកក្មេក និងបងថ្ងៃស្រីគ្រប់ចំនួនហើយ គឺដីរបស់ឪពុក
ក្មេកលក់បានតម្លៃ៣.០០០\$US ដែលត្រូវចែកឱ្យកូនក្តីខ្ញុំបាន២នាក់ប្តីប្រពន្ធពាក់កណ្តាល និងបងស្រីថ្ងៃ២នាក់
ប្តីប្រពន្ធពាក់កណ្តាល ដោយសារប្តូរពេលកំឡុងនេះឪពុកក្មេកបានដំណាក់កូនក្តីខ្ញុំ ២០.០០០\$US ក្រោយពេល
លក់ដីកូនក្តីខ្ញុំបានថែមប្រាក់១០.០០០\$US ឱ្យឪពុកក្មេក ចំណែកដែលកូនក្តីខ្ញុំត្រូវបាន គឺប្រគល់ប្រាក់ឱ្យឪពុកក្មេក
គ្រប់ចំនួនហើយនៅសល់ចំណែកបងថ្ងៃស្រី កូនក្តីខ្ញុំបានបានកាត់កងដីទំហំ២៣ម៉ែត្រ*៣០ម៉ែត្រ នៅភ្នំពេញថ្មី
មានឯកសារបញ្ជាក់ក្នុងសំណុំរឿង ដូច្នោះទ្រព្យដោយឡែកដែលដើមទោទលើកឡើងនោះគ្មានទេ ។ ធុរៈកូនកាត់
នៅបុរិសុភមង្គល បងថ្ងៃស្រីបានធ្វើលិខិតលក់ធុរៈ ចំណែករបស់គាត់ពាក់កណ្តាលអកឱ្យកូនក្តីខ្ញុំបាន២នាក់ប្តី
ប្រពន្ធតម្លៃ១០.០០០\$US ដូច្នោះធុរៈនេះជាទ្រព្យរូបមិនមែនធ្វើឯកសារបង្ហាញធនាគារទេ ។ ការខ្ចីប្រាក់ពីធនាគារ
គឺយកធុរៈទូលទំពូងទៅបញ្ចាំបណ្តោះអាសន្ន ។

- សាក្សីដើមទោទឈ្មោះ លី វ៉ាន់ សុភ័ក្ត្រ បំភ្លឺថា : ធុរៈនៅបុរិសុភមង្គលលិខិតលក់ធុរៈចុះថ្ងៃទី២៧-៤-២០០៩
ខ្ញុំដឹងថាធ្វើជាសាក្សីបំពេញឯកសារដើម្បីឱ្យលុយធនាគារសាធារណៈ ពុំមែនជាការចិញ្ចល់កំទេ ខ្ញុំលុយធនាគារ
ប៉ុន្មានខ្ញុំឥតដឹងទេ បំពេញកិច្ចការក្នុងស្រុកសារដើម្បីឱ្យធនាគារដាក់មិនដាក់ខ្ញុំឥតដឹង ។

- សាក្សីដើមទោទឈ្មោះ លី វ៉ាន់ សុភ័ក្ត្រ បំភ្លឺថា : ដីកេរ្តិ៍បងស្រីខ្ញុំនៅផ្ទះទួលគោក សង្កាត់បឹងកក់២
គាត់បានចែកដីនេះឱ្យកូនស្រីកាត់២នាក់ ពីព្រោះដើមទោទការហើយបានទៅនៅផ្ទះឡូត៍លេខ ផ្លូវ៥៩៨ នៅ
បានរយៈពេលប្រហែល២ឆ្នាំជាង ក្រោយមកកំលាំងដីនោះចែក ឬមិនចែកខ្ញុំឥតដឹង ក្រាន់តែដឹងថាជាដីកេរ្តិ៍
របស់ដើមទោទយកលុយបកចិញ្ចធុរៈនៅទួលទំពូងសព្វថ្ងៃ ។

- សាក្សីដើមទោទឈ្មោះ លី វ៉ាន់ សុភ័ក្ត្រ បំភ្លឺថា : រឿងដីកេរ្តិ៍ដែលម្តាយរបស់លោកស្រីដើមទោទចែក
ឱ្យបងប្អូនកាត់២នាក់ មិនបានកាត់ថ្ងៃខែមុតទេ ។ ដីនោះមិនដឹងលក់ធុរៈម្ចាស់ទេ ។ ខ្ញុំជាអ្នកជិតខាងរស់
នៅរាប់រានរ្យា ។

- លោកមេធាវី លី វ៉ាន់ សុភ័ក្ត្រ តំណាងដោយអាណត្តិឱ្យឈ្មោះ លី វ៉ាន់ សុភ័ក្ត្រ និងឈ្មោះ លី វ៉ាន់
សុភ័ក្ត្រ បំភ្លឺថា : ធុរៈបុរិសុភមង្គលវាក៏ម្ចាស់ប្តីប្រពន្ធកូនក្តីខ្ញុំមានប្តីដឹងធុរៈលេខ ១ ។ កូនបង
សុភ័ក្ត្រ

សង្កាត់ជ្រោយចង្វារ(បុរីសុភមង្គល) មានកម្មសិទ្ធិឆ្នាំ២០០៧ ហើយបានដាក់បញ្ចាំធនាគារ ដើម្បី ខ្ចីប្រាក់រយៈពេល១៥ឆ្នាំ ហើយក្នុងកិច្ចបង់វិលសរហូត ផ្ទះនេះក្នុងឆ្នាំចូលជាបន្តបន្ទាប់ ។ ឆ្នាំ២០០៨ ប្តូរ ការលុយ គាត់ក៏ធ្វើលិខិតចុះថ្ងៃទី២៧-៤-២០០៩ ផ្ទេរសិទ្ធិឱ្យឈ្មោះ វ៉ាន់ វ៉ាន់ វ៉ាន់ និងប្រពន្ធ ដើម្បីពេញ លក្ខណ៍ឱ្យធនាគារ តែពុំមែនជាការលក់ជូរទេ ផ្ទះនេះសព្វថ្ងៃក្នុងឆ្នាំទាំងពីរនាក់កំពុងតែជួល និងអាស្រ័យផល គឺមានឯកសារច្បាប់ស្រស់ ចៅសង្កាត់ក៏បានធ្វើលិខិតមោឃៈភាពលិខិតផ្ទេរសិទ្ធិឱ្យ វ៉ាន់ វ៉ាន់ វ៉ាន់ និងប្រពន្ធ រួចហើយដែរ ចំណែកឯចុងចេញថាក្នុងកិច្ចដំណាក់កាល ២០.០០០\$US(ពីរម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ពុំទទួល ស្គាល់ទេ ពុំមានឯកសារទេ ។ សូមទាមទារផ្ទះ ភូមិត សង្កាត់ជ្រោយចង្វារ ស្ថិតក្នុងបុរីសុភមង្គលឱ្យ ក្នុងឆ្នាំ២០១៧ ។

-លោកប្រឹក្សាបេឡា វ៉ាន់ វ៉ាន់ វ៉ាន់ តំណាងដោយអាណត្តិឱ្យដើមចោទសន្និដ្ឋានថា : សំណូមពរសុំ តុលាការសម្រេចឱ្យក្នុងកិច្ចបង់រយៈពេលដោយរស់នៅមិនចុះសម្រុង កូនរស់នៅជាប្តីប្រពន្ធ សុំតុលាការសម្រេច ប្រគល់កូនឱ្យក្នុងកិច្ច អាហារភិទ្ធិបង្កតាមលទ្ធភាព ទ្រព្យដោយឡែក៣៣១៥០ដុល្លារអាមេរិក សុំទាមទារវិញ ទ្រព្យរួមសុំចែកជាពីរចំណែកស្មើគ្នាដើម្បីកន្លែង ។ ផ្ទះលេខ : ទួលទំពូងសុំទុកឱ្យកូន ។ ផ្ទះនៅបុរីសុភមង្គល បដិសេធន៍មិនមែនទ្រព្យរួមទេ បំណុលរួមទទួលសងស្មើគ្នា ។ ដីនៅខេត្តព្រះវិហារ សុខចិត្តទិញយកចំណែក របស់គាត់ ប្រាក់បង់ថ្ងៃទី២ម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក ពុំមានឯកសារសុំច្រានចោល ។

-លោកបេឡា វ៉ាន់ វ៉ាន់ វ៉ាន់ តំណាងដោយអាណត្តិឱ្យចុងចេញ យើងសន្និដ្ឋានថា : កូនអាចរស់នៅ ជាប្តីប្រពន្ធតែ មិនទាមទារអាហារភិទ្ធិ ។ ទ្រព្យដោយឡែកគ្មានទេ បានទូទាត់គាត់កងហើយ ទ្រព្យរួមទទួល បីនៅភ្នំពេញថ្មី ផ្ទះទួលទំពូងផ្ទះបុរីសុភមង្គល មានឯកសារសុំបែងចែកជាពីរដែរ ។ បំណុលរួមបានបង់វិលស រួមគ្នាហើយ បង់ថ្លៃប្រើបានទុំចំនួន២ម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក ក្នុងកិច្ចបង់បំណុល៤ម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក ។

-លោក វ៉ាន់ វ៉ាន់ វ៉ាន់ តំណាងដោយអាណត្តិឱ្យតយធនសន្និដ្ឋានថា : ផ្ទះបុរីសុភមង្គលទិញតម្លៃ ៩៨.០០០\$US ក្នុងកិច្ចបង់ទាំងរស់នៅធានា៥០% បង់រយៈពេល១៥ឆ្នាំ ក្នុងកិច្ចអាស្រ័យផល រហូតក្នុងកិច្ច បានខ្ចីប្រាក់ ២០.០០០\$US ទៀត ។ លិខិតទិញលក់ចៅសង្កាត់បានបញ្ជាក់ហើយ ឬដំរីងនៅធនាគារ ។ ក្នុងកិច្ចបង់បានខ្ចីប្រាក់ចំនួន២០.០០០\$US ពីចុងចេញទេ ។

៣-ចំណុចវិវាទ :

- សុំសិទ្ធិប្រាប់ក្រុងចំពោះបីចាត់រក្សាកូន
- ការទាមទារប្រាក់បង់ខ្លួនចំនួន ៣៣.១៥០\$US(បីម៉ឺនបីពាន់មួយរយហាសិបដុល្លារអាមេរិក) របស់ ដើមចោទ វ៉ាន់ វ៉ាន់ វ៉ាន់ និងវីណុលរួម ដើមចោទថាជំពាក់ធនាគារ ៦០.០០០\$US (ប្រាំមួយម៉ឺនដុល្លារ អាមេរិក) ចុងចេញបង់បំណុល៤០.០០០\$US (មួនម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ថា ២០.០០០\$US(ពីរម៉ឺនដុល្លារ អាមេរិក)ទៀត ឈ្មោះ វ៉ាន់ វ៉ាន់ វ៉ាន់ ខ្ចីពីពួកខ្លួនបន្ត ។
- បំណុលរួម ៥០០០\$US (ប្រាំពាន់ដុល្លារអាមេរិក) ចុងចេញបានលើក ដើមចោទបដិសេធន៍ ។ បំណុលដែលបានសងធនាគាររួចហើយ ដើមចោទទាមទារឱ្យចុងចេញសងប្រាក់ថ្លៃចំណែកដែលបានសង លើស ចុងចេញថា ខ្លួនពេញលេញ ដឹងបានយកប្រាក់ថ្លៃជូលផ្ទះនៅទួលទំពូងបង់លោះបន្តបន្ទាប់ ។
- ទ្រព្យសម្បត្តិរួម ចុងចេញទាមទារផ្ទះលេខ : ស្ថិតនៅភូមិត សង្កាត់ជ្រោយចង្វារ ក្នុងបុរី សុភមង្គល ដើមចោទថាផ្ទះនេះជារបស់ចំណែក វ៉ាន់ វ៉ាន់ វ៉ាន់ និងប្តី ។

សវនាដ៏ចុងក្រោយនៃឆ្នាំ

សំអាចហេតុ

- ដើមចោទឈ្មោះ លីង កុមារី ពិតជាបានរៀបការជាមួយចុងចម្លើយឈ្មោះ ដោយបានចុះសំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រឹមត្រូវ តុលាការរក្សាពិចារណាពីចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ តាមមាត្រា ១៤ នៃច្បាប់ស្តីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ ។

- ដើមចោទ និងចុងចម្លើយ ពិតជាបានព្រមព្រៀងលែងលះគ្នាដោយស្ម័គ្រចិត្តដោយបានរក្សាទុកខ្លួនថា អស់បន្ទោសព្រហ្មទណ្ឌ គប្បីទទួលស្គាល់ការព្រមព្រៀងទុកជាធរមាន និងគប្បីឱ្យភាគីលែងលះ តាមមាត្រា ៥៨ នៃច្បាប់អាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ ។

- កូនឈ្មោះ លីង កុមារី កេងប្រុស អាយុ១១ឆ្នាំ ដើមចោទ និងចុងចម្លើយ សុំសិទ្ធិគ្រប់គ្រងរឿងរ៉ាវខ្លួន ហើយបានលើកឡើងថា មានលទ្ធភាពក្នុងការចិញ្ចឹមបីប្រាំបីថ្ងៃរក្សាដូចគ្នា ។ កូនសព្វថ្ងៃកំពុងរស់នៅជាមួយម្តាយ ដោយបានមានការផ្គត់ផ្គង់ និងឱ្យរៀនសូត្រ ដើម្បីផលប្រយោជន៍កូន គប្បីតុលាការពិចារណាតាមមាត្រា ៧៣ នៃច្បាប់អាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ ។

- ដើមចោទទាមទាររក្សាភារកិច្ចចិញ្ចឹមកូនតាមលទ្ធភាព គប្បីពិចារណា តាមមាត្រា ៧៤ នៃច្បាប់ស្តីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ ។

- ជំនួញ លីង កុមារី លើកទី១ ៤៣០ សង្កាត់ទូលទំពូង ២ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ភាគីបានឯកភាពឱ្យកូនឈ្មោះ លីង កុមារី គប្បីសម្រេចតាមមាត្រា ៧០ នៃច្បាប់អាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារ ប៉ុន្តែកូនសព្វថ្ងៃជាអតីតជន គប្បីឱ្យទុកម្តាយរួមគ្នាគ្រប់គ្រងជំនួសកូន ទុកឱ្យកូនរហូតមាននីតិភាព ។

- បំណុលរួម ភូមាភិបានទទួលស្គាល់ថាជំពាក់ប្រាក់ធនាគារចំនួន ៦០.០០០\$US (ប្រាំមួយម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ភាគីចុងចម្លើយបានបង់របស់ឈ្មោះ លីង កុមារី រួម ២០.០០០\$US (ពីរម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ដើមចោទក៏រួចជាភាគីយជន បដិសេធន៍ ហើយកុំមានឯកសារច្បាស់លាស់ គប្បីច្រានការទាមទារប្រាក់ ២០.០០០\$US (ពីរម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) របស់ចុងចម្លើយ ។ បំណុលរួមដែលចុងចម្លើយលើកឡើងថាជំពាក់កេ ៥០០០\$US (ប្រាំពាន់ដុល្លារអាមេរិក) ដើមចោទកុំទទួលស្គាល់ គប្បីពិចារណាដោយកុំមានឯកសារច្បាស់លាស់ ។

- ប្រាក់ឆ្នាំខ្លួនដើមចោទថាមាន ៣៣.១៥០\$US (បីម៉ឺនបីពាន់មួយរយហាសិបដុល្លារអាមេរិក) ចុងចម្លើយថាប្រាក់នេះបំណុលជាទ្រព្យឆ្នាំខ្លួនរបស់ដើមចោទមែន បានកាត់កងជាមួយប្រាក់ដែលទុកក្រុមបាន ខ្លិតខ្លួនពីមុនរបស់ហើយ ការលើកឡើងរបស់ដើមចោទកុំមានឯកសារច្បាស់លាស់ ហើយចុងចម្លើយបដិសេធន៍ គប្បីប្រារព្ធបញ្ជាទាមទាររបស់ដើមចោទ ។

- ចុងចម្លើយទាមទារឱ្យបែងចែកផ្ទះនិងដីលេខ ១១ ស្ថិតនៅភូមិព្រៃ សង្កាត់ជ្រោយចង្វារ ក្នុងបុរីសុភមង្គលដោយសំអាងថា បងថ្មីឈ្មោះ លីង កុមារី និងប្តីឈ្មោះ លីង កុមារី បានធ្វើសិទ្ធិមកឱ្យខ្លួននិងប្រពន្ធ តាមលិខិតរៀបរយលេខ ១១១ ចុះថ្ងៃទី០១ ខែ៧ ឆ្នាំ២០០៩ ប៉ុន្តែការលើកឡើងនេះគឺឈ្មោះ លីង កុមារី និងប្តីបដិសេធន៍ថា រៀបរយសិទ្ធិតាមការសុំរបស់ប្តីដើម្បីយកទៅឱ្យប្រាក់ពីធនាគារតែប៉ុណ្ណោះ ។ ឃើញថាការកាត់ឈ្មោះ កុំមានការប្រកាសឱ្យលែងលះយល់យល់ស្មើយោធិ ឬមានលិខិតលក់ទិញ ឬប្រគល់ទទួលលុយថ្លៃផ្ទះទេ សព្វថ្ងៃនេះឈ្មោះ លីង កុមារី និងប្តី លីង កុមារី ដាក់បញ្ចាំតាំងពីតែពីឆ្នាំ២០០៧

នៅធនាគារកំណត់រយៈពេលខ្លីប្រាក់ និងបង់រំលោះ១៥ឆ្នាំ ។ ផ្ទះសព្វថ្ងៃកំពុងតែជួល គឺឈ្មោះ ១៦ រដ្ឋបាល និងប្រពន្ធ ជាអ្នកអាស្រ័យផលរៀងរាល់ថ្ងៃ ការលើកឡើងរបស់យើងបណ្តឹងតតិយជនក៏ដូចជាដើមចោទ ១៧ ផ្ទះសព្វថ្ងៃ មានភស្តុតាងឯកសារនានាអាចឱ្យចុះការបញ្ជីបាន ។ តាមភស្តុតាងឯកសារនានា និងសាក្សីដែល ភាគីយើងបណ្តឹងតតិយជនបានផ្តល់មកជូនតុលាការពិនិត្យឃើញផ្ទះលេខ ១៦ នេះ មានការផ្ទេរសិទ្ធិទៅឱ្យ ១៨ ក្រុមហ៊ុន និងប្តីឈ្មោះ ១៩ ជាភរិយា បែក ប៉ុន្តែការផ្ទេរសិទ្ធិពុំដែលលក់ដូរទេ ឬកាត់ឈ្មោះ ឬក៏ មានលិខិតប្រគល់-ទទួលប្រាក់ រៀងវិញទៀតឈ្មោះក្នុងកំពុងសម្រេចជួល គឺឈ្មោះ ២០ រដ្ឋបាល និងប្រពន្ធ ១១ ក្រុមហ៊ុន ។ កម្រិតទោលករណ៍របស់យើងបណ្តឹង និងប្រកាសរបស់សុំលក់ភាគលិខិតផ្ទេរសិទ្ធិ ចុះថ្ងៃទី០១ ខែ៧ ឆ្នាំ២០០៩ រវាងឈ្មោះ ២១ រដ្ឋបាល និងឈ្មោះ ២២ ភរិយា និងឈ្មោះ ២៣ ភរិយា ។

-ទ្រព្យសម្បត្តិរួមមានដី ៣៧២២ ស្ថិតនៅភូមិដីថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ទំហំ ១៥ម៉ែត្រ គុណ ២០ម៉ែត្រ មានលិខិតផ្ទេរសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីថ្មីនិងផ្ទះសំបែងចុះថ្ងៃទី០៩-១០-២០០៧ ដីស្ថិតនៅសង្កាត់សែនសុខ ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ដែលមានក្បាលដីលេខ ១២ បង្កាន់ដៃលេខ ១២ ចុះថ្ងៃទី០៤-៣-២០០៦ និងដីច្បងទំហំ ២៣ម៉ែត្រ គុណ ៣០ម៉ែត្រ ស្ថិតនៅភូមិថ្មី សង្កាត់កំពង់ ប្រណាក ស្រុកស្បែងមាត់ដំបៅ ខេត្តព្រះវិហារ កម្រិតទោលករណ៍ណែនាំស្មើគ្នា ។ បន្ទាប់ពីភាគីទូទាត់បំណុលរួម ២៤ ។

- បំណុលរួមដែលភាគីធនាគារបានបញ្ជូនឱ្យចេញសងម្នាក់ៗកំណត់រយៈពេល ។
- ប្រាក់ប្រធានកម្រិតដើមចោទទទួលបានបន្ត ។

សេចក្តីសង្ខេបបញ្ជាក់

- I- គ្រាន់ទោលករណ៍របស់យើងចោទលើការទាមទារប្រាក់ផ្ទាល់ខ្លួនចំនួន៣៣.១៥០\$US ។
- II- គ្រាន់ទោលករណ៍របស់យើងចុងចម្រើយលើការសុំបែងចែកផ្ទះលេខ ១៦ ស្ថិតនៅភូមិ៣ សង្កាត់ ជ្រោយចង្វារ ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ដែលមានប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុលេខ ១៦ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែ៧ ឆ្នាំ២០០៧ ។
- III- គ្រាន់ទោលករណ៍របស់យើងចុងចម្រើយប្រាក់ដំណាក់ចំនួន២០.០០០\$US (ពីរម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ពី ឈ្មោះ ២៥ រដ្ឋបាល និងប្រពន្ធឈ្មោះ ២៦ ភរិយា ។
- IV- ឱ្យដើមចោទឈ្មោះ ២៧ ក្រុមហ៊ុន ដាច់សមត្ថសម្បត្តិចុងចម្រើយឈ្មោះ ២៨ ភរិយា ចាប់ពីពេលនេះតទៅ តាមការប្រមូលប្រៀបរបស់ភាគី តាមមាត្រា៥៨នៃច្បាប់អាណាចក្រពិពាណិជ្ជកម្ម និងគ្រួសារ ។
- V- ឱ្យដើមចោទស្ថិតនៅភាគប្រាំមួយ៣០០ថ្ងៃ តាមមាត្រា៥៨នៃច្បាប់ស្តីពីអាណាចក្រពិពាណិជ្ជកម្ម និងគ្រួសារ ។
- VI- កូនឈ្មោះ ២៩ ភរិយា កេមប្រុស អាយុ១១ឆ្នាំ ប្រគល់ឱ្យឈ្មោះ ៣០ ក្រុមហ៊ុន ជាអ្នកគ្រប់គ្រងបីចាត់ថែរក្សា ចាប់ពីពេលនេះតទៅ ក្នុងសិទ្ធិឱ្យទុកសុំទុកចុះចុះចុះបានគ្រប់ពេលសមរម្យ ការរារាំងនូវសិទ្ធិនេះត្រូវហាមឃាត់ មាត្រា៥៨ និងមាត្រា៥៨នៃច្បាប់អាណាចក្រពិពាណិជ្ជកម្ម និងគ្រួសារ ។
- VII- ឱ្យចុងចម្រើយបំណុលរួមក្នុងករណីសុំបញ្ជូនតាមលទ្ធភាពតាមការព្រមព្រៀងរបស់ភាគី តាមមាត្រា៥៨ នៃច្បាប់ស្តីពីអាណាចក្រពិពាណិជ្ជកម្ម និងគ្រួសារ ។

VIII-អស់សុពលភាពលិខិតប្រគល់សិទ្ធិគ្រប់គ្រងដីធ្លី និងផ្ទះចុះថ្ងៃទី០១-៧-២០០៧ រវាងឈ្មោះ
ស៊ី វណ្ណៈ និង ឈ្មោះ វេណី វណ្ណៈ និង ឈ្មោះ វេណី វណ្ណៈ ចាប់ពីពេលនេះតទៅ ។

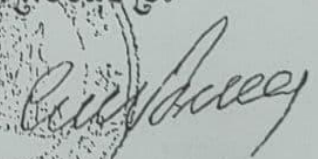
IX-បំណុលរួមចំនួន៦០.០០០\$US(ប្រាំមួយម៉ឺនដុល្លារអាមេរិក) ឱ្យភាគីដើមចោទឈ្មោះ វេណី វណ្ណៈ
និងចុងចម្លើយឈ្មោះ វេណី វណ្ណៈ រួមគ្នាសងម្នាក់ពាក់កណ្តាល ។

X-ផ្ទះលេខ ៤៣០ ភូមិ ៤ សង្កាត់ទួលទំពូង២ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ
ប្រគល់ឱ្យកូនឈ្មោះ វេណី វណ្ណៈ ពេលនេះកូនជារតីជន ត្រូវឱ្យទុកនិងម្តាយគ្រប់គ្រងទុកឱ្យកូនដល់មាន
នីតិភាព ។

XI-ដីព្រៃស្រែស្ថិតនៅភូមិដីថ្មី សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ទំហំ១៥ម៉ែត្រ
គុណ២២ម៉ែត្រ មានលិខិតផ្ទេរសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លីនិងផ្ទះសម្បែងចុះថ្ងៃទី០៩-១០-២០០៧ ដីស្ថិតនៅ
សង្កាត់សែនសុខ ខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ដែលមានក្បាលដីលេខ ៤៣០ បង្កាន់ដៃលេខ ៤៣០
ចុះថ្ងៃទី០៣-៤-២០០៦ និងដីឡូត៍ទំហំ២៣ម៉ែត្រ គុណ៣០ម៉ែត្រ នៅភូមិថ្មី សង្កាត់កំពុងប្រណាក ស្រុកត្បែង
មានជ័យ ខេត្តព្រះវិហារ បែងចែកឱ្យដើមចោទ និងចុងចម្លើយ ជាពីរចំណែកស្មើគ្នា ។

XII-ប្រាក់ប្រដាប់ក្តីជាបន្តបន្ទាប់របស់ដើមចោទ ។

-សាលក្របនេះធំដុំជម្រះថ្ងៃទី០១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១១ និងប្រកាសជាសាធារណៈនៅថ្ងៃទី២៥ ខែ
កក្កដា ឆ្នាំ២០១១ ចំពោះមុខតុលាការ បើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងកំណត់ច្បាប់ ។

ចៅក្រមជំនុំជម្រះ

ស៊ុន វិសាល